

ÉVES JELENTÉS 2010

MAGYAR NEMZETI BANK

ÉVES JELENTÉS

**A Magyar Nemzeti Bank 2010. évről szóló
üzleti jelentése és beszámolója**

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: dr. Simon András

1850 Budapest, Szabadság tér 8-9.

www.mnb.hu

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2010. évi üzleti jelentése

1. Elnöki összefoglaló	7
2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden	10
2.1. Az MNB célja, alapfeladatai	10
2.2. Az MNB szervei, vezetői	11
2.3. A jegybank szervezete	14
2.4. Az MNB mint a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja	17
3. Beszámoló az MNB 2010. évi tevékenységéről	19
3.1. Monetáris politika	19
3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	22
3.3. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	26
3.4. Devizatartalék-kezelés	29
3.5. Kézpénz-logisztikai tevékenység	32
3.6. Statisztikai szolgálat	36
3.7. Előkészületek, gyakorlati feladatok az euro bevezetéséhez	37
3.8. A lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztésére irányuló jegybanki tevékenység	38
3.9. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők 2010-ben, célok és eredmények	39
3.10. Az MNB gazdálkodása	40
3.11. A KBER-bizottságok bemutatása	47
3.12. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák 2010-ben	49
3.13. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	52

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2010. évi auditált éves beszámolója

1. Auditori jelentés	56
2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	58
3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	59
4. Kiegészítő melléklet	60
4.1. Az MNB számviteli politikája	60
4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2010. évi mérlegére és eredményére	64

4.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	65
4.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	65
4.5. A központi költségvetés forint- és devizabetétei	66
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	66
4.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	67
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	67
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	67
4.10. Egyéb devizakövetelések	68
4.11. Egyéb betétek és kötelezettségek	69
4.12. Az MNB Nemzetközi Valutaalappal szembeni pozíciója	70
4.13. Befektetett eszközök	71
4.14. Céltartalék és értékvesztés	75
4.15. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	76
4.16. Saját tőke alakulása	76
4.17. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	76
4.18. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	77
4.19. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	79
4.20. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői	81
4.21. Bankjegy- és érmegyártás költsége	82
4.22. Egyéb eredmény	82
4.23. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	82
4.24. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása	83
4.25. A létszám és bérköltség adatainak változása és a vezető tisztségviselők javadalmazása	84
4.26. A KBER számviteli iránymutatása és az MNB számviteli politikája közötti eltérések	85

A) rész
A Magyar Nemzeti Bank
2010. évi üzleti jelentése

1. Elnöki összefoglaló

2010-ben az éves átlagos infláció 4,9 százalék volt, azaz nem teljesült a Magyar Nemzeti Bank (MNB) 3 százalékos inflációs célja. A monetáris politika által könnyebben befolyásolható tételek inflációja a válság kezdete óta alacsony, és az inflációs alapfolyamatokat megragadó rövid bázisú mutatók is alacsony inflációs nyomást mutattak 2010-ben. Mindez azonban nem bizonyult elegendőnek ahhoz, hogy az első félévben teljes mértékben ellensúlyozza az adóintézkedések irányából érkező inflációs nyomást. A második félévben már az élelmiszerárak és a kőolaj világpiaci árának dinamikus növekedése emelte jelentősen az árindexeket. A költségsokkok mellett a magas szinten beragadt inflációs várakozások is magyarázhatják, hogy a nemzetgazdasági kapacitások historikusan alacsony kihasználtsága mellett sem sikerült teljesíteni az inflációs célt.

2010 elején a Monetáris Tanács kamatcsökkentési ciklusát a gazdasági recesszió és az akkori előrejelzések alapján robusztusnak tűnő dezinfláció indokolta, a forintbefektetések javuló kockázati megítélése pedig lehetővé tette. Az irányadó kamat szintje májusra 5,25 százalékra mérséklődött. A májusi inflációs jelentés az inflációs kilátások megítélésében – főként az energiaárak jelentős emelkedése miatt – fordulatot jelentett. Az inflációs kilátások kedvezőtlenebb alakulásán túlmenően, az euroövezet és az államadósság-pályák fenntarthatóságával kapcsolatos aggodalmak miatt emelkedő magyar kockázati felárak sem tették lehetővé a monetáris kondíciók további lazítását, ezért a tanács májusban már nem változtatott az irányadó kamat szintjén.

Az inflációs kilátások a harmadik negyedévben tovább romlottak, a nemzetközi befektetői környezet pedig bizonytalan maradt. A tanács – tekintettel a gyenge kereslet és a laza munkapiac dezinflációs hatására, valamint a potenciális szintjétől tartósan elmaradó kibocsátásra – az alapkamat szinten tartása mellett döntött egészen novemberig. 2010 utolsó két hónapjában a tanács a novemberi inflációs jelentésben bemutatott felfelé mutató inflációs kockázatok és a költségsokkok másodkörös hatásainak veszélye miatt két lépésben 5,75 százalékra emelte a jegybanki alapkamat szintjét.

A fogyasztói árak növekedési üteme immár negyedik éve haladja meg számottevően az MNB inflációs célját. A 3 szá-

zalékos, folytonos inflációs cél 2007. január 1-jén történt bevezetése óta a magyar gazdaságot számos olyan sokkhatás érte, ami a fogyasztóiár-szintet emelte, miközben a nemzetgazdasági kibocsátást csökkentette. Ezek közvetlen inflációs hatását a jegybank – a monetáris szigorítás reál-gazdasági költségességét, valamint a sokkok bekövetkezése idején negatívnak feltételezett kibocsátási rést szem előtt tartva – nem kívánta ellensúlyozni. Az ismételten jelentkező költségsokkok érdemi monetáris politikai reakció hiányában megakadályozták, hogy az inflációs várakozások a 3 százalékos cél körül stabilizálódjanak. A költségsokkok mellett a magas szinten maradt inflációs várakozások is magyarázhatják, hogy a nemzetgazdasági kapacitások historikusan alacsony kihasználtsága mellett sem sikerült elérni az árstabilitást Magyarországon.

Nemzetközi tapasztalatok alapján elmondható, hogy az inflációs-cél-követést kis, nyitott gazdaságok – fejlettek és feltörekvők egyaránt – sikerrel alkalmazták az infláció, valamint az inflációs várakozások megtörésére, illetve alacsony szinten történő stabilizálására. Ahhoz, hogy a jövőben a magyar inflációs-cél-követés sikeres lehessen, a monetáris politikának kiemelt figyelmet kell fordítania az inflációs várakozások lehorgonyzására, az inflációs hatású sokkokra történő megfelelő mértékű és időzítésű reakció megtételére.

Az MNB monetáris politikai eszköztára akkor támogatja legjobban a jegybanki kamatpolitikát, ha a rövid pénzügyi hozamok minél szorosabban követik a jegybanki alapkamat alakulását. Ehhez a megfelelően likvid pénzügyi piacok megléte szükséges, ezért a jegybanki eszköztár akkor tudja leghatékonyabban befolyásolni a forintkamatok alakulását, ha egyúttal segíti a hitelintézetek likviditáskezelését is. A választható kötelezőtartalék-ráta bevezetése és a bankrendszer szintű likviditási előrejelzés publikálásának megindítása 2010-ben egyaránt ezt a célt szolgálta.

A pénzügyi stabilitás és a kamattranszmisszió hatékonyságának erősítése érdekében az MNB 2010-ben forint jelzáloglevél-programot hirdetett meg. Annak ellenére, hogy az év során az elsődleges piaci kibocsátások várakozástól elmaradó mennyisége miatt jelentős előrelépést nem sikerült elérni a hazai bankok hosszú lejáratú forint forrásbevonása

területén, az MNB jelzáloglevél-vásárlási programja hozzá tudott járulni a forint-jelzáloglevelek hozamfelárának csökkentéséhez. Mivel a piaci feltételekben rövid távon nem várható jelentős változás, az MNB 2011 elejétől felfüggesztette a programot, de megfelelő gazdasági és pénzügyi környezet és a piaci szereplők cselekvő támogatása esetén a jövőben is nyitott hasonló programok elindítására.

Az MNB kiemelt feladata volt 2010 folyamán is a pénzügyi stabilitási kockázatok figyelemmel kísérése, az illetékes hatóságok felhívása a kockázatok kezelésére, valamint a jegybank rendelkezésére álló szűkös eszközökkel a kockázatok és a pénzügyi és gazdasági válság által okozott reálgazdasági költségek mérséklése. A reálgazdasági alkalmazkodás keresleti oldalról fogja vissza a hitelezést, a megnövekedett hitelezési veszteségek miatti mérsékelt kockázatvállalási hajlandóság pedig kínálati oldalról. Az erős svájci frank, a 2010 nyarán bevezetett bankadó és a kilakoltatási moratórium fenntartása kedvezőtlenül érintette a bankrendszer hitelporfóliójának minőségét és jövedelemtermelő képességét. Ennek hatására a bankrendszer régiós versenyképessége is romlott, ami hozzájárult a hitelezésben szükséges kedvező fordulat elmaradásához.

Az MNB három nagyobb jelentőségű szabályozói kezdeményezéssel, illetve vizsgálattal kívánta elősegíteni a pénz- és tőkepiacok hatékonyabb működését: a jelzáloghitelek átlátható árazására vonatkozó szabályozási javaslattal; a jelzáloglevél-kibocsátói jogkör szélesítési lehetőségeinek vizsgálatával; továbbá a hazai bankok külföldforrás-rövidülésének elkerülésére és a mérlegen belüli magas nyitott devizapozíciójuk csökkentésére vonatkozó szabályozási javaslatot. A lakossági hitelezésre vonatkozó átláthatósági javaslatokat a kormány, illetve az Országgyűlés nem építette bele a szabályozási változásokba, így a lakossági hitelek átláthatósága csak csekély mértékben növekedett, nem segítve ezzel a lakosságot a megalapozott hitelfelvételi döntéshozatalban.

A kormány számos esetben – a hatályos törvényekben foglalt egyértelmű kötelezettségeit megszegve – nem tette lehetővé, hogy a jegybank a feladataival, illetve a pénzügyi rendszer működésével kapcsolatos kormányzati döntés-előkészítő, jogalkotási folyamatokról időben értesülhessen, és véleményezési jogát a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) előírásainak megfelelően gyakorolhassa. Mivel a jegybanki feladatokat leghatékonyabban egy stabil intézményi környezetben tevékenykedő jegybank tudja megvalósítani, és a felelős döntéshozatalt jelentősen megnehezíti az információáramlás korlátozása, az MNB kulcsfontosságúnak tartja az MNB tv. vonatkozó előírásainak betartását.

A válság következtében a piaci szereplők a korábbinál is kiemeltebben figyelik a devizatartalék nagyságának alakulását. Az MNB maga is rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén, a lehetséges kereteken belül, lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére. A hivatalos devizatartalékok nagysága 2010. év végén 33,7 milliárd euro volt, az év során 3 milliárd euróval emelkedett.

Az MNB 2010-ben jogi szabályozás útján írta elő a bankrendszer számára, hogy 2012. július 1-jétől az elektronikusan beadott forint-átutalási megbízások teljesítésének ideje a jelenlegi 1 nap helyett legfeljebb 4 óra lehet. Ezzel megvalósul a fizetési megbízások összegének a kedvezményezett részére történő, a jelenleginél lényegesen gyorsabb, napon belüli eljuttatása. Az év során 12 hitelintézetnél került sor pénzforgalmi helyszíni ellenőrzésre. A pénzforgalmi ellenőrzés a hitelintézetek jogszabálykövető magatartásának erősítésével járul hozzá a pénzügyi közvetítőrendszer megbízható működéséhez, az ügyfelek által kiszámítható pénzforgalmi folyamatok biztosításához, és ezen keresztül a szolgáltatásokat igénybe vevő fogyasztók hatékonyabb kiszolgálásához.

A 2009-ben tapasztalt jelentős csökkenés után a készpénzállomány értéke 2010-ben – az MNB várakozásaival megegyezően – ismét emelkedett. A forgalomban lévő készpénz értéke ennek megfelelően 2010. december 31-én mintegy 2362 milliárd forintot tett ki, amely 9 százalékkal magasabb az előző év azonos időpontjának értékénél, és elérte a 2008. évi szintet.

2010 végére a forintbankjegy-hamisítványok száma csökkent. Ebben szerepet játszott, hogy az MNB és a rendőrség hatékony együttműködésének köszönhetően, a korábbiaknál megtévesztőbb tízezer forintos hamisítványokat előállító hamisító műhely felszámolásra került. 2010-ben a forintbankjegyek hamisításában továbbra is a nagyobb értékű bankjegycímletek voltak túlsúlyban.

A készpénzforgalom területén a stratégiai súlyú feladatok közül jelentős előrelépés történt elsősorban a készpénzáramlások hatékonyságát javító intézkedések, így a jegybanki bankjegyek elhelyezés előkészítése és az érmelogisztika egyszerűsítése terén – mindvégig szoros együttműködésben a piaci szereplőkkel.

Az MNB célja, hogy törvényben rögzített alapfeladatainak támogatásaként hozzájáruljon a lakosság és különösen a fiatalok pénzügyi kultúrájának fejlesztéséhez. Ennek érdekében évek óta szervez a lakosoknak – ezen belül különösen a diákoknak – szóló szemléletformáló, pénzügyi tájékozottságot növelő programokat. A jegybank 2008 végén

döntött a Pénzügyikultúra-központ létrehozásáról. Az elmúlt két évben a korábbi sikeres jegybanki programok sora számos új kezdeményezéssel bővült.

Az MNB-nek 2010-ben – a 2009. évi nyereséggel szemben – 41,6 milliárd forint vesztesége képződött. Az eredmény romlását elsősorban a devizaárfolyam-változásokból származó korábbi kiemelkedően magas nyereség visszaesése, másrészt a pénzügyi műveletek realizált eredményének csökkenése okozta. Ezzel szemben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény a forint- és devizahozamok közötti különbség csökkenésének köszönhetően javult, és az egyéb eredménytényezőkből származó nettó ráfordítások is alacsonyabb szinten alakultak.

A több éve folyó hatékonyságjavító projekt eredményeként 2010-ben a jegybank a működési költségek terén jelentős (több mint 900 millió forintos) megtakarítást ért el, ez az előző évi kiadásokhoz képest 6,9 százalékos csökkenést jelent. A működési hatékonyság javítása kiterjedt – a személyi jellegű ráfordítások mellett – az információtechnológiai és az üzemeltetési költségekre is. Összességében az MNB 2010. évi működési költségei 13 milliárd forint alatt maradtak, ilyen alacsony működési kiadásokra az MNB történetében utoljára 2003-ban volt példa.

A 2010. évben megvalósított beruházások összege az előző évhez hasonlóan 1839 millió forint volt. Ennek döntő részét a jóváhagyott informatikai stratégia céljaihoz kapcsolódó, azokhoz hozzárendelt beruházások tették ki. A bank által használt épületek számának csökkenéséhez kötődően új munkahelyek kialakítására került sor a Szabadság tér 8-9. számú épületben. Az MNB jelentős erőfeszítéseket tett a beruházások tervezési módszerének, továbbá a tervek ütemezett és projektszerű megvalósításának továbbfejlesztésére, melyek együttesen járultak hozzá a tervszerűség javulásához.

Összességében, megítélésem szerint, a Magyar Nemzeti Bank 2010-ben eredményesen működött.

Budapest, 2011. április 5.

Simor András
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 8-9.

Működési formája: részvénytársaság. A részvénytársaság elnevezést – és erre tekintettel a működési forma (zártkörűen működő részvénytársaság) megjelölését, illetve annak rövidítését – az MNB cégnevében a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében nem kell feltüntetni.

Alapítás éve: 1924

Tulajdonosa (részvényese): magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPFELADATAI

Az MNB speciális részvénytársaságként működő jogi személy, tevékenységét az MNB tv.-ben meghatározott körben végzi. A Magyar Nemzeti Bank a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja.

A bank elsődleges céljairól, alapvető feladatairól, intézményi, szervezeti, személyi, pénzügyi függetlenségéről, működéséről rendelkező törvény – az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 127. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank e cél veszélyeztetése nélkül – a rendelkezésére álló monetáris politikai eszközökkel – támogatja a kormány gazdaságpolitikájának megvalósulását.

Az árstabilitás megvalósítása (elérése és fenntartása) mellett, illetve annak érdekében a bank a törvényben rögzített alapvető feladatait látja el, így:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- hivatalos deviza- és aranytartalékot képez és kezeli azt;
- a devizatartalék kezelésével és az árfolyam-politika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;

– kialakítja és szabályozza a belföldi fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszereket, és felvigyázási tevékenysége keretében figyelemmel kíséri azok tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében;

– feladatai ellátásához szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;

– más felelős hatóságokkal együttműködve támogatja a pénzügyi rendszer stabilitására, valamint a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politika hatékony kialakítását és vitelét.

A fentiekén túl az MNB más tevékenységet csak elsődleges célja és a felsorolt alapvető feladatok teljesítésének veszélyeztetése nélkül – jogszabályban meghatározott felhatalmazás alapján – folytathat.

A jegybanki függetlenség jegyében az árstabilitás elérését és fenntartását szolgáló monetáris politikát, az annak érvényesítését szolgáló eszközöket a bank az MNB tv.-ben foglalt keretek között önállóan alakítja ki. Ilyen eszköz egyebek mellett, hogy az MNB számlavezetési körében betétet fogad el, és megfelelő biztosíték ellenében – a törvény szerinti korlátozással – hitelt nyújt; nyíltpiaci műveletek és visszavásárlási megállapodások keretében értékpapírokat vásárol, elad és közvetít az azonnali és származtatott piacokon; saját értékpapírokat bocsát ki; árfolyamokat, kamatokat befolyásol és meghatároz; értékpapírokat számítol le (visszleszámítol); szabályozza a kötelező tartalékot; vagy egyéb jegybanki eszközöket alkalmaz.

Az MNB számlavezetési tevékenysége az MNB tv. által meghatározott alanyi körre korlátozódik. A bank vezeti a kincstári egységes számlát és az Államadósság Kezelő Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság pénzforgalmi számláját. A bank jogosult továbbá külön törvényben meghatározott kör – pénzforgalmi szolgáltató, elszámolóházi tevékenységet, fizetésirendszer-működtetési tevékenységet, illetve pénzfeldolgozási tevékenységet végző szervezetek, a központi értéktár, az Országos Betétbiztosítási Alap és a Befektetővédelmi Alap, továbbá az MNB tv.-ben meghatározott

zott alapvető feladatainak ellátásával összefüggésben bármely más belföldi vagy külföldi szervezet, továbbá nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségek ellátása érdekében külföldi szervezet – részére forintban és külföldi pénznemben bankszámlát vezetni.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

Az MNB szerveiről elsődlegesen az MNB tv. rendelkezik. A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény rendelkezéseit az MNB tekintetében az MNB tv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

Az MNB egyszemélyes részvénytársasági formában működő jogi személy. A magyar államot mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. Az MNB-ben közgyűlés és igazgatóság nem működik. A **részvényes** részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a mérleg és az eredménykimutatás megállapításáról, a tárgyévi eredményből vagy az eredménytartalékból történő osztalékfizetéséről, a törvényes működés biztosítékát jelentő könyvvizsgáló megválasztásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról. A Magyar Nemzeti Bank Éves jelentése tekintetében – amely két részből, az üzleti jelentésből és az éves beszámolóból áll – a részvényes hatásköre elkülönül: az éves beszámoló vonatkozásában a hatáskör jóváhagyásra, az alapvető feladatokról szóló üzleti jelentés esetében – a jegybanki függetlenségre tekintettel – az abban foglaltak tudomásulvételére terjed ki.

Az Európai Unió elvárásaival összhangban az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács egyéb tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség további garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNB tv. határozza meg.

Az MNB alapvető feladataival, az árfolyamrendszerrel és annak valamennyi jellemzőjével, valamint a hitelintézeteknek szükséghelyzetben történő rendkívüli hitelnyújtással kapcsolatos kérdésekben az MNB legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**. A Monetáris Tanács tagjai az MNB elnöke mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá legfeljebb négy – a köztársasági elnök által hat évre kinevezett – tag. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb hét tagból áll.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – elnökhelyettest választ, aki az elnököt akadályoztatása esetén helyettesíti. 2010-ben a testület Karvalits Ferenc alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A monetáris tanácsi ülésekre állandó meghívottként a tagokon kívül meg kell hívni a kormány képviselőjét, de szavazati jog nélkül, mivel az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkével összhangban az MNB tv. 1.§-ának (2) bekezdése kimondja: „Az MNB, valamint döntéshozó szerveinek tagjai e törvényben foglalt feladataik végrehajtása során függetlenek, nem kérhetnek, és nem fogadhatnak el utasításokat az Európai Központi Bank kivételével a Kormánytól, az Európai Unió intézményeitől és szerveitől, tagállamainak kormányaitól vagy bármilyen más szervtől.”

A Monetáris Tanács tagjai 2010-ben:

- Simor András elnök, a Monetáris Tanács elnöke,
- Karvalits Ferenc alelnök, a Monetáris Tanács elnökhelyettese,
- Király Júlia alelnök, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Bánfi Tamás, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Bihari Péter, a Monetáris Tanács tagja,
- Bihari Vilmos, a Monetáris Tanács tagja (2010. március 1-jéig),
- Dr. Csáki Csaba, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Hardy Ilona, a Monetáris Tanács tagja (2010. március 1-jéig),
- Neményi Judit, a Monetáris Tanács tagja.

A Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **MNB elnöke** felel. Hatáskörébe tartozik:

- az alapvető feladatok végrehajtásának irányítása;
- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása;
- az MNB munkavállalói – ide nem értve a Monetáris Tanácsnak a nem alelnök tagjait – feletti munkáltatói jogok gyakorlása, kivéve az alelnökök kinevezésével, illetve felmentésével és javadalmazásuk megállapításával kapcsolatos jogkört;
- minden egyéb, az MNB működésének irányításával összefüggő, a Monetáris Tanács hatáskörébe nem tartozó döntés meghozatala.

A Monetáris Tanács jogállására, hatáskörére, feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNB tv., a bank alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az általa megalkotott ügyrend tartalmazzák.

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Karvalits Ferenc
általános hatáskörű alelnök,
a Monetáris Tanács elnökhelyettese

Simor András
elnök,
a Monetáris Tanács elnöke

Király Júlia
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Bánfi Tamás
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Bihari Péter
a Monetáris Tanács tagja

Bihari Vilmos
a Monetáris Tanács tagja
(2010. március 1-jéig)

Dr. Csáki Csaba
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Hardy Ilona
a Monetáris Tanács tagja
(2010. március 1-jéig)

Neményi Judit
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank felügyelőbizottságának tagjai

2010. november 15-ig (balról jobbra):
hátsó - Dr. Urbán László, Karácsony Imréné, Baranyay László, Dr. Várhegyi Éva, Dr. Szényei Gábor András;
előre - Dr. Kajdi József, Dr. Balassa Ákos (elnök), Dr. Csányi Gábor.

2010. november 16-tól (balról jobbra):
Varga István, Madarász László, Járai Zsigmond (elnök), Dr. Thuma Róbert (2010. november 24-től), Dr. Róna Péter,
Dr. Szényei Gábor András, Dr. Katona Tamás, Nátrán Roland (2010. november 24-től).

Az MNB ellenőrzését a részvényes által megválasztott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és az MNB tv.-ben foglaltak alapján folytatott, az alapvető feladatok körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, az alapító okiratának és a részvényes határozatainak megfelelően működik-e.

Az MNB **könyvvizsgálójának** a megválasztását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az Állami Számvevőszék elnökének véleményét ki kell kérni. A könyvvizsgáló megválasztásáról és visszahívásáról, valamint díjazásának megállapításáról a részvényes részvényesi határozattal dönt.

A **felügyelőbizottság** az MNB tv. alapján a bank folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottságnak az MNB tv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki a bank alapvető feladataira és azoknak az MNB eredményére gyakorolt hatására. Így a gazdasági társaságokról szóló törvényben előírt jelentését ezen korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság MNB tv.-ben meghatározott tagjai az Országgyűlés által választott elnöke, az Országgyűlés által választott további tagok, továbbá az államháztartásért felelős miniszter képviselője és az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő. A felügyelőbizottságnak az Országgyűlés által választott elnöke és tagjai együttes létszámát a megválasztásukra irányuló eljárás megkezdésének napján az Országgyűlés kormánypárti és ellenzéki képviselőcsoportjai számának figyelembevételével kell megállapítani. A felügyelőbizottság Országgyűlés által választott elnökét a kormánypárti, az Országgyűlés által választott további tagokat a kormánypárti és az ellenzéki képviselőcsoportok jelölik.

A tagok megbízatása az Országgyűlés megbízatásának időtartamára szól, és az Országgyűlés megbízatásának megszűnéséig tart. A felügyelőbizottság működése addig tart, amíg az új Országgyűlés az alakuló üléstől számított három hónapon belül az új felügyelőbizottsági tagokat megválasztja. Ha az új Országgyűlés az említett határidőig az új felügyelőbizottsági tagokat nem választja meg, a felügyelőbizottság működése mindaddig tart, amíg az új Országgyűlés a felügyelőbizottsági tagokat megválasztja.

Az MNB felügyelőbizottságának tagjai 2010-ben:

2010. november 15-ig:

- Dr. Balassa Ákos, elnök,
- Baranyay László,
- Dr. Csányi Gábor,
- Dr. Kajdi József,
- Karácsony Imréné (az államháztartásért felelős miniszter képviselője),
- Dr. Szényei Gábor András,
- Dr. Urbán László (az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő),
- Dr. Várhegyi Éva.

2010. november 16-tól:

- Járai Zsigmond, elnök,
 - Dr. Katona Tamás,
 - Madarász László,
 - Dr. Róna Péter,
 - Dr. Szényei Gábor András,
 - Varga István,
- továbbá
- Nátrán Roland (az államháztartásért felelős miniszter képviselője 2010. november 24-től),
 - Dr. Thuma Róbert (az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő 2010. november 24-től).

Az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság tekintetében közös, hogy jegybanki alapvető feladatot jelentő tevékenységek ellenőrzésére nem jogosultak.

2.3. A JEGYBANK SZERVEZETE

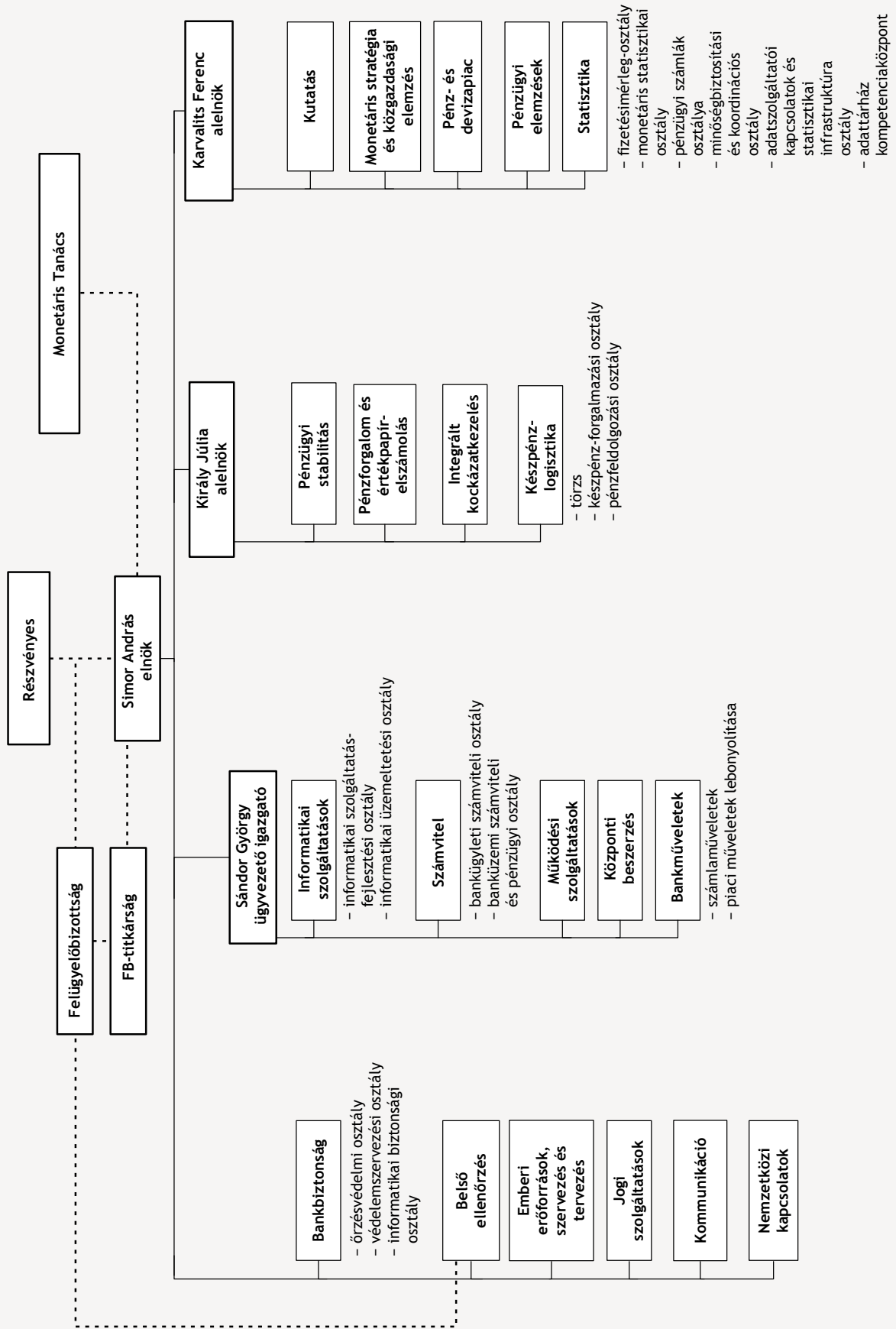
A bank szervezeti célkitűzése, hogy szakmailag és a működési feltételeket tekintve példamutató legyen és a legkiválóbb jegybankok közé tartozzon. 2007-ben elfogadott stratégiájának jelmondata: „A Magyar Nemzeti Bank a stabilitásért”. Ennek alapján a jegybank legfontosabb feladata biztosítani a gazdaság egészséges fejlődéséhez szükséges stabilitást az árstabilitás, a pénzügyi közvetítőrendszer, a fizetési rendszer és a fizetőeszköz stabilitása terén egyaránt.

A 2007-ben kialakított szervezeti és irányítási rend és az abban időközben bekövetkezett változások is e célok eredményes és költséghatékony megvalósítását szolgálják.

A bankban 20 szervezeti egység működik az elnök és a két alelnök, illetve egy ügyvezető igazgató felügyelete alatt.

Szervezeti ábra

A Magyar Nemzeti Bank mint részvénytársaság szervezeti felépítése
2010. december 31.

A Magyar Nemzeti Bank Vezetői bizottságának tagjai

Karvalits Ferenc
alelnök

Simor András
elnök

Király Júlia
alelnök

Sándor György
ügyvezető igazgató

Dr. Csentericsné Arnold Zsuzsanna
Emberi erőforrások, szervezés
és tervezés
igazgató

Az MNB működésének támogatása és az MNB tv.-ben meghatározott cél- és feladatrendszer megvalósítása érdekében a bankban **döntéshozatalt támogató bizottságok** működnek, amelyek feladata az elnök, az alelnökök és az ügyvezető igazgató hatáskörébe tartozó kérdések megtárgyalása és az azokban való döntéshozatal támogatása.

A **Vezetői bizottság** a bank operatív vezetését támogató konzultatív testület, amely a bank működésének irányításáért felelős elnököt segíti a döntéshozatalban, biztosítva egyben az elnök döntéseinek transzparenciáját.

Az **Implementációs bizottság** feladata, hogy a Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásával kapcsolatos döntési jogkörök gyakorlása során a döntéshozatalt a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

A **Pénzügyi rendszert felvigyázó bizottság** feladata, hogy az intézményrendszer, a pénzügyi piacok, a pénzügyi infrastruktúra működését érintően a bizottság elnökének hatáskörébe tartozó jegybanki döntéseket a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

A **Beruházási és költséggazdálkodási bizottság** feladata, hogy a beruházásokkal és a költséggazdálkodással kapcsolatos döntési jogkörök gyakorlása során a döntéshozatalt a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

Az **Eszköz-forrás bizottság (ALCO)** feladata, hogy a bank mérlegét érintő, devizában végzett tevékenységével kapcsolatos döntési jogkörök gyakorlása során a döntéshozatalt a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

Az **Operatív válságkezelő bizottság** a hitelintézetek válságának felmerüléséhez kapcsolódó döntéshozatalt támogatja, és megtárgyalja a válságszimulációs gyakorlat eredményét, tapasztalatait.

A feladatok ellátására hivatott munkaszervezet 2010. december 31-i felépítését a szervezeti ábra szemlélteti (15. oldal).

2.4. AZ MNB MINT A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉNEK TAGJA

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az 1998 júniusában létrehozott, frankfurti székhelyű Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-s tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll, irányító

testületei az Igazgatóság és a Kormányzótanács, mely utóbbi az EKB igazgatóságának tagjaiból, valamint az euroövezeti tagállamok jegybankelnökeiből áll. Az EKB harmadik döntéshozó szerve az Eurorendszer és az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai közötti intézményes kapcsolatot biztosító Általános Tanács. A negyedévente ülésező testület tagja az Európai Központi Bank elnöke, alelnöke, valamint az EU összes tagországának első számú jegybanki vezetője. Az Általános Tanács elsődleges feladata az euroövezeti csatlakozás előkészületeivel kapcsolatos tanácsadás, az EKB-s konvergenciajelentések elfogadása és az ERM-II működésének nyomon követése. E tevékenysége keretében értékeli az ERM-II-ben részt vevő, euroövezeten kívüli fizetőeszközök és az euro bilaterális árfolyamának fenntarthatóságát, továbbá fórumot biztosít a monetáris és az árfolyam-politika összehangolására, valamint az ERM-II intervenció és finanszírozási mechanizmusának kezelésére. Az Általános Tanács emellett közreműködik annak ellenőrzésében, hogy az uniós jegybankok és az EKB betartják-e a költségvetés monetáris finanszírozására, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez történő privilegizált hozzáférésére vonatkozó tilalmat, részt vállal az EKB tanácsadói funkciójának betöltésében, illetve a statisztikai adatok gyűjtésében, és ki kell kérni véleményét a számviteli és pénzügyi adatszolgáltatás szabályainak változásával, az EKB tőkejegyzési kulcsának megállapításával kapcsolatos kérdésekben is. Az Általános Tanács mandátuma akkor szűnik majd meg, ha valamennyi tagállam bevezette az eurót.

2010 során a KBER-tagok száma nem változott, de 2010. július 13-án az EU tanácsa jóváhagyta azt, hogy Észtország 2011. január 1-jével bevezesse az eurót, így 2011-től az euroövezeti tagállamok száma 17-re emelkedett.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is, a tulajdoni arányokat az egyes tagállamok EU-s GDP-ből való részese-dése, valamint az EU teljes lakosságához viszonyított aránya szerint (az Európai Bizottság által összeállított statisztikai adatok alapján) határozzák meg. Az EKB 2010. december 29-i hatállyal 5 milliárd euróval emelte meg jegyzett tőkéjét, így annak összege 5,76 milliárd euróról 10,76 milliárd euróra emelkedett.

Jelenleg az EKB alaptőkéjének 70%-át az euroövezeti jegybankok jegyzik, az alaptőke fennmaradó 30%-a pedig az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai között oszlik meg. Ez utóbbi jegybankoknak tőkerészesedésük előre meghatározott, minimális százalékának befizetésével kell hozzájárulniuk az EKB azon működési költségeihez, melyek a KBER-tagság kapcsán merülnek fel. Az euroövezeten kívüli jegybankok hozzájárulásának mértéke 2010. december 29-től a tőkerészesedés 3,75%-ában került megállapításra (korábban 7% volt).

2004. május 1.–2006. december 31. között az MNB 1,3884%-os részesedéssel rendelkezett az EKB-ban. Mivel Magyarország még nem vezette be az eurót, ezen részesedésének (az akkori szabályok szerint) 7%-át, összesen 5,4 millió eurót kellett az EKB tőkéjébe befizetnie az EU-KBER-csatlakozás időpontjában (2004. május 1-jén).

A tőkekulcsok kiigazítására a KBER és az EKB alapokmánya alapján ötévente, valamint abban az esetben kerül sor, ha új tagállam csatlakozik az EU-hoz. Bulgária és Románia EU-csatlakozásával a tőkekulcsok módosultak, így 2007. január 1-jével az MNB részesedése az EKB-ban 1,3141%-ra, befizetett tőkéje pedig 5,3 millió euróra csökkent.

A fent említett ötéves felülvizsgálat 2008-ban vált aktuálissá, így 2009. január 1-jétől a tőkejegyzési kulcsok ismét kiigazításra kerültek. Ennek megfelelően 2009. január 1-jével az MNB részesedése az EKB-ban 1,3856%-ra, befizetett tőkéje pedig 5,587 millió euróra emelkedett.

A 2010. december 29-i EKB-s tőkeemelést és az euroövezeten kívüli jegybankok befizetési kötelezettségére vonatkozó előírás módosítását (a befizetés mértékének csökkentése 7%-ról 3,75%-ra) követően az MNB részesedése az EKB-ban 2011. január 1-jétől nem változott (azaz továbbra is 1,3856%). A tőkeemelés miatt a befizetett tőke összege azonban 5,591 millió euróra emelkedett, így az MNB részéről 3863,01 eurónyi pótlólagos befizetésre volt szükség.

A tagállami jegybankok az EKB-s tőkeemelés miatt szükséges pótlólagos hozzájárulásait 2010. december 29-én utalták át az EKB részére. Az euroövezeten kívüli jegybankok esetén a kiegészítés átutalása egy összegben történt, az euroövezeti jegybankok esetén pedig a három egyenlő részletre osztott befizetés első részlete került átutalásra (a fennmaradó két részlet 2011, illetve 2012 végén esedékes).

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, melyek alapvetően döntéselőkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét, a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adat-szolgáltatásig. A nem euroövezeti tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol a KBER egészét érintő és az Általános Tanács kompetenciájába tartozó kérdések szerepelnek napirenden. (A KBER-bizottságok, valamint az őket támogató további fórumok tevékenységét a 3.11. fejezet mutatja be.) A bizottságok egy évre előre meghatározott ütemterv szerint, átlagosan 4-5 alkalommal üléseznek és tanácskoznak a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről.

Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan részt vesznek ezen bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2010-ben is rendkívül hasznos fóruma volt a szakmai munkának és tapasztalatcserének.

3. Beszámoló az MNB 2010. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

A monetáris politika keretei

Az MNB tv. a jegybank elsődleges céljaként az árstabilitás elérését és fenntartását jelöli meg. Az árstabilitás elérése érdekében 2001 óta az MNB az inflációs célkövetés rendszerében határozza meg a monetáris politikát. E rezsim keretében a Monetáris Tanács az árstabilitásnak megfelelő számszerű inflációs célt határoz meg, és a kitűzött inflációs cél elérését szolgáló monetáris politikát folytat. Az MNB folytonos inflációs célja 3 százalék. Ez a mérték elég alacsony ahhoz, hogy az infláció okozta társadalmi jólétet csökkentő költségek ne legyenek magasak, ugyanakkor védelmet biztosítson a defláció kockázata ellen.

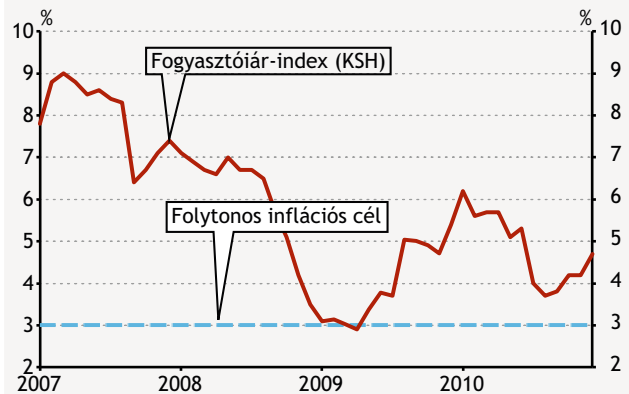
A 2007 júliusától hatályos jogszabály alapján a Monetáris Tanács létszáma fokozatosan csökken legfeljebb 7, de legalább 5 főre. A létszámcsökkenés úgy valósul meg, hogy a tagok mandátumának lejártá után új tanács tag kinevezésére nem kerül sor. 2010-ben a Monetáris Tanács létszáma ezzel összhangban 9-ről 7 főre csökkent.

Inflációs folyamatok 2010-ben

Az éves átlagos infláció 4,9 százalék volt 2010-ben. A fogyasztóiár-index növekedése az elmúlt év egészében számottevően meghaladta az MNB 3 százalékos inflációs célját. A maginfláció az év eleji magas, 4-5 százalék közötti szintekről a második félévben 2 százalék alá csökkent.

A monetáris politika által jobban befolyásolható tételek inflációja a válság kezdete óta alacsony ugyan, azonban ez nem ellensúlyozta teljes mértékben a részben adóemelésekre, részben maginfláción kívüli tételre – elsősorban az élelmiszerek és nyersanyagok áralakulására – visszavezethető inflációs nyomást. A költségsokkok mellett a magas szinten beragadt inflációs várakozások is magyarázhatják, hogy a nemzetgazdasági kapacitások historikusan alacsony kihasználtsága mellett sem sikerült teljesíteni az inflációs célt.

1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

Forrás: KSH, MNB.

A folyamatokat részletesebben elemezve megfigyelhető, hogy a visszafogott belföldi kereslet és a laza munkaerőpiac dezinflációs hatása miatt a maginfláció a második félévben

1. táblázat

A fogyasztóiár-index és komponensei

(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)

	2008	2009	2010	2010			
				I. n.év	II. n.év	III n.év	IV. n.év
Maginfláció	5,2	4,1	3,0	4,8	3,9	1,4	1,9
Feldolgozatlan élelmiszerek	5,8	5,0	6,6	1,1	-2,7	12,6	15,4
Járműüzemanyag és piaci energia	9,9	-5,2	18,1	21,3	20,8	14,4	15,9
Szabályozott árak	8,7	8,0	6,5	6,5	8,0	6,0	5,6
Fogyasztóiár-index	6,1	4,2	4,9	6,0	5,3	3,8	4,4

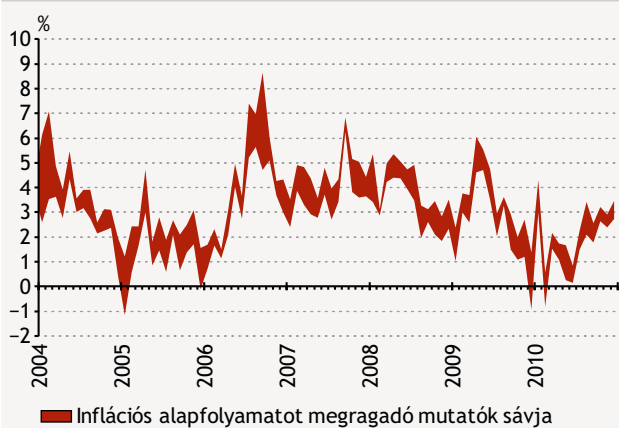
Megjegyzés: az inflációs főcsoportok idősorai – egyes részletek 2009-es átcsoportosítása miatt – visszamenőleg is eltérhetnek a korábbi években publikálttól.

Forrás: KSH.

2 százalék alá süllyedt. A piaci szolgáltatásoknál az árszint emelkedése számottevően elmaradt a válságot megelőző években megszokottól. Az említett tényezők az iparcikk-árak növekedését is visszafogták; a forint gyengébb árfolyama kevésbé emelte az árakat, mint az a korábban becsült összefüggések alapján várható lett volna. Összességében a piaci szolgáltatások és iparcikkek körében 2010 során – az áfaemelés árszintnövelő hatásától eltekintve – az árindexek folyamatosan alacsonyok voltak.

Az inflációs alapfolyamatokat, általános tendenciákat megmagyarázó rövid bázisú mutatók is alacsony inflációs nyomást mutattak 2010-ben. A 2009 elején indult csökkenő trend azonban 2010 közepén megtört. A fordulat elsősorban az élelmiszerárak irányából érkező inflációs nyomásnak tulajdonítható, azonban tükröződhet benne a lassan záródó negatív kibocsátási rés gyengülő árleszorító hatása, valamint utalhat az inflációs várakozások kedvezőtlen alakulására is. Az inflációs várakozásokat megmagyarázó mutatók 2009-ben kezdődött csökkenése 2010 végére megtorpant, mielőtt az inflációs céllal konzisztens szintre érték volna.

2. ábra
Inflációs alapfolyamatot megmagyarázó mutatók

Forrás: MNB.

Összefoglalva: az inflációs alapfolyamatok kedvezően alakultak ugyan, a 2010-es árindexeket azonban a 2009-es adóintézkedések, valamint az élelmiszerárak és a kőolaj világpiacon dinamikusan növekedése jelentősen emelték. Első félévben az áfa és a jövedéki adó megemlése járult hozzá számottevően a magas árindexekhez. Júliusban az áfaemelés hatása kiesett az éves indexből, a januári jövedékiadó-emelés hatása azonban egész évben érvényesült. Az év második felétől egyre nagyobb arányban jelentkezett a feldolgozatlan élelmiszerek és nyersanyagok oldaláról a kedvezőtlen időjárás és a globális fellendüléssel járó nyersanyagár-emelkedés következtében.

Monetáris politika

A monetáris politikai döntések egyik alapvető sajátossága, hogy csak több negyedéves késéssel képesek hatni a fogyasztói árak alakulására. Ennélfogva a döntéshozatal során elengedhetetlen az előre tekintő magatartás, azaz a gazdasági folyamatok jövőben várható legvalószínűbb kimenetelének megbecslése. Az inflációs célkövetés rendszerében a negyedévente készülő, kétéves makrogazdasági előrejelzés ad fontos támpontot a döntéshozók számára.

A monetáris politika még a globális pénzügyi válság utáni stabilizálódás jegyében lépett át a 2010-es évbé. A reálgazdasági és inflációs folyamatokat az élenkülő külső gazdasági környezet és a gyenge belső kereslet kettőssége határozta meg. A globális gazdasági és pénzpiaci környezet javulásával, a pénzügyi stabilitási és fenntarthatósági kockázatok oldódásával 2009 nyarán kamatcsökkentési ciklusba kezdett a Monetáris Tanács, amit 2010 elején tovább folytatott. A lazítást a gazdasági recesszió és az akkori előrejelzések alapján robusztusnak tűnő defláció indokolta, a forintbefektetések kockázati megítélésének javulása pedig lehetővé tette. A kamatcsökkentés 2010. április végéig tartott, az irányadó kamat szintje 5,25 százalékra mérséklődött.

A májusi inflációs jelentésben fordulatot jelentett az inflációs kilátások megítélésének rosszabbodása. A visszafogott belső kereslet árleszorító hatását az élenkülő globális konjunktúra és az euro gyengülése miatt emelkedő energiaárak tompítani kezdték. Az előrejelzés a maginfláció emelkedését vetítette előre a belső kereslet következő évekre valószínűsített élenkülésének következményeként. A befektetői hangulatban is fordulat következett be. Az euroövezet és az államadósság-pályák fenntarthatóságával kapcsolatos aggodalmak miatt csökkenő általános kockázatvállalási kedv hatására megemelkedtek a gyengébb fiskális pozícióval rendelkező államok – köztük Magyarország – kockázati felárai. Ez tükröződött a forint árfolyamának tavaszi leértékelődésében. A fokozódó inflációs kockázatok és a kockázati megítélés romlása tehát nem tette lehetővé a kamatcsökkentési ciklus folytatását, ezért a tanács a következő félév során nem változtatott az alapkamat mértékén.

Az inflációs kilátások azonban tovább romlottak a harmadik negyedévben. Az augusztusi inflációs jelentés a teljes kétéves előrejelzési horizonton cél feletti inflációt jelzett előre. A nemzetközi befektetői környezet továbbra is bizonytalan maradt, a magyar gazdaság kockázati megítélésének alakulása elszakadt a régiótól. A befektetők növekvő feszültséget éreztek az MNB és a magyar kormány között, ami fokozhatta a kockázati megítélés alakulásával kapcsolatos bizonytalanságot. A Monetáris Tanács ezekben

a hónapokban – tekintettel a gyenge kereslet és a laza munkapiac dezinflációs hatására, valamint a potenciális szintjétől tartósan elmaradó kibocsátásra – az alapkamat szinten tartása mellett döntött. A kamatdöntő ülésekről kiadott közleményekben ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a felfelé mutató inflációs kockázatok realizálódása, vagy az ország kockázati megítélésének tartós romlása esetén kamatemelés válhat szükségessé.

A novemberi inflációs jelentés továbbra is cél feletti inflációt valószínűsített 2011–2012-re, ezenkívül az alappályát övező kockázatok is a magasabb infláció irányába mutattak. 2010 végén a Monetáris Tanács végül két lépésben, 25-25 bázisponttal 5,75 százalékra emelte a jegybanki alapkamat szintjét. A Monetáris Tanács indoklása szerint azért volt szükség a monetáris kondíciók szigorítására, mert a visszafogott belföldi kereslet és az alacsony bérdinamika csak részben tudja mérsékelni a külső költségsokkok begyűréséből és az ágazati különadók fogyasztókra történő részleges áthárításából eredő inflációs nyomást. Mindeközben az inflációs várakozások sem horgonyoztak, így fennáll annak a veszélye, hogy a költségsokkok másodkörös hatásokkal járnak.

A monetáris politikai eszköztár változtatásai

A hazai bankok likviditáskezelésének támogatása

Választható kötelező tartalékráta bevezetése

A Monetáris Tanács döntése alapján 2010 novemberétől minden tartalékköteles hitelintézet maga döntheti el, hogy a korábban mindenre egyformán érvényes 2 százalékos tartalékráta helyett a 2, 3, 4 és 5 százalékos tartalékráták közül melyiket választja; választásukat ezt követően fél-évente, minden év május 1-jei és november 1-jei hatállyal módosíthatják. A tartalékolási rendszer változtatását a bankközi piacoknak a pénzügyi válság kirobbanása óta tartó alacsony likviditása tette szükségessé. Az MNB az opcionálisan választható magasabb tartalékráták bevezetésével azt kívánja biztosítani, hogy a kötelező tartalékrendszer minden hazai hitelintézet esetében megfelelő hatékonysággal támogassa a likviditáskezelést, és ezen keresztül hozzájáruljon a bankközi hozamok alapkamattól történő eltéréseinek mérsékléséhez. A változtatási lehetőséggel a hitelintézetek negyede élt, aminek eredményeképpen 2010 novemberében 2,5 százalékra nőtt a bankrendszer átlagos kötelezőtartalék-rátája. Az MNB, a stratégiájának megfelelően, hosszú távon törekedni fog az eurozóna kötelezőtartalék-szabályozásához való harmonizációra, mely jelenleg egységesen 2 százalék tartalékkötelezettséget ír elő a hitelintézetek számára.

A bankrendszerre vonatkozó likviditási előrejelzés publikálása

Az MNB 2010 szeptemberétől egy kezdeti féléves próbaidőre megkezdte a bankrendszer egészét érintő likviditási hatások előrejelzésének publikálását. Az MNB az előrejelzéssel a hitelintézetek likviditástervezésének támogatásán keresztül azt kívánja elősegíteni, hogy az irányadó eszköz szerepét betöltő kéthetes MNB-kötvény igénybevétele optimális nagyságú legyen, és a hitelintézetek egyre kevésbé támaszkodjanak az egynapos hitel- és betétoldali jegybanki rendelkezésre állásra. Ezáltal az egynapos bankközi kamatok még szorosabban követhetik a mindenkori jegybanki alapkamatot. Az MNB minden héten, a kéthetes MNB-kötvény aukcióját megelőzően (a jelenlegi feltételek mellett keddi napokon) publikálja a következő hétre vonatkozóan a forintlikviditást befolyásoló tényezők várható átlagos hatását.

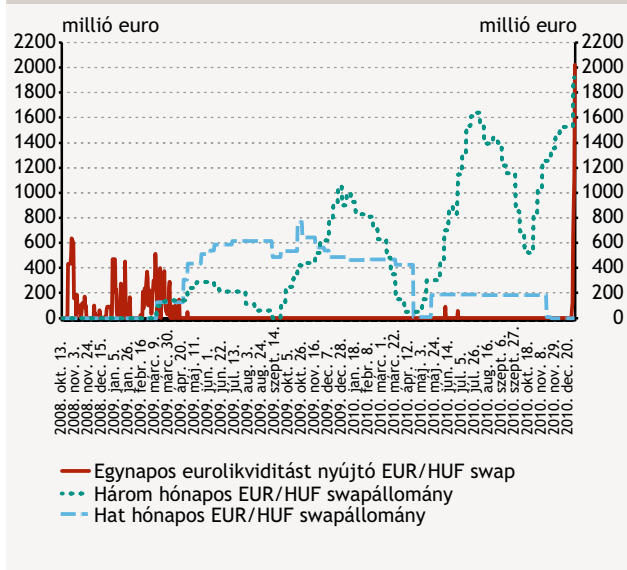
Változás a bankok devizalikviditását támogató eszközök körében

A Svájci Nemzeti Bank, az Európai Központi Bank, a Narodowy Bank Polski és a Magyar Nemzeti Bank 2010. január 25-én felfüggesztették az EUR/CHF devizawapműveleteiket, amelynek keretében svájcifrank-likviditást nyújtottak euróért cserében, egyhetes lejáratra. A változtatásnak nem volt piaci hatása, mivel a piaci svájcifrank-forrásszerzési lehetőségek számottevően javultak, és a bankrendszer a jegybanki műveletre 2009 őszétől már egyáltalán nem támaszkodott.

Az eurolikviditást nyújtó hat hónapos jegybanki EUR/HUF FX-swap eszközt 2010. május 26-án vette igénybe utoljára a magyar bankrendszer. Júliustól kezdve ezt az eszközt az MNB felfüggesztette, és ekkortól a hasonló célú, három hónapos eurolikviditást nyújtó EUR/HUF FX-swap eszközzel áll a bankrendszer rendelkezésére. Ez utóbbinak az állománya előbb 2010. július végén tetőzött 1642 millió eurós szinten, majd októberre 522 millió euróra csökkent. Az év végére viszont a megemelkedett swappiaci felárak és az éves szezonális következtében az eddigi legmagasabb szintjére, 1922 millió euróra nőtt az állomány.

Az egynapos eurolikviditást nyújtó EUR/HUF FX-swap rendelkezésre állást az év jelentős részében nem használták a partnerek, mindössze két alkalommal, júniusban vették igénybe kisebb mennyiséggel. Ugyanakkor az év utolsó hetében az év végi pozíciózárásokhoz kapcsolódóan átmenetileg megugrott a bankrendszer devizalikviditási igénye, így az egynapos swap állománya december 31-én elérte a 2 milliárd eurót.

3. ábra
A jegybank FX-swap eszközeinek igénybevétele
– nyitott állományok

A hazai pénzügyi piacok transzmissziójának erősítése

Az MNB 2010-re meghirdetett jelzáloglevél-programja

A forint-jelzáloglevélpiac autonóm fejlődése előtt álló akadályok lebontása, ezáltal pedig a pénzügyi stabilitás és a kamattranszmisszió hatékonyságának támogatása érdekében az MNB 2010. február 8-án bejelentette, hogy az év folyamán forint-jelzáloglevélvásárlásokat hajt végre. A program keretében az MNB az elfogadható jegybanki fedezetek körébe tartozó hazai kibocsátású forint-jelzálogleveleket vásárolt az elsődleges és a másodlagos piacon. A programra szánt keretösszeg 100 milliárd forintot tett ki, és középpontjában a jelzáloglevél-kibocsátó hazai jelzálogbankok kezdeményezésével zajló elsődleges piaci vásárlások álltak. A jegybank folyamatos, kötelező érvényű árjegyzés biztosítását várta el az általa vásárolt jelzáloglevelek esetében, ami a jelzáloglevelek másodpiacának átláthatóságát növelheti.

Bár az elsődleges piaci kibocsátások alacsony mennyisége miatt jelentős előrelépést nem sikerült elérni a hazai bankok hosszú futamidejű forint-forrásbevonása területén, az MNB jelzáloglevél-vásárlási programja hozzá tudott járulni a forint-jelzáloglevelek hozamfelárának csökkenéséhez.

2010 során mindössze egy hazai jelzálogbank kezdeményezte az MNB részvételét egy új, több részletben kibocsátott sorozatának jegyzésében. Ennek keretében az MNB hat

elsődleges piaci aukción összesen valamivel több, mint 7 milliárd forint értékben vásárolt ebből a sorozatból. A másodpiaci vásárlások ezzel szemben a terveknek megfelelően haladtak az év folyamán, a jegybank tizenegy másodpiaci tenderen összesen közel 30 milliárd forintnyi jelzáloglevelet vásárolt.

A jelzálogbankok várakozástól elmaradó jelzáloglevél-kibocsátása részben a forint-jelzáloghitelzés 2010-es alacsony növekedésével magyarázható, részben pedig azzal, hogy a szükséges forintforrást a bankok jellemzően a jelzálogleveleknél rövidebb futamidejű forrásokból szerezték meg. A jelzálogpiacot övező feltételekben – többek között a kilakoltatási moratórium fenntartása és a magán-nyugdíjpénztári rendszert érintő változtatások miatt – rövid távon nem várható jelentős változás. Ezért az MNB 2010 decemberében úgy döntött, hogy felfüggeszti a jelzáloglevél-vásárlási programját, de kedvező feltételek esetén a jövőben is nyitott lesz hasonló programok indítására.

Az egynapos bankközi piaci kamatláb és kamatcsere jegyzés elindítása (HUFONIA swap)

Az egynapos bankközi kamatláb a fejlett pénzpiacokon a speciális kamatswapok (Overnight Indexed Swap – OIS) alapterméke, melyek hazai elterjedése segítheti a piaci szereplőket kamatkockázatuk hatékonyabb kezelésében és az éven belüli bankközi kamatok reális piaci szintjének megállapításában. Az MNB 2010. szeptember 1-jétől HUFONIA (Hungarian Forint Overnight Index Average) néven publikálja a hitelintézetek napi adatszolgáltatásából számított egynapos bankközi fedezetlen ügyletek forgalommal súlyozott átlagos kamatát.

A hazai egynapos kamatra vonatkozó swappiac elindulását támogatja továbbá az is, hogy 2010. október közepén elindult a hivatalos OIS-swapjegyzések naponkénti publikálása (HUFONIA Swap Index) az MNB és a Magyar Forex Társaság közös működtetésében, tizenkét hazai bank árjegyzése alapján. A jegyzések egyhetestől egyéves futamidőig, összesen nyolc lejáratra vonatkoznak.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

Új makroprudenciális döntéshozatali keretrendszer kialakítása

2010-ben is kiemelt feladata volt az MNB-nek a pénzügyi stabilitási kockázatok figyelemmel kísérése és mérséklése, a pénzügyi rendszer súrlódásai által okozott reálgazdasági költségek csökkentése. Ennek jegyében a jegybank 2010-ben két stabilitási jelentést tett közzé, továbbá negyedéves

gyakorisággal a hitelezési felmérésre vonatkozó eredményeket publikálta.

A válság tanulságainak levonása mellett a jegybank újragondolta makroprudenciális döntéshozatali keretrendszerét. Ennek alapjául azok a 2010 eleje óta érvényes jogszabályi változások szolgáltak, amelyek biztosítják a jegybank elnökének részvételét a Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) munkájában, valamint azt a jogát, hogy a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása érdekében javaslatot tehessen a kormányra, vagy a kormány bármely tagjának jogszabály megalkotására, illetve törvény megalkotását kezdeményezhesse. A megszólított köteles tizenöt munkanapon belül tájékoztatni az MNB-t a jogszabály megalkotásáról, vagy az ennek kezdeményezésére irányuló eljárás megindulásáról, törvényi szintű szabályozás esetén az Országgyűlés elé terjesztés határidejéről, rendeleti szintű szabályozás esetén a kihirdetés határidejéről; ezek hiányában döntése indokairól. A Pénzügyi Stabilitási Tanács is az MNB-hez hasonló szabályozási kezdeményezésre vonatkozó jogkört kapott, melyre a kormányra vagy a kormány megszólított tagjának választ kell adnia tizenöt munkanapon belül („cselekedni vagy a cselekvés hiányát megmagyarázni”). A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló szabályozás 2010 végi változásai a PST ezen jogkörét leszűkítették azzal,

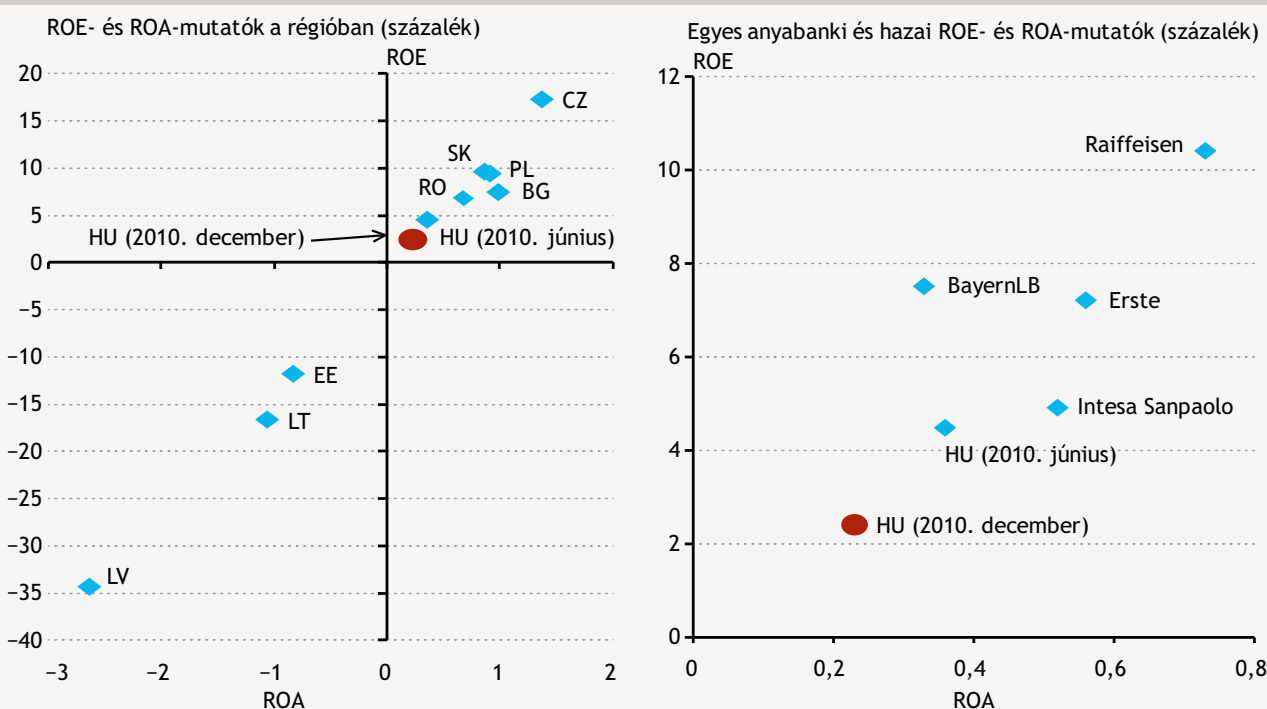
hogy a kormány nem köteles választ adni a PST-től származó szabályozási javaslatokra, de az MNB vonatkozó jogköre változatlan formában továbbra is fennmaradt.

A pénzügyi közvetítőrendszer legfontosabb folyamatai

A hazai bankrendszer számára kiemelt fontosságú volt, hogy 2010 elejére a korábbi évek jelentős költségvetési kiigazítása és a magánszektor nettó finanszírozási képességének emelkedése következtében a gazdaság külső egyensúlya nagymértékben javult, a nettó külső adósság mérséklődött. Hazánk azonban továbbra is sérülékeny a külső sokkokkal szemben a magas külső és államadósság-állomány, a bankrendszer magas hitel-betét aránya, valamint a háztartások jelentős devizahitel-állománya miatt. Az alacsony beruházási kedv, a csak fokozatosan felfutó termelés, valamint a lakosság banki megtakarításainak növekedése a keresleti oldalról, a megnövekedett hitelezési veszteségek miatti mérsékelt kockázatvállalási hajlandóság pedig kínalmi oldalról fogja vissza a hitelezést. A bankok a nem árjellegű feltételek szigorításával csak a korábbinál jobb hitelképességű ügyfeleket hitelezik. A korábbi, más országokat érintő válságok tanulságai is azt mutatják, hogy a hitelezés késve követi a gazdasági ciklus fordulópontjait. Ez a folyamat a

4. ábra

A hazai bankrendszer jövedelmezőségi helyzete 2010-ben, regionális és egyes anyabanki összehasonlításban

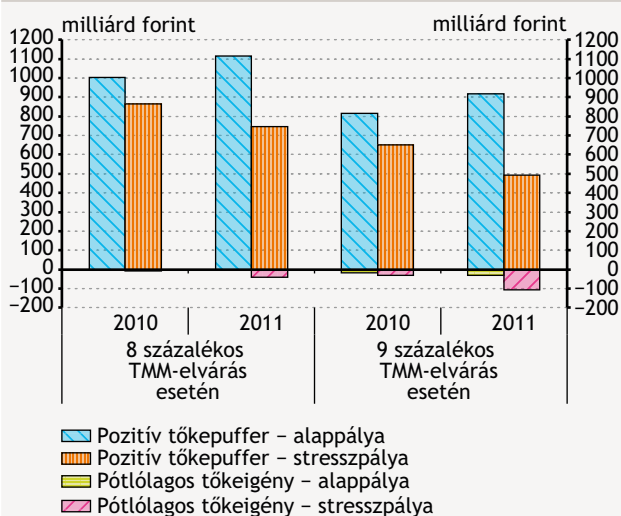
Megjegyzés: LV: Lettország, LT: Litvánia, RO: Románia, SK: Szlovákia, PL: Lengyelország, EE: Észtország, HU: Magyarország, BG: Bulgária, CZ: Csehország. Az országadatok 2010. június végére vonatkoznak, évesített adatok, Magyarország esetében 12 havi visszatekintő adat. Jelentés a pénzügyi stabilitásról szóló kiadványból. Az anyabanki csoportszintű adatok 2010. II. negyedév végi évesített értékek. Forrás: MNB, EKB CDB adatbázis, egyedi banki honlapok.

hazai gazdaságban jelenleg nemzetközi összehasonlításban elhúzódóan jelentkezik, ami hátráltatja a gazdasági fellendülés folyamatát.

Az erős svájcifrank-árfolyam, a 2010 nyarán bevezetett bankadó és a kilakoltatási moratórium fenntartása kedvezőtlenül érintette a bankrendszer jövedelemtermelő képességét. A hazai bankrendszer jövedelmezősége nagymértékben romlott. 2010 decemberére a 12 hónapra visszatekintő adózás előtti ROA-mutató 0,2 százalék, míg a ROE-mutató 2,8 százalék volt. Ezek az értékek jelentős csökkenést mutatnak 2009 végéhez képest (ROA 0,9, ROE 12,5 százalék)¹. A jövedelmezőségi mutatók nemcsak régiós összehasonlításban, de az anyabankok teljesítményével összevetve is alacsonyak. További kedvezőtlen folyamat, hogy a hazai bankok közötti jövedelmezőségbeli eltérések emelkednek. 2010 végén már 21 bank volt veszteséges. E bankok összesített mérlegfőösszege meghaladta a bankrendszer 35 százalékát.

5. ábra
Tőkepuffer és pótlólagos tőkeigény a bankrendszerben az alap-, illetve a stresszpálya mentén

(2010. őszi stabilitási jelentés)

Megjegyzés: a pótlólagos tőkeigény egyedi banki igények összegeként lett meghatározva. A 2011-re vonatkozó adat tartalmazza a 2010-es tőkeemelési szükségletet is. Az ábra a 2010. novemberi stabilitási jelentésben bemutatott stresszteszt alapján készült.

Az alappálya melletti főbb feltételezések a következők: GDP-növekedés 0,9 százalék (2010), 2,8 százalék (2011); teljes foglalkoztatás -0,3 százalék (2010), 0,3 százalék (2011); CPI 4,6 százalék (2010), 3,4 százalék (2011); 277 forint/euro; 203 forint/svájci frank; CDS-felár 320 bázispont. A stresszpálya melletti főbb feltételezések a következők: GDP-növekedés 0,8 százalék (2010), -0,5 százalék (2011); teljes foglalkoztatás -0,3 százalék (2010), -0,5 százalék (2011); CPI 4,7 százalék (2010), 4,8 százalék (2011); 319 forint/euro; 234 forint/svájci frank; CDS felár 520 bázispont. Forrás: MNB.

A regionális versenyképességi előny elvesztése miatt a hazai bankrendszer hátrányos helyzetbe kerülhet a külföldi anyabanki finanszírozás és tőke elosztásában. Mindez annak kockázatát növeli, hogy a pénzügyi rendszer hitelkibocsátása és így a gazdasági növekedéshez való hozzájárulása tovább csökken. A hazai bankrendszer működési környezetének elmúlt időszakban megfigyelhető jelentős romlása az erős tulajdonosi háttér és a hazai bankok magas tőkeellátottsága miatt nem veszélyezteti a pénzügyi stabilitást. A jegybank 2010. őszi stressztesztje megállapította, hogy a hazai bankrendszerben általánosnak tekinthető kielégítő tőkeellátottságnak köszönhetően a jegybanki előrejelzés legvalószínűbb forgatókönyve szerint minimális pótlólagos tőkeigény jelentkezik a bankrendszer egészében. E forgatókönyv alapján a bankrendszer tőkemegfelelési mutatója az év során végig 13 százalék felett marad, 2011 végére pedig tovább növekszik. A stressz forgatókönyv bekövetkezése esetén azonban 2011-ben csökkenne a tőkemegfelelési mutató, de mértéke még mindig meghaladná a 12 százalékot. Egyes bankoknál a stressz forgatókönyv bekövetkezése összességében is kismértékű, 40 milliárd forint pótlólagos tőkeigényt valószínűsít.

A jegybank szabályozási javaslatai

A jegybank – bár a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának támogatása körében önálló szabályozói jogkörrel és eszközökkel nem rendelkezik – a pénzügyi stabilitás erősödésének érdekében aktívan (gyakran kezdeményezőként) vett részt a pénzügyi rendszer kockázatainak csökkentését célzó szabályozási munkában.

2010 januárjában megkezdte működését a Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST). A PST a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (PSZÁF) munkáját segítő testület, amelynek tagja a nemzetgazdasági miniszter, a PSZÁF elnöke és az MNB elnöke. 2010 végéig a PST egyetértése volt szükséges a PSZÁF ajánlásainak kiadásához, kiemelt ellenőrzési célterületeinek félévenkénti meghatározásához. Az új PSZÁF-törvény 2011. január 1-jén hatályba lépett rendelkezései a Pénzügyi Stabilitási Tanács jogkörét jelentősen szűkítették.

A Pénzügyi Stabilitási Tanácson megvitatásra kerültek a legfontosabb aktuális makroprudenciális kockázatok és szabályozási kezdeményezések. A PST megtárgyalta a jegybank 2010-es három legfontosabb szabályozói előterjesztését; a jelzáloghitel- és jelzáloglevél-piac fejlesztésével kapcsolatos jegybanki előterjesztések mellett a PST az MNB előterjesztése alapján megvitatotta a hazai bankok külföldi forrásainak további rövidülését megakadályozó és a mérle-

¹ Ezek a mutatók már tartalmazzák a bankadó hatását, mivel az ráfordításként számolható el.

gen belüli magas nyitott devizapozíció csökkentését szolgáló szabályozási lehetőségeket.

A már a korábban említettek szerint az MNB 2010. februárban programot hirdetett meg a forint-jelzáloghitel- és -jelzáloglevélpiacon fejlődésének támogatására. A program keretében az MNB forint-jelzáloglevélvásárlások mellett lépéseket kezdeményezett a forint-jelzáloghitelezés fejlesztése érdekében. Ezek a jelzáloghitel-termékek átláthatóbbá tételét és a jelzáloglevél-kibocsátásra jogosultak körének felülvizsgálatát célozták.

Az MNB hosszas előkészítő munka után 2010 szeptemberében tette nyilvánossá a honlapján a Nemzetgazdasági Minisztérium számára megküldött, az ügyfelek érdekeit védő, a banki transzparenciát erősítő szabályozási kezdeményezéseit. A kezdeményezés fő eleme szerint a fogyasztók számára kétféle hiteltermék lenne kínálható a jövőben: nem növelhető felárral referenciakamathoz kötött, vagy hosszabb (években mérhető) kamatperiódusra rögzített kamatozású termék. Az MNB javaslatának értelmében megfelelő jogi megoldás esetén a fennálló hitelállományra is kiterjedhetne a javaslat hatóköre.² A Nemzetgazdasági Minisztérium a kezdeményezésre vonatkozó válaszában azt jelezte, hogy a jegybank által megfogalmazott célokkal egyetért, és ígéretet tett arra, hogy a jogszabály-alkotási folyamat során egyeztetni kíván a pénzügyi szektor képviselőivel az MNB javaslatairól. Ezt követően többkörös egyeztetés kezdődött az érintett felek között, azonban ezek ellenére végül a törvény nem tartalmazta az MNB javaslatait. A lakossági hitelezés témájában elfogadott szabályozási elemek az MNB által kitűzött célokat, a hiteltermékek feltételeinek átláthatóságát és ezen keresztül az ügyfelek védelmét nem érik el. A lakossági hitelek átláthatósága csak nagyon korlátozott mértékben javul az új szabályozás hatására.

A 2010 novemberében megjelent „Jelentés a pénzügyi stabilitásról” című kiadványban a jegybank szakértői ismertették a jelzáloglevél-kibocsátói jog szélesítéséhez kapcsolódó hatásvizsgálat főbb tanulságait. A hosszú lejáratú (forint-) források piacának fejlesztése a válság utáni új, döntően belső forrásokra alapozott növekedési pálya elengedhetetlen feltétele. A hosszú lejáratú pénzügyi piacok egyik meghatározó szegmense a jelzáloglevél-piac, amelynek fejlesztését az MNB kiemelt feladatának tekinti. A jegybank elemzése megállapítja, hogy Magyarországon az univerzális jelzáloglevél-kibocsátói struktúra hozzájárulhat egy hatékonyabb jelzáloglevél-piac kialakulásához. A modellváltásból fakadó előnyök azonban csak megfelelő kibocsátási potenciál és kibocsátási hajlandóság megléte esetén lenné-

nek elérhetőek. A bankok jövőben felépülő forintalapú jelzáloghitel-állományra építhető jelzáloglevél-kibocsátási potenciálja előrejelzésünk szerint nem éri el a piacképes szintet. Bár a már meglévő devizahitel-állományon megfelelő kibocsátási potenciál áll rendelkezésre, itt a bankrendszer kibocsátási hajlandósága viszont alacsony, elsősorban az alternatív rövid külföldi források árelőnye miatt. Így egy esetleges modellváltásból fakadó potenciális előnyök csak akkor aknázhatók ki, ha a bankok a lejáratú összhang javítására lennének ösztönözve, amit a jelzáloglevél-alapú finanszírozás segítene. Mindezen tényezők figyelembevételével és tekintettel a jelenlegi gazdasági és szabályozási környezetre, a jegybank szakértőinek véleménye szerint a jelzáloglevél-kibocsátás meglévő rendszerének megváltoztatása jelenleg nem időszerű, de egy későbbi időpontban újragondolása célszerű lehet.

Nemzetközi szabályozási kezdeményezések implementációja

2010 második negyedében írták alá a Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai azt a megállapodást, amelyben a hatóságok vállalták, hogy szorosan együttműködnek a 2011 első félévében esedékes magyar EU-elnökség pénzügyi szabályozással kapcsolatos feladatainak ellátásában. A feladathoz kapcsolódóan a Pénzügyminisztérium (azóta Nemzetgazdasági Minisztérium) szakértői csoportokat alakított, ahová az MNB – a szakmai kompetenciájába tartozó kérdésekhez kapcsolódóan – szakértőket delegált. A munkacsoportok 2010 folyamán a felkészülést segítették, míg 2011-ben az elnökségi koncepció kidolgozásában, képviselői nyújtottak szakmai segítséget. 2010-ben rendszeresen a Pénzügyi Stabilitási Tanács napirendjére kerültek azok a témák, amelyek a 2011-es első félévi magyar EU-elnökség alatt a pénzügyi szolgáltatások területén előkerülhetnek.

Az MNB 2010-ben is közreműködött a hazai és a nemzetközi szinten folyó, a pénzügyi közvetítőrendszer szabályozását célzó munkában. Ezzel kapcsolatosan számos uniós előterjesztést, javaslatot véleményeztek, illetve részt vettek az ezekhez kapcsolódó belső szervezeti kérdések újragondolásában. Ezen kezdeményezések közül kiemelkedik a hazai és az EU-szintű makroprudenciális döntéshozatal témaköre, a banki válságkezelési eszköztár bővítéséről szóló javaslat, valamint a tőkekövetelmény direktíva IV. (ún. CRD-IV.) szabályozási javaslat, amely a jelenleg érvényes tőkekövetelmény-irányelv megerősítését célozza. Ez utóbbi tervezet kiterjed többek között likviditási mutatók és tőkeáttételi korlátok bevezetésére, az elismerhető szavatoló tőke megerősítésére, továbbá a pénzügyi rendszer gazdasági ciklust erősítő hatását korlátozó javaslatokra (az ún. Bazel-III-as

² http://www.mnb.hu/Root/MNB/Sajtoszoba/mnbhu_pressreleases/mnbhu_pressreleases_2010/mnbhu_kozlemeny_20100920.

szabályozás), amelyek likviditási előírásait 2010 harmadik negyedévében további vizsgálat alá vette az MNB. Ehhez kapcsolódóan az MNB kétoldalú megbeszéléseket folytatott a jelentősebb magyarországi bankokkal a kialakuló új szabályozási környezetet várta következményeiről, és felmérte a pénzügyi rendszert érintő várható hatásokat. Észrevételeket tett a Bázeli-III-as szabályozás európai implementálását szolgáló CRD-IV. irányelvre vonatkozóan, valamint önálló véleményt fogalmazott meg az Európai Bizottság anticiklikus tőkepufferek működtetésével kapcsolatos nyilvános konzultációja során. A jegybank ezenkívül véleményezte az Európai Unió tanácsa által kidolgozott betétbiztosításra vonatkozó uniós irányelvet, valamint a bilaterálisan elszámolt származtatott ügyletek központi szerződő félén keresztül kereskedését előíró ún. EMIR-szabályozást is.

Az MNB makroprudenciális szerepéhez igazodva aktívan részt vett a 2011-ben létrejövő európai felügyeleti struktúra két alappilléreinek, az Európai Rendszerkockázati Tanács és az Európai Felügyeleti Hatóságok megalakulásához kapcsolódó előkészítő és véleményezési munkában.

Hazai jogszabálytervezetek véleményezése

A jegybank véleményezte a kormány Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló törvényt módosító javaslatát, részt vett az „egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról” szóló törvényjavaslatainak előkészítésében, továbbá megfogalmazta ajánlásait az „egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek a nehéz helyzetbe került lakáscélú hitelt felvevő fogyasztók megsegítése érdekében szükséges módosításáról” szóló törvényjavaslat kapcsán. A jegybank szerint a 2010 végéig hatályos PSZÁF-törvény megfelelően rendezte a Pénzügyi Stabilitási Tanács működési kereteit, és biztosította a három intézmény (NGM, PSZÁF, MNB) közötti megfelelő koordinációt, így a törvény lényegi elemeinek megváltoztatását nem támogatta. Üdvözölte ugyanakkor, hogy a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének jogállásával kapcsolatos törvényjavaslatban a PSZÁF függetlensége jogszabályban megerősödött, illetve a PSZÁF elnöke számos pénzügyi területen rendeletalkotási jogkört kapott. A jegybank problémásnak tartotta viszont, hogy a PST üléskezési gyakoriságának csökkentésével, a működés transzparenciájának megszüntetésével, illetve a PST döntéshozatali jogkörének szűkítésével a PST kockázatmérő szerepe csökken, ami nem megnyugtató egy esetleges következő pénzügyi válság kezelési lehetőségeinek tükrében. Az MNB sajnálattal tapasztalta, hogy a kormány számos esetben a hatályos törvényekben foglalt egyértelmű kötelezettségeit megszegve nem tette lehetővé, hogy a jegybank a feladataival, illetve a pénzügyi rendszer működésével kapcsolatos kormányzati döntés-előkészítő, jogalkotási folyamatokról idő-

ben értesülhessen, és véleményezési jogát a törvény előírásainak megfelelően gyakorolhassa.

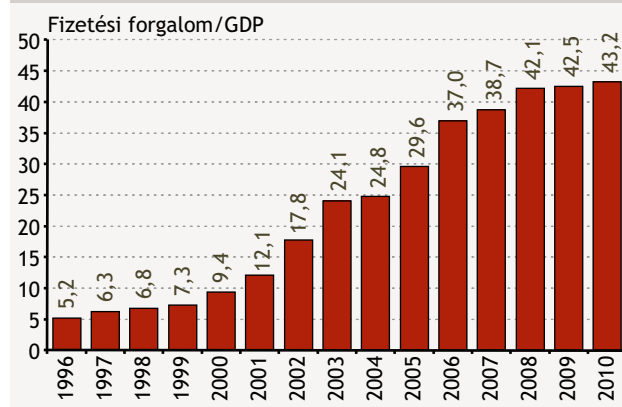
3.3. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

Az MNB a fizetési és elszámolási rendszerekben többféle szerepkört is betölt. A bankközi együttműködést támogatva, a pénzforgalmi piac szereplőinek közös döntését igénylő elszámolási infrastruktúra-fejlesztés elősegítője. Felvigyázóként, az infrastruktúra egészét tekintve szabályozó, engedélyező, ellenőrző szerepet lát el. Működtetői szerepében a Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszert (VIBER) működteti, amelyben a bankközi ügyletekből származó fizetések véglegesen kiegyenlítésre kerülnek. A Bankközi Klíring Rendszerben (BKR) a teljesítő fél feladatát látja el. Tulajdonosként a Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.-nek (KELER Zrt.) többségi tulajdonosa, résztulajdonosa a GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.-nek (GIRO Zrt.) és a KELER Központi Szerződő Fél Kft.-nek (KELER KSZF Kft.), valamint a VIBER, a BKR és az értékpapír-elszámolási és -kiegyenlítési rendszer résztvevője.

A VIBER működése és fejlesztése

A VIBER tagjainak száma 2010-ben 56 volt, ugyanannyi, mint az előző év végén. A Bankközi Klíring Rendszer (BKR) és a VIBER együttesen 1123,4 billió (ezermilliárd) forint értékű forgalmának 95%-a a VIBER-ben számolódott el, míg a forgalom volumenéből a BKR részesedett nagyobb mértékben (99,4%). A két rendszer együttes elszámolási forgalma a 2010-re várható bruttó hazai termék (GDP) 43,2-szeresét teszi ki.

6. ábra
A BKR és a VIBER éves forgalmának GDP-hez viszonyított aránya

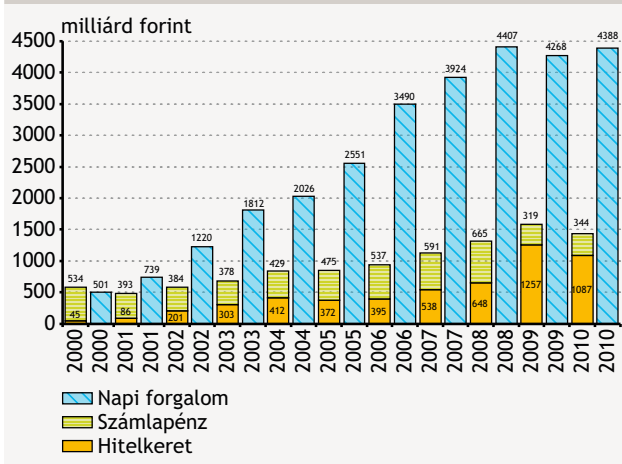

A VIBER-ben az év folyamán lebonyolított 1097,9 ezer darab fizetési művelet értéke 1042,9 billió (ezermilliárd) forint volt. A forgalom értéke közel 11%-kal, míg a tételszám 12%-

kal nőtt az előző évhez képest. 2010-ben az átlagos tétel-nagyság 950 millió forint volt, 1,1%-kal alacsonyabb az előző évi átlagnál. A napi átlagos tételszám 4288 darab, az átlagos napi forgalom pedig 4073,9 milliárd forint volt. A tétel-szám szerinti legmagasabb napi forgalmat, 9462 műveletet 2010 szeptemberében számolták el, a forgalom napi csúc-sértékét szintén 2010 szeptemberében érte el a rendszer 13 338 milliárd forinttal.

Nemzetközi összehasonlításban a VIBER résztvevőinek a fizetési forgalom lebonyolításához rendelkezésre álló likvi-ditása továbbra is magasnak mondható. A bankok által képzett napközbeni hitelkeret (amelyet az MNB biztosít a fizetések lebonyolítása céljából, zároltatott értékpapírok fedezete mellett a bankszámlaegyenleg kiegészítésére) átlagos napi állománya 2010-ben 1087 milliárd forint volt, ez 77%-a a 2009. évi adatnak. Az előző évhez képest a bankok összesített napi átlagos bankszámlaállománya közel 8%-kal nőtt, és 344 milliárd forint átlagos napi értéket mutatott. A pénzforgalom lebonyolítására szolgáló – e két forrásból származó – likviditás napi átlagban 4388 milliárd forint összegű VIBER és BKR együttes forgalom elszámolását tette lehetővé, ez az érték 3%-kal haladta meg az előző évi napi átlagos forgalmat. Az átlagos napi forgalom a napi likviditás 2,76-szeresét tette ki az év folyamán, szemben a megelőző év 2,47-szeres átlagával.

7. ábra
A bankközi átlagos napi pénzforgalom és a likviditás (számlapénz+hitelkeret) éves alakulása

A VIBER rendelkezésre állása 2010-ben 99,843% volt, amely meghaladja az előző évi szintet és a nemzetközi elvárás szintjét is.

Az MNB évente felülvizsgálja a pénzforgalmi szolgáltatás díjait. 2010-ben a megállapított VIBER tételdíj a 2009-es díjhoz képest nem változott, 260 forint volt. A tételdíjon

felül egyéb rendszerrel kapcsolatos költség nem terheli a VIBER tagjait.

2010-ben az MNB döntést hozott arról, hogy a BKR napközbeni elszámolás 2012-ben történő bevezetésére és a készpénzforgalmazási igényekre tekintettel 2012. január 1-jétől a VIBER zárása 1 órával, 18.00-ig meghosszabbodjon, továbbá 2011-ben a VIBER-ben részt vevő hazai hitelintézetek nagy ügyfélételeinek zökkenő- és kockázatmentes lebonyolítását támogató fizetés fizetés ellenében (Payment versus Payment) fejlesztés valósuljon meg.

A BKR fejlesztése – a belföldi pénzforgalom felgyorsítása

A Fizetési Rendszer Tanács 2009 őszén döntött a napközbeni elszámolás bevezetéséről a BKR-ben, valamint a SEPA- (egységes eurofizetési övezet) átutalás szabványának hazai alkalmazásáról, 2010 júniusában pedig a pontos indulási céldátumról. Az Európai Unió tagállamaiban a bankközi elszámolási rendszerek napközbeni, jellemzően többszöri elszámolást biztosítanak a kis összegű ügyfélételek tekintetében. Az MNB 2010-ben jogi szabályozás útján írta elő, hogy az elektronikusan beadott forint-átutalási megbízások esetében a teljesítés ideje 2012. július 1-jétől a jelenlegi 1 nap helyett legfeljebb 4 óra lehet, így megvalósul a fizetési megbízások napközbeni elszámolása, és a fizetési megbízás összegének a kedvezményezett részére történő napon belüli eljuttatása.

A fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek felügyezése

2010-ben került sor az MNB által működtetett VIBER és a GIRO Zrt. által működtetett BKR átfogó felügyezési értékelésére.

A VIBER értékelése nemzetközi ajánlások alapján történt, valamint a 2010. július 1-jétől hatályos 34/2009. és 35/2009-es számú pénzforgalmi elszámolóházakra vonatkozó MNB-rendeleteknek való megfelelés vizsgálatán alapult. Az önértékelésen alapuló kérdőíveken túlmenően az értékelés alapjául a felügyező rendelkezésére bocsátott adatok, információk, illetve az önértékelést követően lefolytatott belső interjúk szolgáltak. Az értékelés eredményeképpen a felügyező négy témakörben, főként a logikai biztonság, működési megbízhatóság, üzletmenet-folytonosság, irányítási rend és rendszerhatékonyság egyes elemeihez fogalmazott meg ajánlásokat, amelyek alapvetően proaktívan a VIBER működési megbízhatóságának további növelését szolgálják.

A BKR értékelése is a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően az üzemeltető önértékelésén alapult, továbbá kiegészült a

PSZÁF és az MNB közös helyszíni vizsgálatával, amely egyes témakörök – köztük elsősorban az informatikai biztonság – mélyebb értékelését célozta. Az értékelés eredményeképpen három témakörben fogalmazódtak meg javaslatok, amelyeket az MNB alapos egyeztetést követően intézkedési terv kidolgozására történő felkéréssel együtt továbbított a BKR-t működtető GIRO Zrt.-nek. A megfogalmazott javaslatok az informatikai biztonság és a rendkívüli helyzetekre való felkészültség szintjének további növelését célozzák, valamint a rendszer hatékonyságnövelési lehetőségeinek egyes szempontjait hangsúlyozzák.

2010-ben az MNB a fizetési rendszerek résztvevőinek üzletmenet-folytonossági gyakorlatához kapcsolódó felvigyázói ajánlásokat jelentetett meg. Az MNB a felvigyázói tevékenységének gyakorlása során kiemelt figyelmet fordít a fizetési és elszámolási rendszerek megfelelő védelmére, illetve azok üzletmenet-folytonosságának biztosítására. A felvigyázói ajánlások azt célozzák, hogy az üzletmenet-folytonosság a pénzforgalom területén jól szabályozott, kellően dokumentált, alapos és összefüggéseiben átlátott, gyakorlatban működő, szükséges és elégséges erőforrásokat felvonultató, biztonságot adó tevékenység legyen, amelyre a fizetési rendszer résztvevői azonos elvek mentén készülhetnek. Az ajánlások a nyilvános konzultációt és részletes egyeztetést követően megjelentek az MNB honlapján.

Pénzforgalmi és pénzmossási hatósági ellenőrzési tevékenység

A jegybanki pénzforgalmi ellenőrzés a hitelintézetek jogszabálykövető magatartásának erősítésével hozzájárul a pénzügyi közvetítőrendszer megbízható működéséhez, az ügyfelek számára kiszámítható pénzforgalmi folyamatok biztosításához, és ezen keresztül a szolgáltatásokat igénybe vevő fogyasztók bizalmának erősödéséhez. A 2010-es év kiemelt ellenőrzési szempontjai között szerepeltek azok az új vagy módosult jogszabályi rendelkezések, amelyek a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló 2007/64. EK-irányelv (továbbiakban: PSD) implementálása miatt kerültek a pénzforgalom lebonyolításáról szóló, 2009. november 1-jén hatályba lépett 18/2009. (VIII. 6.) MNB-rendeletbe.

2010-ben 12 hitelintézetnél került sor pénzforgalmi helyszíni ellenőrzésre. Ebből tíz hitelintézet esetében volt tervezett átfogó vizsgálat, egy hitelintézetnél tervezett, egyenél pedig nem tervezett helyszíni célvizsgálatra került sor. Utóbbira egy, a PSZÁF vizsgálata során, az MNB kompetenciájába tartozó ügy miatt került sor. Az év során a csoportos beszédés – amely a közüzemi típusú fizetések lebonyolításának hatékony módja – elterjedését gátló tényezők feltá-

rását is célul tűzte ki az MNB. Ennek érdekében helyszíni ellenőrzésre került sor 7 nagy csoportos beszédési forgalmat lebonyolító szolgáltatónál. Mindezek mellett egy csoportos beszédésre vonatkozó szabályt – amely szerint a csoportos beszédési megbízást a kedvezményezett a megjelölt terhelési napot legalább öt munkanappal megelőzően kell hogy benyújtson a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatójához – helyszínen kívüli ellenőrzés keretében vizsgált meg az MNB. A vizsgálat során 27 hitelintézet jogszabálykövető magatartása került értékelésre. A jegybank – felügyelő hatósági jogköréből adódóan – 3 pénzfeldolgozó vállalkozásnál hatósági helyszíni ellenőrzést végzett a pénzmossás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény (Pmt.) alapján.

Az MNB a pénzforgalmi ellenőrzések során azt tapasztalta, hogy a hitelintézetek a nagytömegű fizetési megbízások többségét a jegybanki előírások betartásával végezték, azonban az ellenőrzés minden vizsgált hitelintézetnél állapított meg olyan jelentős szabálysértést, amelyek hatással voltak a fizetési forgalom kiszámíthatóságára, illetve az elkövetett szabálysértésekkel ügyfeleknek anyagi kárt okozhattak. Négy hitelintézet esetében a feltárt hiba súlyossága miatt intézkedések előírásán túl bírságot is kiszabott az MNB.

2009-ben két pénzfeldolgozó vállalkozásnál került sor bírság kiszabására a Pmt. betartásának vizsgálata során tapasztalt hiányosságok miatt. Mindkettőnél volt helyszíni ellenőrzés 2010-ben is, az egyiknél már jogszabálykövető a pénzfeldolgozó magatartása, a másikonál egy intézkedés teljesítése áthúzódik 2011-re, de a többi intézkedést megvalósították. Továbbá egy olyan pénzfeldolgozó vállalkozásnál is vizsgáltuk a Pmt.-nek való megfelelést, ahol a megelőző évben nem volt ellenőrzés – ennél a vállalkozásnál jogszabálysértést nem tapasztaltunk.

A jegybanki ellenőrzés fontos hozadéka a vizsgálatok során szerzett tapasztalatok közvetlen visszacsatolása a jegybank pénz- és elszámolásforgalommal kapcsolatos egyéb alapfeladatai (felvigyázás, fizetési rendszerek fejlesztése, pénzforgalmi szabályozás) felé. Ebben az évben a csoportos beszédések sorozatvizsgálatának tapasztalatai és a konverziós jóváírások hitelintézeti gyakorlata kapcsán tapasztaltak kiemelten hasznosultak az elemzési és pénzforgalmi szabályozási területen.

Elemzések, tájékoztató kiadványok megjelenése

Az MNB változatlanul fontosnak tartja a közvélemény és a szakmai közönség tájékoztatását a pénzforgalmat és a fizetési rendszereket érintő témákban. Ennek keretében szület-

tek meg az „Innovatív fizetési megoldások”³, „A magyarországi pénzforgalom térképe”⁴, az „Értékpapír-elszámolás és letétkezelés Magyarországon”⁵ című MNB-tanulmányok, valamint „Az állampapírok törlesztésének VIBER-be terelése és annak hatása a fizetési rendszerekre, illetve azok szereplőire”⁶ című MNB-szemle-cikk.

2010 folyamán az MNB széles körű együttműködés segítségével megbecsülte a főbb hazai fizetési módok társadalmi költségeit, felmérte az állam fizetési módok használatára vonatkozó szokásait, valamint kidolgozta a csoportos beszedés fizetési mód használatát elősegítő intézkedéseket. Az elemzések teljes körű közzététele 2011 első félévében várható, de a főbb eredmények már egy 2011 márciusában megrendezett jegybanki konferencián összegzésre kerültek. Az MNB becslése szerint 2009-ben Magyarországon hozzávetőlegesen 3,7 milliárd darab fizetési művelet lebonyolítására került sor, aminek a becsült társadalmi költsége, erőforrásigénye 427,52 milliárd forint volt (a GDP 1,49%-a). Ha a skandináv országokhoz hasonló arányban használtuk volna az elektronikus fizetési módokat, akkor a GDP közel fél százalékát is meg lehetett volna takarítani össztársadalmi szinten. Az elemzések a kormányzati és szakmai szervezetekkel való egyeztetés alapjául szolgálnak, amely során meghozható intézkedések hosszabb távon hozzájárulhatnak a fizetési módok társadalmilag hatékonyabb megválasztásához.

3.4. DEVIZATARTALÉK-KEZELÉS

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, az MNB jegybanktvényben rögzített egyik alapvető feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékokat, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

- a piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”);
- a monetáris politika támogatása (intervenciók kapacitás biztosítása);
- tranzakciós devizaigény biztosítása (államadósság-kezelés támogatása, az állam devizakifizetéseinek kielégítése stb.)

A jelen válságban a piaci szereplők a korábbinál is jobban figyelik a devizatartalék nagyságának alakulását. Az MNB

maga is rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére. 2010 során a tartalék összességében kielégítette az „international collateral” szerepet.

Az árfolyam kiszámítható, stabil alakulásának egyik biztosítéka a megfelelő szintű tartalék, amely szükség esetén jegybanki intervenciót tesz lehetővé az árfolyam védelme érdekében. A monetáris eszköztár keretében az elmúlt években bevezetett, a bankrendszer devizaliquiditását támogató devizaswap-facilitások mögött szintén a megfelelő méretű devizatartalék áll.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt évben. E körben említhető még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n keresztül folynak, ezek az utóbbi és elkövetkező években is jelentős forrásai a tartalék felépítésének. A fenti tranzakciós célok kielégítése 2010 során is zökkenőmentesen zajlott.

Az MNB tisztán vagyonfelhalmozás céljából továbbra sem kíván tartalékokat tartani. Törekszik viszont arra, hogy a mindenkori szükséges mennyiségű devizatartalék kezelésekor a hozamszempontokat is érvényesítse, vagyis annak értékét felelős vagyonkezelőként megőrizze, és lehetőség szerint gyarapítsa.

A tartalék nagysága

A hivatalos devizatartalékok nagysága 2010. év végén 33,7 milliárd euro volt, az év során 3 milliárd euróval emelkedett. A növekmény alapvetően a 2,6 milliárd eurót kitevő, Európai Uniótól kapott transzfereknek köszönhető. Az adósságkezelési tételek közül a tartalék növekedéséhez járult hozzá az első negyedévben a magyar állam 2 milliárd dollár névértékű kötvénykibocsátása. A hazai hitelintézetekkel 2009. év során megkötött kölcsönszerződések előtörlesztéseként 2010. márciusban 0,7 milliárd eurónak megfelelő összeg folyt be. A devizatartalék saját hozama közel 0,5 milliárd euróval emelte az állomány értékét. A tartalék mérséklődését eredményezte az év második felében lejárt 30 milliárd japán jen, illetve 1 milliárd euro névértékű kötvény. Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságkezeléséhez kapcsolódó egyéb tételei (kamatfizetések, mark-to-market kifizetések stb.) nettó 0,1 milliárd euro csökkenést

³ http://www.mnb.hu/Root/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_mnbstanulmanyok/mnbhu_mt_85

⁴ http://www.mnb.hu/Root/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_mnbstanulmanyok/mnbhu_mt_84

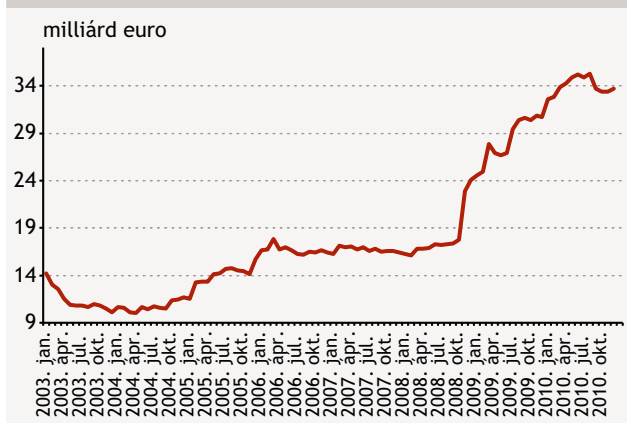
⁵ http://www.mnb.hu/Root/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_mnbstanulmanyok/mnbhu_mt86

⁶ http://www.mnb.hu/Kiadvanyok/mnbhu_mnbszemle/mnbhu_msz_201006

okoztak. Emellett a költségvetési körbe tartozó intézmények megbízásából végrehajtott devizakifizetések mintegy 1,1 milliárd euróval csökkentették a tartalékokat.

8. ábra

A devizatartalék nagyságának alakulása

A pénzügyi kockázatok kezelése az MNB-ben

Az MNB alapfeladatainak ellátása során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. Alapelv, hogy a vállalt kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázatvállalás legyen tudatos, és a szóban forgó kockázatok mértéke igazodjon az alapfeladatok céljaihoz. A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A tartalékon elért hozam nagysága önmagában csak korlátozottan tükrözi vissza az aktív tartalékkezelés tényleges eredményességét, mivel az elsősorban az adott befektetési eszköz-osztály piacának teljesítményétől függ. A portfóliókezelés sikerességének mérése érdekében minden tartalékportfólió teljesítménye összevetésre kerül egy referenciaportfólió (az úgynevezett benchmarkportfólió) teljesítményével. A benchmarkportfólió azt mutatja meg, hogy ugyanolyan befektetési paraméterek mellett, egy széles piaci szegmenst reprezentáló, passzívan kezelt portfólió milyen hozamot hozott volna. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra.

A kockázatvállalás kereteit a Monetáris Tanács állítja fel: így meghatározza a tartalék- és kockázatkezelés alapelveit, a portfóliók piaci, likviditási és hitelkockázatának mértékét, dönt a benchmarkpolitikáról, stratégiai benchmarkokat állapít meg, valamint meghatározza, hogy a devizatartalékban milyen devizában kibocsátott értékpapírok tarthatók.

Az MNB Implementációs bizottságának elnöke hagyja jóvá – a Monetáris Tanács által meghatározott kereteken belül

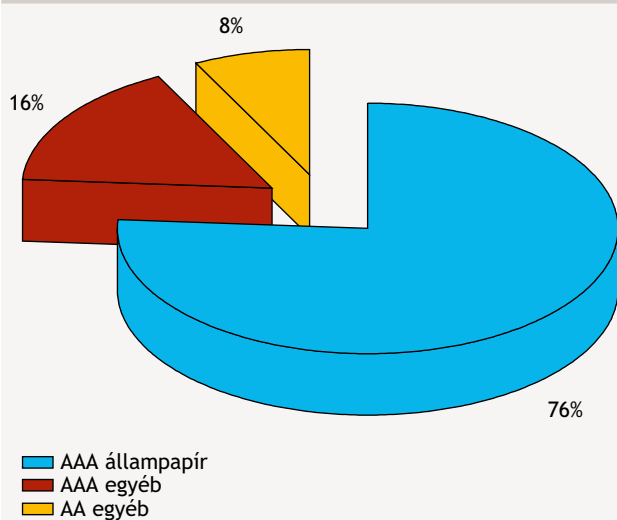
– a limitrendszert: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékkezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét. Az Eszköz-forrás bizottság (ALCO) az év folyamán havi rendszerességgel áttekinti a piaci folyamatokat, és nyomon követi a bank kockázati kitettségét.

A kockázatkezelési politika két fő pillére a kétszintű benchmarkrendszer és az ehhez kapcsolódó limitrendszer. Az MNB hozamkockázat preferenciáját tükröző és a portfóliók teljesítménymérését szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység tartja karban.

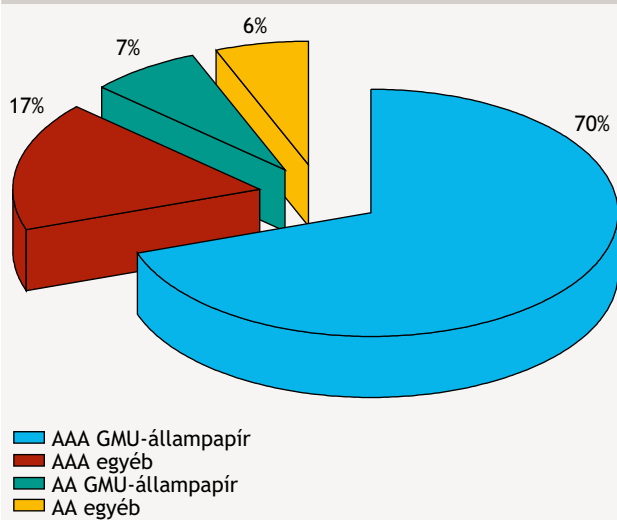
Az MNB a devizatartalékát euro- és dollár-denominációjú portfóliókban kezeli. Árfolyamkitettséget ugyanakkor csak euróban vállal fel: a dollár/euro keresztárfolyam kockázatát derivatív eszközökkel fedezi. 2009-ben az állam az IMF-től lehívott összegeket részben betétként helyezte el a jegybanknál. Az így szerzett forrásokat az MNB átmenetileg azonos devizaszerkezetben helyezte ki, majd fokozatosan az árfolyamkockázat kezelése mellett beillesztette az aktívan kezelt devizatartalék-portfóliókba. Az árfolyamfedezett dolláreszközök tartását a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollárban is rendelkezésre álló likviditás biztosítása indokolja. Az MNB külön stratégia alapján a két devizában összesen öt portfóliót kezel aktívan. Dollárban egy pénzügyi és egy befektetési portfóliót, euróban a pénzügyi mellett egy úgynevezett hitelkockázat-mentes és egy befektetési portfóliót. Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizatartalék gerincét, ebbe kizárólag magas minősítésű állampapírok és nemzetközi intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülhetnek, benchmarkjában kizárólag AAA vagy AA minősítésű eurozóna-tagországok állampapírjai találhatóak. A befektetési portfólióba magas minősítésű vállalati és banki kibocsátások és fedezett értékpapírok vásárolhatóak; ebbe a portfólióba állampapírok jellemzően csak likviditáskezelési céllal kerülnek. A befektetési portfólió benchmarkja ennek megfelelően a magas minősítésű piaci eurokibocsátások széles körének teljesítményét tükrözi vissza.

Mind az euro, mind a dollár befektetési, illetve hitelkockázat-mentes portfólió benchmarkja magas hitelminősítésű és legfeljebb 10,5 év hátralévő futamidejű állampapírokat, vállalati kötvényeket, pénz- és tőkepiaci eszközöket tartalmaz. A benchmarkportfóliók – az eszközök hitelbesorolása és hátralévő futamideje szerinti – összetétele tükrözi a jegybankokra jellemző konzervatív kockázatvállalási hajlandóságot.

9. ábra
A dollár befektetési benchmarkportfólió minősítési szerinti megoszlása

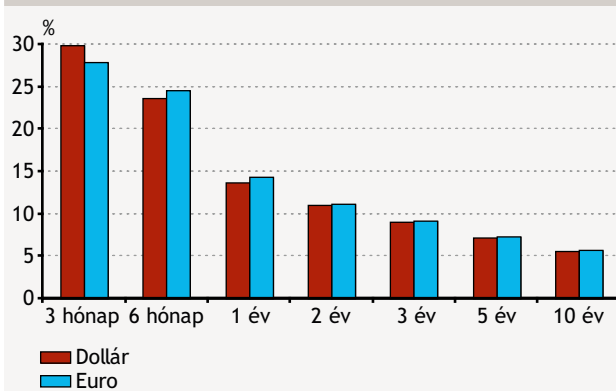
10. ábra
A teljes euro benchmarkportfólió szerkezete

A hitelkockázat-mentes euro benchmarkportfólióban 2010. december 31-én 90%-ban AAA minősítésű eurozóna-országok állampapírjai szerepeltek, a maradék 10%-ot AA minősítésű állampapírok tették ki. Az euro befektetési benchmarkportfólió 19%-át AAA minősítésű eurozóna-országok állampapírjai tették ki, míg 59%-át AAA, 22%-át AA minősítésű egyéb értékpapírok alkották.

A jegybank 2010-ben a devizatartalékon mind abszolút értelemben, mind a rá vonatkozó benchmarkokhoz viszonyítva jó teljesítményt ért el. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során végig rendelkezésre állt, az MNB reputációját károsan érintő hitel-

11. ábra
A dollár és az (összevont) euro befektetési benchmarkportfólió hátralévő futamidő szerinti megoszlása

kockázati esemény nem történt. Az ún. hitelkockázat-mentes portfólió teljesítménye 1,72% volt évesítve, 2 bázisponttal meghaladva a benchmark 1,7%-os hozamát. Az euro befektetési portfólió évesítve 2,06% hozamot ért el, ez a benchmarkját 40 bázisponttal haladta meg. A dollár befektetési portfólión elért – az árfolyamfedezés költségével korrigált – évesített hozam 2,14% volt, ami a benchmarkját 40 bázisponttal haladta meg. Az euro pénzügyi portfólió éves hozama 0,86%, 54 bázisponttal magasabb, mint a vonatkozó benchmark, a dollár pénzügyi portfólió eredménye 0,39% volt, így 15 bázisponttal szintén túlteljesítette a benchmark 0,24%-os eredményét. A piaci értékkel súlyozott portfóliók éves hozama 1,83% volt, mely 14 bázisponttal haladta meg a súlyozott benchmark 1,69%-os hozamát.

Az év során a devizatartalék-kezelés környezetét jelentősen befolyásolta a pénzügyi válságnak a tartalékkezelés kapcsán érintett piacokra gyakorolt hatása, illetve az ún. GIIPS-országok (Portugália, Írország, Olaszország, Görögország és Spanyolország) államadóssága finanszírozásának fenntarthatóságába vetett befektetői bizalom meggyengülése. Az eurozóna perifériaországainak szuverén adósságválsága ezen országok hitelkockázati felárainak jelentős emelkedését eredményezte. A befektetési portfóliók 1,5 éves stratégiai céldurationjének megfelelő euro állampapírok hozamaiban 30 bázispontos hozamcsökkenés volt, ami hozzájárult a hitelkockázat-mentes szegmensben mind a benchmark, mind a portfólió jó teljesítéséhez. A dollár állampapírok hozamai szintén közel 30 bázisponttal csökkentek.

A befektetési portfóliók viszonylag magas abszolút teljesítménye részben piaci okoknak (a hozamgörbe lejjebb tolódásának és a csökkenő hitelkockázati feláraknak), részben a portfóliókezelés értékpapír-kiválasztásának köszönhető. A hozamcsökkenésre pozicionált hosszabb lejáratokon fel-

vett hozamgörbe-pozíció szintén hozzájárult a benchmarkot meghaladó teljesítményhez. A benchmark feletti teljesítmény elérését egyes – döntően az év második felében jellemző hitelkockázati felárak szűkülése miatt – jobban teljesítő hitelpiaci szegmensek benchmarkhoz viszonyított magasabb súlya is segítette.

Az MNB devizamérlegében szereplő tételek kamatlábváltozás szerinti kockázatosított értéke az év végén 128 millió euro (95%-os konfidenciaszintű VaR 1 hónapos időhorizonton). A 2010. évre számolt átlagos napi devizakockázat (95%-os konfidenciaszintű, 1 napos VaR) 8267 euro volt. A mértékek nagysága tükrözi a kockázatvállalási politikában lefektetett konzervatív irányelvek megvalósulását.

Működésikockázat-kezelés

A működési kockázatok költséghatékony kezelése az elhúzódó pénzügyi világválság okozta külső piaci környezet miatt a 2010-es évben is elsőrendű fontosságú feladat maradt. A válság miatt bevezetett új eszközök és eljárások megfelelően működtek. A pótlólagos feladatok többsége ugyan megmaradt, de azok részben a napi rutin részévé váltak, részben – ahol erre szükség volt – megszületett hozzájuk a megfelelő informatikai támogatás.

Az MNB a működési kockázatok éves rendszeres felmérésének módszertanát jelentős mértékben harmonizálta a Központi Bankok Európai Rendszerének a közös jegybanki feladatok számára kialakított, részben még bevezetés alatt álló módszertanával és ajánlásaival.

2010-ben kiemelt banki cél volt a kockázati tudatosság fejlesztése, aminek fő célja a kockázati események kialakulási valószínűségének a csökkentése volt. Ilyen előremutató gyakorlat többek között a kritikus folyamatok egyre részletesebb dokumentálása, a szakterületek közötti keresztképzés, a munkatársak tudatos rotációja, a ritkán végzendő feladatok gyakorlása, valamint a belső tudástár kialakítása.

2010. augusztus 30-án az MNB legfontosabb üzletmenet-folytonossági terveinek „élesben” történő tesztelése történt meg, miután egy fel nem robbant második világháborús bomba miatt ki kellett üríteni az MNB Szabadság téri épületét. A Tartalékközpont a korábban végrehajtott szimulációs tesztek követően életszerű körülmények között is bebizonyította, hogy krízishelyzetben az MNB-ben rendelkezésre áll egy olyan informatikai háttérbázis, ahonnan a jegybank megbízhatóan képes ellátni az ország pénzügyi rendszerének működtetéséhez szükséges, az MNB tv.-ben előírt feladatait. A gördülékeny átállásban nagy szerepe volt a rendszeresen végzett tesztek általi felkészülésnek és az ott elsajátított rutinnak.

A 2010-es évben az üzletmenet-folytonossági tervezés nagy hangsúlyt helyezett a humán erőforrás, ezen belül a kulcsemberek kieséséhez kapcsolódó kockázatok kezelésére is. Az év során a szakterületek részletes felkészülési és akciótervet dolgoztak ki a kulcsemberek-kockázatok mérséklésére.

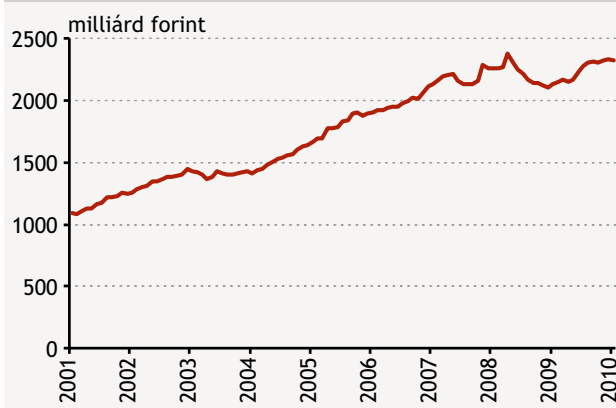
3.5. KÉSZPÉNZ-LOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

Forgalomban lévő készpénz

A 2009-ben tapasztalt átmeneti csökkenés után a készpénzállomány értéke 2010-ben – az MNB várakozásaival megegyezően – a válságot megelőző szintre emelkedett. A forgalomban lévő készpénz értéke ennek megfelelően 2010. december 31-én mintegy 2362 milliárd forintot tett ki, amely értékben 9 százalékkal magasabb az előző év azonos időpontjának értékénél.

12. ábra

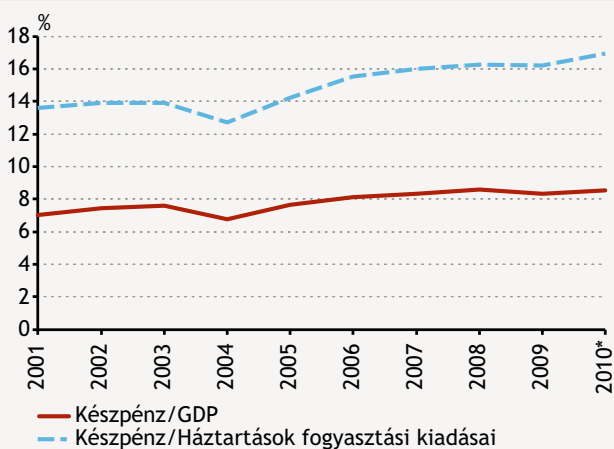
A forgalomban lévő készpénz értéke

A magyar gazdaság készpénzintenzitása az elmúlt évtized alatt – a készpénzmentes fizetési módok terjedése ellenére – nem csökkent, és nemzetközi összehasonlításban is magas.

Egy 2008-ban indított elemzéssorozat fontos állomásaként „Készpénzhasználat és rejtett gazdaság” címmel az MNB 2010. január 26-án konferenciát szervezett. A rendezvény célja az volt, hogy a gazdasági élet szereplői, az állami szféra érintett vezetői, illetve a tudományos kutatók véleményét cseréljenek a nemzetközi szinten is magas hazai készpénzintenzitás, készpénzhasználat és a gazdaság működése közötti összefüggésekről. A konferencián kialakult konszenzus szerint a magas hazai készpénzkeresletet a rejtett gazdaság készpénzigénye mellett a vállalkozások között tapasztalható bizalomhiány is erősíti, és ezen túlmenően az állam is – például az adó- és járulékbeszédéskor, illetve a szociális transzferek kifizetésekor biztosított, alkalmazott fizetési szokásaival – hozzájárul ehhez. A rej-

13. ábra
Készpénz/GDP és készpénz/háztartások fogyasztási kiadásai

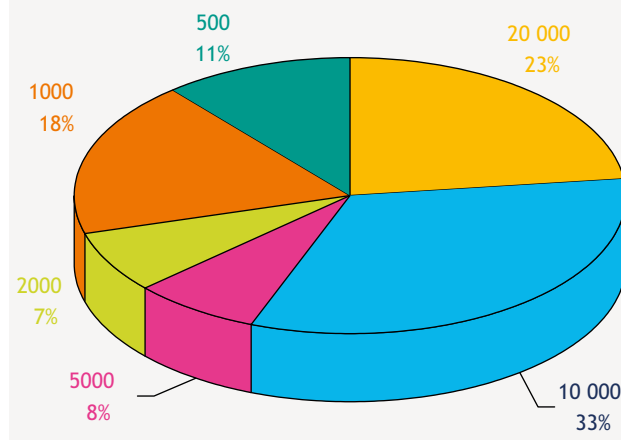
* A 2010. évi GDP-adat és a háztartások fogyasztási kiadásainak adata MNB-becslés.

tett gazdaság mozgásterének szűkítése és a túlzott készpénzhasználat csökkentése érdekében fontos lenne, hogy az elektronikus fizetést lehetővé tevő megoldások valamennyi érintett szférában erősödjenek.

A konferenciával egyidejűleg az MNB e témában kutatási jelentést is publikált.

A forgalomban lévő készpénz 2010. évi növekedését alapvetően a két legnagyobb bankjegycímlet állományának bővü-

14. ábra
A forgalomban lévő bankjegyek megoszlása darabszám szerint 2010 végén

lése okozta, így a bankjegyalományban tovább erősödött a 20 000 és 10 000 forintosok dominanciája: a két legmagasabb címlet együttesen már csaknem 56%-át teszi ki az összes forgalomban lévő bankjegy darabszámának, ami arra utal, hogy e bankjegycímletek fizetési szerepükön túl vagonfelhalmozási funkciót is betölthetnek.

Készpénzforgalmazás és -ellenőrzés

Az MNB nagybani szolgáltatóként vesz részt a hazai készpénzellátási láncban. A bankjegyek és érmék az MNB ügyfelein, a hitelintézeteken és a postán keresztül jutnak

2. táblázat
Forgalomban lévő bankjegyek és érmék 2010. december 31-én

Bankjegyek	Mennyiség (millió darab)	Érték (milliárd forint)	Megoszlás (%)	
			mennyiség	érték
20 000 forint	61,5	1229,6	23,0	53,2
10 000 forint	87,5	875,5	32,7	37,9
5 000 forint	20,7	103,3	7,7	4,5
2 000 forint	19,0	38,0	7,1	1,6
1 000 forint	48,6	48,6	18,2	2,1
500 forint	30,1	15,0	11,3	0,7
Összesen	267,4	2310,0	100	100

Érmék	Mennyiség (millió darab)	Érték (milliárd forint)	Megoszlás (%)	
			mennyiség	érték
200 forint	83,1	16,6	7,1	36,8
100 forint	143,1	14,3	12,1	31,7
50 forint	112,0	5,6	9,5	12,4
20 forint	210,8	4,2	17,9	9,3
10 forint	253,0	2,5	21,5	5,6
5 forint	375,7	1,9	31,9	4,2
Összesen	1177,7	45,1	100	100

el a végfelhasználókhöz. Az elmúlt évtizedben az MNB folyamatos törekvése volt, hogy ösztönözze és támogassa a hazai készpénzellátási lánc hatékonyságának növekedését.

Az egyik első ilyen kiemelt hatékonyságjavító intézkedés volt a bankjegy-visszaforgatás engedélyezése a piaci szereplők – jellemzően készpénz-logisztikai szolgáltatók – számára, amely tevékenység magas szintű szakmai, minőségi elvárásait a jegybank MNB-rendeletben szabályozza, és rendszeresen ellenőrzi. Ezen intézkedésekkel a jegybank szerepe e szegmensben csökkent ugyan, de az MNB-be évente beérkező bankjegyek mennyisége nagyságrendileg így is megegyezik a forgalomban lévő bankjegyek mennyiségével. A beérkezett bankjegyek gépi úton történő minőségi és valóság szerinti ellenőrzésével, valamint a selejtezett és megsemmisített bankjegyek újjakkal való pótlásával az MNB erősíteni tudja a forgalomban lévő bankjegyek minőségi kontrollját.

A jegybank 2010 során előkészítette a hitelintézetekhez és a postához történő, limitált mértékű bankjegykihelyezés rendszerét, melyet 2011. január első munkanapján léptetett életbe. Ennek, a világ számos országában már évek óta jól működő rendszernek a bevezetésével az MNB célja az volt, hogy megkönnyítse a nagybani logisztikát végző központi bank és a kisebb logisztikai (csomagolási) egységekkel dolgozó hitelintézeti, postai szféra közötti bankjegyáramlást. A bankjegykihelyezés bevezetésétől a jegybank a piaci szereplők közötti készpénzforgalmazás hatékonyságának fokozódását, illetve a készpénzellátási biztonság növekedését várja, mivel a kihelyezett készlet mértékéig az MNB a pénztári óráin kívül is rendelkezésre áll.

Az érmékkel kapcsolatban – azok tartósságából, relatíve kis értékéből eredő – elhasználódásból fakadó minőségi problémák, illetve hamisításból eredő zavarok a forgalomban nem jellemzőek. Az MNB az érmék logisztikájának optimumát éppen ezért a teljes piaci visszaforgatásban látja, melyben az MNB csak a forgalom bővüléséből fakadó többletigény kielégítését végzi. E módszer szerint a gazdaságba áramló érmék a jegybankot (mint a napi felesleges befogadóját és a napi piaci igények kielégítőjét) elkerülve, már közvetlenül a professzionális készpénzforgalmi szereplők között kerülnek az igények szerint újraelosztásra – ezáltal jelentős mennyiségű (felesleges) szállítás és pénzkezelési munkavégzés kerülhető el. A cél elérése érdekében a jegybank a készpénzkezeléssel foglalkozó legnagyobb magyarországi piaci vállalkozásokhoz érmeraktárat telepített, és köztük 2010 során az érmék elosztásának koordinációját is elvégezte, valamint a depók közötti érmemozgásokat díjpolitikájával is ösztönözte. Az érmék nemzetgazdasági szinten hatékonyabb elosztásának – már

ez ideig is jelentős eredményeket elérő – folyamata 2011-ben zárulhat le, amennyiben a jegybank várakozásainak megfelelően a piac működése az MNB közreműködése nélkül is eléri optimumát.

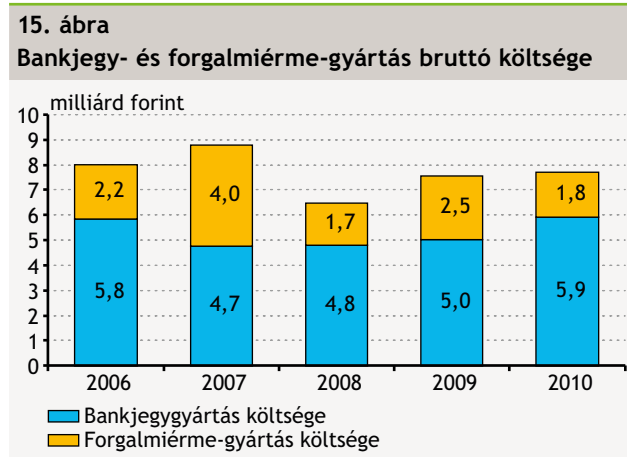
Az MNB 2010-ben összesen 4491 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le, 311 millió darab bankjegyet szolgált ki ügyfeleinek, miközben a hitelintézetek és a posta 297 millió darab bankjegyet szállítottak be a jegybankba.

Az elmúlt évben a jegybank az általa feldolgozott bankjegyek 21%-át, mintegy 70 millió darab bankjegyet minősített forgalomképtelennek, és „helyettesített” új, illetve jó minőségű bankjegyekkel.

Bankjegy- és érmegyártás

A jegybank a készpénzforgalom növekvő igényének kielégítése, valamint az elhasználódott és emiatt selejtezett, megsemmisített fizetőeszközök pótlása miatt bankjegyeket és érméket gyártat.

Az MNB 2010-ben mintegy 119 millió darab bankjegyet és 70 millió darab forgalmi érmét gyártatott. Az összes készpénzgyártási költség 2010-ben megközelítőleg bruttó 7,7 milliárd forintot ért el.

2010-ben 1 darab bankjegy gyártási ára átlagosan mintegy bruttó 49 forint, míg 1 darab érméé bruttó 27 forint volt.

A pénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

2010-ben 7375 darab hamis bankjegy került kivonásra a forgalomból, ez 2009-hez képest közel 20%-os csökkenést jelent. A hamisítványok számbeli csökkenéséhez nagymértékben hozzájárult, hogy a korábbiaknál megtévesztőbb 10 000 forintos hamisítványokat előállító hamisítóműhely

3. táblázat

A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2010-ben

Címletek	500	1000	2000	5000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	5,0	0,5	1,5	10,0	62,0	21,0

az MNB és a rendőrség hatékony együttműködésének köszönhetően 2010-ben felszámolásra került.

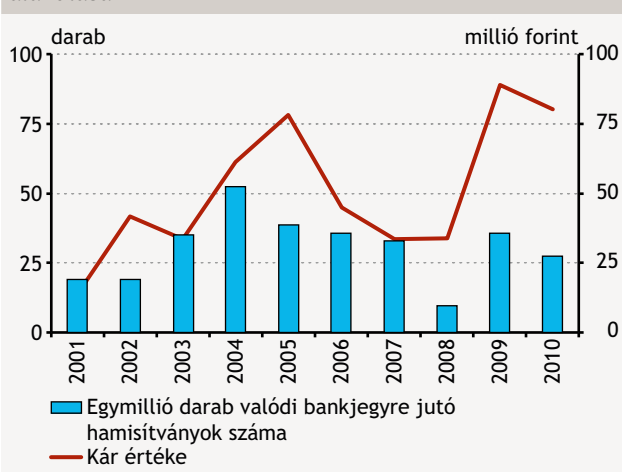
2009 után az elmúlt évnek is jellemzője maradt az a tendencia, hogy a forint hamisítását a nagyobb értékű bankjegycímletek határozzák meg: a 10 000 és 20 000 forintosok az összes fellelt hamisítvány 83%-át tették ki.

2009-hez képest 2010-ben kismértékben csökkent ugyan a hamisítványokkal okozott közvetlen kárérték, azonban a nagy értékű címletek hamisításának jellemzővé válása miatt még mindig meghaladja a korábbi években tapasztalt mértéket. A 10 000 forintosok hamisításának várható további csökkenése ráirányítja a figyelmet – főként a kereskedelmi pénztárakban – a szintén nagy értéket képviselő, gyakran megtevesztő 20 000 forintos hamisítványokra. Ezek azonban megfelelő segédeszközök (UV-A/C lámpa) alkalmazásával kiszűrhetők.

A hamisítványok számának csökkenése tükröződik abban is, hogy az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre egy év során jutó hamis bankjegyek száma 2010-ben csökkent. Ez a nemzetközi, széles körben használt valuták körében a középmezőnyt jelenti, a hazánkhoz hasonlóan nemzeti valutát használó országok körében viszont ennél jóval kedvezőbb értékekkel is találkozhatunk.

16. ábra

Az egymillió darab valódi bankjegyre jutó hamisítványok számának és az okozott kár értékének alakulása

A jegybank a nagy értékű címletek hamisításából adódó kár további enyhítése érdekében az év során kiemelt figyelmet fordított a jelentős készpénzforgalmi „szűrő” szerepet ellátó kereskedelmiszektor-beli pénztárak tevékenységének támogatására, a kapcsolatok szélesítésére, az igények felmérésére, valamint a bankjegyekkel kapcsolatos ismeretek és korszerű eszközös (kombinált UV-A/C lámpás) vizsgálati módszerek terjesztésére.

A forinthatamítványok – néhány nyomdai úton készített hamisítványtól eltekintve – jellemzően továbbra is irodai sokszorosító eszközökkel készültek. Korszerű vizsgálati módszerek (UV-A/C lámpa) alkalmazásával, illetve a valódi bankjegyek megfelelő ismerete esetén segédeszközök nélküli (rátekintéssel, tapintással, mozzgatással történő) vizsgálattal is kiszűrhetők.

A jegybank szakértői 1681 darab különböző valutahamisítványt vizsgáltak 2010-ben. Továbbra sem jelentős a hamis eurobankjegyek előfordulása, az elmúlt évben 1094 darab forgalomból kiszűrt hamisítvány vizsgálatára került sor, melyek többsége 50 és 100 eurós volt.

Jogszabályi változások

Az MNB 2010-ben elindította a bankjegyek és érmék forgalmazására, feldolgozására, valamint hamisítás elleni védelemmel kapcsolatos feladatokra vonatkozó 2/2009. (I. 23.) és 3/2009. (I. 23.) MNB-rendeletek felülvizsgálatát. Ennek keretében a jogalkalmazás gyakorlati tapasztalatai alapján szükségesnek ítélt módosítások végrehajtása mellett a rendeletek új előírásokkal is kiegészülnek. Az MNB kiemelten kezeli a hitelintézeteknek és a postának előírt címletváltási kötelezettség megfelelő ellátását, ezért az ügyfelek érdekében ügyfél-tájékoztatásra vonatkozó rendelkezéseket vezet be.

A készpénzellátás biztonságának fokozása érdekében a szabályozás kiegészül a készpénzforgalmazás működési kockázatainak felmérésére és kezelésére vonatkozó előírásokkal is.

Az MNB a megújított rendeleteket 2010 végén nyilvános konzultációra bocsátotta. A beérkezett észrevételek, javas-

latok értékelését, valamint az Európai Központi Bankkal lezajlott konzultációt követően az új rendeletek kihirdetése 2011 második felében várható.

Emlékérme-kibocsátás

Az MNB 2010-ben nyolc (három arany, négy ezüst és egy kupronikkal) emlékermét bocsátott ki, ezzel a 2010. év végéig legyártott emlékpénzek értéke 680 millió forinttal emelkedett.

Kosztolányi Dezső születésének 125. évfordulója alkalmából 5000 forintos címletű ezüst emlékermét, Erkel Ferenc születésének 200. évfordulója alkalmából 5000 forintos arany és 5000 forintos ezüst emlékermét bocsátott ki a jegybank. Az aranyérme speciális méretével igazi különlegesség, mivel első magyar kibocsátásként került be „a világ legkisebb aranyérmeje” nemzetközi gyűjtői érmeprogramba.

A 2005-ben indult magyar mérnökök, feltalálók technikai újításait, találmányait bemutató sorozat Bíró László József, a golyóstoll feltalálójának emlékére megjelentetett 1000 forintos címletű kupronikkal emlékermével folytatódott. Az „Örségi Nemzeti Park” elnevezésű 5000 forintos névértékű ezüst emlékérme kibocsátásával új sorozatot indított útjára a jegybank, amely a magyarországi nemzeti parkoknak állít emléket. A sorozat részeként megjelenő érmék azonos névértékkel és műszaki paraméterrel készülnek majd. A 2010. évi Úszó, Műúszó, Műugró és Nyíltvízi Úszó Európa-bajnokság Magyarországon történő megrendezése alkalmából 5000 forintos címletű ezüst emlékermét, a „Szent István király intelmei Szent Imre herceghez” megírásának 1000 éves évfordulója tiszteletére 50 000 és 500 000 forintos címletű arany emlékermét jelentetett meg az MNB.

A Krause Kiadó által meghirdetett Év érmeje versenyen Fritz Mihály alkotása, a 2009-es „Budapest” 5000 forintos ezüst emlékérme, a „Világörökség részei Magyarországon” sorozat érmeje nyerte el a közönségdíjat. (A szavazók 75%-a voksolt a Magyar Pénzverő Zrt. által gyártott emlékermére.)

3.6. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

Az MNB tv. felhatalmazása alapján a jegybank alapfeladatai ellátásához – így a pénzügyi folyamatok elemzéséhez, a monetáris döntések előkészítéséhez, a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében, a fizetési és elszámolási, valamint az értékpapír-elszámolási rendszerek működésének felvigyázásához, továbbá a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának támogatásához – gyűjt (személyes adatnak nem minősülő) statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

A jegybanki statisztikai tevékenység magában foglalja az adatok gyűjtését, feldolgozását, az MNB alapfunkcióinak kiszolgálását, az adatok közzétételét, az MNB adatszolgáltatási kötelezettségeinek teljesítését, valamint a publikált statisztikákkal kapcsolatos felhasználói támogatást.

A statisztikai adatgyűjtéseket az MNB – a közösségi joghoz, különös tekintettel az EKB előírásaihoz, illetve a nemzetközi normákhoz igazodva, valamint a feladatai ellátásához kapcsolódó feltételek és követelmények változását követve – évente vizsgálja felül, és az adatszolgáltatásokat egy naptári évre írja elő. A 2010. évre érvényes adatszolgáltatásokat (a jegybanki információs rendszerhez szolgáltatandó információk és az információt szolgáltatók körét, a szolgáltatás módját és határidejét) a jegybank a 32/2009. (XII. 1.) MNB-rendeletben rendelte el.

Az MNB az általa készített monetáris és fizetésimérleg-, pénzügyiszámla- és értékpapír-statisztikákat, valamint ár-, árfolyam-statisztikai, pénz- és tőkepiaci idősorokat a honlapján keresztül teszi elérhetővé a nyilvánosság számára a közzétett publikációs naptár szerint. Az egyes statisztikai területekhez kapcsolódóan az MNB módszertani kiadványokat is megjelentet.

Statisztikák közötti harmonizáció, felkészülés a módszertani változásokra

2010-ben fontos szerepet játszott az MNB statisztikai tevékenységében a harmonizáció folytatása, amely egyrészt a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) és az MNB által előállított statisztikák közötti összhang megteremtését, másrészt az MNB saját statisztikai termékei közötti különbségek csökkentését célozta.

Az MNB által összeállított fizetési mérleg és a KSH által összeállított külföldi számla közötti eltérések felmérése megtörtént. Az egyeztetések eredményeként a két statisztika közötti eltérés jelentősen csökkent, az eltérés mértéke nemzetközi összehasonlításban is minimálisnak mondható. A KSH-val közösen 2010 szeptemberében sor került a fizetési mérlegben és a nemzeti számlákban elszámolandó áruimport cif/fob korrekciójának új módszertan szerinti előállítására. Ez jelentősen, a GDP fél százalékával csökkentette a fizetési mérleg hibáját.

A pénzügyi és nem pénzügyi számlák harmonizációja 2010-ben tovább folytatódott. A pénzügyi szektor elszámolásának pontosításában és az osztalékmátrix összeállításában működött együtt az MNB a KSH-val.

Az Európai Bizottság számára készülő, kormányzati hiányról és adósságról szóló jelentés (EDP-jelentés) összeállítása

során szorosan együttműködtek az MNB munkatársai a KSH és a Nemzetgazdasági Minisztérium szakértőivel. Az EDP-jelentések összeállítása határidőre és megfelelő minőségben megtörtént.

2010-ben tovább folytatódott a nemzeti számlák és a hozzájuk kapcsolódó statisztikák összeállítását szabályozó európai módszertani előírások (ESA 95) megújítása. Elkezdődött a megújított módszertani előírások alkalmazására való felkészülés, az MNB és a KSH közös ütemtervet dolgozott ki az ezzel kapcsolatos feladatok végrehajtásáról.

A nemzeti számlák módszertana mellett a fizetésimérleg-statisztika összeállítási szabályai is változtak, a megújított módszertant a nemzeti számlákhoz hasonlóan 2014-től kell alkalmazni. Az új módszertani és adatgyűjtési előírások megismerésére széles körű szakmai fórum keretében került sor.

Adatminőség javítása, rendszerfejlesztések

Az EKB-szabályozás 2010-ben hatályba lépő módosítása miatt az MNB 2010. január 1-jétől kibővítette a monetáris pénzügyi intézmények statisztikai mérlegjelentésére és a kamattisztikára vonatkozó adatgyűjtését és statisztikai jelentéseit.

2010 folyamán az MNB az értékpapír- és a monetáris statisztika összeállítására új feldolgozó rendszert vezetett be. Az új értékpapír-feldolgozó rendszerben több információ felhasználásával, jobb minőségben történik meg az értékpapír-állományok árazása, és pontosabb módszerekkel valósul meg az állományváltozás felbontása. A monetáris statisztikai feldolgozó rendszerben lehetővé vált az értékpapírokra vonatkozó információk egyedi szintű felhasználása, továbbá a monetáris statisztikában alkalmazott számítási és becslési eljárások egyedi szinten való végrehajtása.

Az MNB 2010-ben célul tűzte ki, és megvalósította a 2004-ben létrehozott – belső döntéstámogatást szolgáló – adattárháza működésének stabilizálását és konszolidálását, illetve bizonyos adatkörök vonatkozásában (VIBER, MNB-ügyletek, pénzforgalmi adatgyűjtések) bővítette az adattárház adatvagyonának tartalmát. E munkának köszönhetően az adattárház működése biztonságosabb, a belső felhasználók számára átláthatóbb és könnyebben kezelhető lett.

Nemzetközi adatszolgáltatás, együttműködés nemzetközi szinten

Az MNB az Európai Unió tagországaira vonatkozó valamennyi adatszolgáltatási elvárásnak eleget tett 2010-ben; ennek megfelelően rendszeres adatszolgáltatást teljesített az Európai Unió Statisztikai Hivatala (Eurostat) és az Európai

Központi Bank, valamint a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) felé. Az MNB státusából adódóan és a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásokkal, tagsági kötelezettségeivel összhangban rendszeresen szolgáltat adatokat, információkat a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Világbank és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) számára is. A nemzetközi statisztikai munkacsoportokban az MNB 2010-ben is aktív szerepet vállalt.

3.7. ELŐKÉSZÜLETEK, GYAKORLATI FELADATOK AZ EURO BEVEZETÉSÉHEZ

A Nemzeti Euró Koordinációs Bizottságot (NEB) a kormány 2007 szeptemberében hozta létre az 1071/2007. (IX. 21.) kormányhatározattal. Részben az új kormányzati struktúrát tükröződő, részben az eurocsatlakozás várható időpontja körül kialakult bizonytalanságnak a munkálatok ütemezésére gyakorolt hatása miatt a kormányhatározat módosításáról született döntés 2010 decemberében a 1296/2010. (XII. 21.) kormányhatározatban. Köszönhetően annak, hogy a kormány a NEB elnökének a nemzetgazdasági minisztert, társelnökének pedig az MNB elnökét nevezte ki, az MNB kitüntetett szerepet tölt be az eurobevezetés hazai gyakorlati előkészületeinek meghatározásában. Az eurobevezetés gyakorlati feladatainak a kijelölése a majdani eurobevezetési céldátum meghatározásától függetlenül is elvégezhető, és a gyakorlati felkészülés érvényes céldátum hiányában is megkezdhető. Tény azonban, hogy a pénzügyi válság és következményei némileg későbbre halasztották a csatlakozási céldátum kijelölhetőségét.

Az eurobevezetés feltételeinek megteremtéséhez a konvergenciakritériumok (az ún. maastrichti kritériumok) teljesítése önmagában még nem elégséges, amint az számos más, ma már eurót használó ország tapasztalataiból is látható. A közgazdasági feltételeken túlmenően a pénzcserehez kapcsolódó gyakorlati, logisztikai, informatikai és jogi változások rendszerének meghatározása ugyancsak fontos előfeltételt jelent.

Az is nyilvánvaló, hogy nem elegendő a gyakorlati előkészületeket csak akkor meghatározni és elkezdni, amikor a makrogazdasági feltételek már teljesültek, mert az újabb késedelemhez vezethet az euro bevezetésénél.

A nemzeti előkészületeket irányítani hivatott NEB lényegesebb feladatai a következők:

- Valamennyi érdekelt szereplő bevonásával elkészíti az euro gyakorlati bevezetéséhez szükséges – a pénzügyi, a vállalati szektor és a közszféra átállásával, a jogi, az informatikai átállással, valamint a fogyasztóvédelemmel, a számvittel és a statisztikával kapcsolatos feladatokat

és ütemtervet összefoglaló – nemzeti euroátállási tervet (NÁT), amelyet szükség szerint felülvizsgál, és teljesítését folyamatosan figyelemmel kíséri.

- Az informatikai, az ármegjelenítő és a számviteli rendszerekre, a pénznemváltásra, a készpénzcserére vonatkozó szakmai ajánlásokkal aktívan támogatja a közszféra és a magánszféra eurobevezetéssel kapcsolatos felkészülését.
- Hatékony kommunikációs módszerekkel az egyes felkészülési szakaszokhoz kapcsolódóan tájékoztatást, információkat nyújt.
- Javaslatokat tesz az átállás jogi kereteinek megteremtéséhez, kezdeményezi a szükséges jogszabályok megalkotását.

Az MNB az euro bevezetésére való felkészülést a 2007-ben kidolgozott és 2013-ig érvényes középtávú stratégiájában maga is kiemelt helyen szerepelteti:

- „Az euróra történő átállás a magyar nemzetgazdaság európai integrációs folyamatának kiemelt mérföldköve. Az MNB-nek a jegybanktörvényben meghatározott alapfeladataiból, valamint a KBER-ben betöltött szerepéből adódóan alapvető célja és érdeke, hogy a hazai pénzügyi rendszer felkészülten fogadja az euro bevezetését, függetlenül annak dátumától.”
- „Az euro bevezetésének előkészítése során az MNB-nek egyrészt a bevezetés makrogazdasági feltételei alakulásának elemzésében, nyomon követésében, annak makrogazdasági megalapozásának támogatásában, másrészt a hazai pénzforgalom és értékpapír-elszámolás rendszerének és szereplőinek felkészítésében van szerepe.”
- „Az MNB vezető szerepet kíván betölteni az eurobevezetés gyakorlati felkészülésének országos szintű irányításában, a hazai pénzforgalom, a készpénzforgalom és értékpapír-elszámolás rendszerének és szereplőinek felkészítésében, a zökkenőmentes, optimalizált, részleteiben előkészített és kidolgozott cselekvési terv megvalósítása érdekében.”

A pénzügyi szektornak vitathatatlanul meghatározó szerepe lesz a gazdaság és a társadalom egészének euroövezeti tagságra való felkészülésében, illetve felkészítésében. A Pénzügyi szektor albizottság (PSZAB) és a Kommunikációs albizottság (KOMAB) irányításában vezető szerepet játszó MNB tudatában van annak, hogy a pénzügyi szektor az átállás frontvonalában fontos kezdeményező, tudatosító és tájékoztató szerepet tölt be. Ugyanakkor a bankszámlák, a hitelek és más pénzügyi termékek euróra történő átállítása, a biztosítási termékek átalakítása, a nyugdíjpénztári szol-

gáltatások, az értékpapírpiacon igazítása a majdani új pénzhez, valamint az átállás informatikai és infrastrukturális háttérének biztosítása az egész társadalmat közvetlenül érintő feladatokat jelent. Az előzetes feladatterv összeállítása, karbantartása a pénzügyi szektor szereplői számára komoly kihívást, sikeres végrehajtása ugyanakkor komoly előnyöket és lehetőségeket rejt.

Az eurobevezetésre való hazai gyakorlati felkészülés során a kormányzati szereplők, az MNB és a magánszféra, illetve a nonprofit szervezetek képviselői szorosan együttműködnek, mivel csak a hatékony együttműködésen alapuló, közösen kidolgozott és elfogadott végrehajtási program teszi majd lehetővé a zökkenőmentes átállást az új pénznemre.

2009 során a NEB munkájában (és így az MNB számára is) a legfontosabb feladat a NÁT első változatának felülvizsgálata és aktualizálása volt. 2009 végére elkészült Magyarország nemzeti euroátállási tervének második változata, melyet a kormány 2009 decemberében hagyott jóvá az eurobevezetés gyakorlati felkészülésének irányt mutató aktuális hazai munkadokumentumként. A NÁT nyilvános dokumentum, amely hozzáférhető valamennyi gazdasági szereplő és az érdeklődő nagyközönség számára is.

Az MNB a NÁT frissítésében játszott vezető szerepével párhuzamosan – és összhangban a NÁT-ban foglaltakkal – karbantartja saját felkészülési feladatait is a jegybank intézményi szintű euroátállási programjában.

2010 fejleményeit illetően a Nemzeti Euró Koordinációs Bizottság által 2009. április 1-jén útjára indított magyar–francia–szlovák együttműködési (twinning) programot fontos kiemelni, melynek célja a szlovák és francia eurobevezetési tapasztalatok megismertetése a magyar érintettekkel. Az Európai Bizottság pénzügyi támogatásával megvalósuló program keretében 2010-ben két budapesti, egy párizsi, valamint egy pozsonyi helyszínű rendezvényre került sor. Az első hazai találkozón a közszféra, a jogalkotás és a fogyasztóvédelem feladatait, míg a másodikon a vállalatok euroátállásának részleteit tekintették át a szakértők. A két nemzetközi tanulmányút témája pedig az eurobevezetés sérülékeny csoportok felé történő kommunikációja volt. Ezekben a rendezvényeken az MNB szakértői is hasznos tapasztalatokat gyűjtöttek az eurobevezetéshez kapcsolódó későbbi feladataikhoz.

3.8. A LAKOSSÁG PÉNZÜGYI KULTÚRÁJÁNAK FEJLESZTÉSÉRE IRÁNYULÓ JEGYBANKI TEVÉKENYSÉG

A jegybank a korábbi évekhez hasonlóan elkészítette „A pénz beszél! Te is érted?” című tájékoztató füzetét, amelyet eljuttatott az ország valamennyi, közel 1200

középiskolájába. 2010-ben mintegy 139 ezer tizenegyedik évfolyamos diák kapta meg a tájékoztató kiadványt, melyhez a kiadvány főbb témaköreire kapcsolódó, letölthető prezentációk és a megszerzhető tudást visszamérő teszt is készült. A középiskolás korosztályt célozza az évente megrendezésre kerülő Monetary vetélkedő is, melyen 2010-ben 346 csapat vett részt.

Az MNB Látogatóközpontja 2010-ben közel 36 ezer látogatót fogadott, akik jelentős számban vettek részt a gazdasági ismeretek és a pénzügyi tudatosság fejlesztését célzó programokon. A létesítmény látogatottságát olyan kulturális rendezvények is növelik, mint a májusban és szeptemberben immár hagyományosan megrendezett, egyre népszerűbb hétvégi nyílt napok, valamint az MNB részvétele a júniusban megrendezett Múzeumok éjszakáján. Ezekre összesen további közel 10 ezer látogató érkezett. A széles lakossági ismeretterjesztést szolgálta, hogy 2010-ben első alkalommal a Sziget fesztivál Civil sziget programsorozatán nagy sikerrel mutatkozott be az MNB.

Az MNB kezdeményezésére létrejött Tudatos Pénzügyekért Alapítvány márciustól a közérthetőbb Pénziránytű Alapítvány (PA) néven folytatja tevékenységét.

Az alapítvány harmadik éve támogatja szakmailag és anyagiilag a középiskolás korosztály pénzügyi ismeretterjesztését szolgáló Pénzügyi Oktatási Programot (POP), amely a 2010–2011-es tanévben 60 középiskola részvételével (130 tanár és kb. 2000 diák bevonásával) zajlik. Az alapítvány a programban közreműködő tanárok részére 30 órás pénzügyi-gazdasági fókuszú, akkreditált tanár-továbbképzési programot is biztosított.

Az MNB, a PA és az oktatási tárca 2009-ben hirdette meg a „Pénziránytű iskola” hálózati tagságot és címet. A cím magas szintű elismerést jelent azon iskolák számára, amelyek pedagógiai munkájuk keretében kiemelkedő színvonalon képviselik a gazdasági nevelés, valamint a pénzügyi ismeretterjesztés értékeit. A címet és a hálózati tagságot az alapítvány által kiírt pályázat útján lehetett elnyerni, a hálózatnak jelenleg 77 középfokú oktatási intézmény a tagja.

A Pénziránytű Alapítvány – az MNB, a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) és a PSZÁF szakmai támogatásával – 2010 júniusában konferenciát rendezett takarékosági témakörben. A konferencia elsődleges célja a megtakarítási, befektetési kultúra fejlesztésében érdekelt szereplők mozgósítása és a partnerség erősítése volt a lakosság megtakarítási szemléletformálása érdekében.

Az utóbbi években a nemzetközi intézmények tevékenységén belül is egyre nagyobb hangsúlyt kap a pénzügyi kultú-

ra fejlesztése. Az OECD felkérésére a jegybank Pénzügyikultúra-központja közreműködik egy, a pénzügyi kultúra szintjét feltérképező nemzetközi összehasonlító kutatás lefolytatására alakított munkacsoportban, valamint állandó tagként az OECD pénzügyikultúra-fejlesztési hálózatában (International Gateway for Financial Education). A magyar kezdeményezésekről rendszeresen tájékoztatjuk az Európai Bizottságot, valamint esetenként az EKB-t is.

3.9. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK 2010-BEN, CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK

Kommunikációs eszközökkel segíteni az inflációs célkövető, illetve a monetáris döntéstámogató rendszer eredményességét, illetve a magyar pénzügyi rendszer stabilitásának fenntartását és erősítését – a jegybanki célok közül ezek a feladatok kaptak kiemelten hangsúlyos szerepet a 2010. évi jegybanki kommunikációban. A fentiekén túl az MNB ismertségének, elismertségének és hitelességének növelése, a jegybank feladatainak és tevékenységének lakossági megismertetése a korábbi évekhez hasonlóan 2010-ben is az MNB kommunikációs tevékenységének fókuszában állt.

A sikeres jegybanki kommunikáció (proaktív sajtókapcsolatok, elemző és lakossági kiadványok, megújult struktúrájú és képi világú honlap, szakmai találkozók) eredményeként mind a lakosság, mind a szakmai közvélemény számára érthetőbbé és áttekinthetőbbé vált a jegybank működése, tevékenysége. Az MNB 2010-ben csak sajtóközleményből 83-at adott ki, azaz folyamatosan juttatta el üzeneteit a sajtón keresztül a különböző célcsoportokhoz. Az MNB kommunikációs szakterülete folyamatos témamenedzsmenttel hiteles, a bank érdekeit képviselő, dedikált nyilatkozó szakértők tudatos szerepeltetésével, a sajtókapcsolatok erősítésével alkalmazkodott a változó gazdasági környezet teremtette új kihívásokhoz.

2010 folyamán megújult a jegybank vizuális arculata és honlapja is. A jegybank új arculata a jegybanki értékeket a korábbinál jobban kifejezi, korszerűbb, letisztultabb. A vizuális világ megújítását részletes kutatómunka előzte meg, míg a fejlesztési folyamat a külső és belső érdekzadók észrevételeire és igényeire támaszkodott. Az új honlap kialakításakor ugyancsak kiemelt figyelem irányult a szervezeti egységek és külső érdekzadók visszajelzéseire, elvárásaira, aminek eredménye a korábbiaknál átláthatóbb struktúra.

Összességében az MNB a stratégiai kommunikáció korszerű eszközeivel biztosította, hogy a közjó érdekében végzett, összetett tevékenysége transzparens és eredményes legyen, és üzenetei hatékonyan jussanak el a célközönséghez.

3.10. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB 2010. évi eredményének alakulása

Az MNB eredménye 2010-ben 41,6 milliárd forint veszteség volt. A jegybank eredményét és mérlegszerkezetét elsősorban a hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok, valamint a monetáris politika céljai és választott eszközei határozzák meg. 2010-ben a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a devizatartalék monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, valamint a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói,
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, mely összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek alakulásával,
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint
- a forint árfolyamváltozása.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 53,8 milliárd forint veszteség volt, az előző évhez képest 9,9 milliárd forinttal javult. A kamateredmény alakulását továbbra is alapvetően a jegybank nettó devizaköveteléseinek növekedése határozta meg, ami az alapkamathoz kötött kamatozású forintkötelezettségek – éves átlagban 1000 milliárd forintot meghaladó – növekedését okozta.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 2010-ben 245,3 milliárd forint veszteség volt, a 2009. évinél 31,4 milliárd forinttal kevesebb. A forint kamateredmény javulása a jegybanki alapkamat csökkenésének hatására következett be annak ellenére, hogy a likviditást lekötő forintkötelezettségek az előző évhez képest jelentősen emelkedtek. A naptári napokkal súlyozott jegybanki átlagkamat 2009-hez képest 316 bázisponttal lett alacsonyabb.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 191,5 milliárd forint nyereség volt, az előző évhez képest 21,5 milliárd forinttal romlott, ami azzal magyarázható, hogy 2009-ben az ÁKK-val kötött devizawapok javították a deviza kamatjellegű eredményt, 2010-ben viszont ezen ügyletek száma és állománya jelentősen visszaesett. A devizatartalék nagyságát 2010-ben az ÁKK finanszírozó műveletei, az EU-transzferek és a devizakonverziók határozták meg. A devizahozamok az év egészében alacsonyabbak voltak a 2009. évinél, ezért a devizatartalék forintban számított hozama is csökkent 2010-ben, ugyanakkor az állomány növekedése miatt a tartalékon elért kamatbevétel 26,9 milliárd forinttal emelkedett.

A pénzügyi műveletek realizált eredménye 21,7 milliárd forint veszteség volt, döntően azért, mert az év során több devizatartalékba tartozó értékpapír lejáratok számottevő veszteség keletkezett. Jellemzően az aktuális piaci hozamokhoz képest magas kamatozású papírokról volt szó, amelyek beszerzési ára a névértéknél magasabb volt. A beszerzési árfolyam-különbözet csak a papírok lejáratkor realizálódik a pénzügyi műveletek eredményében, míg az ezt kompenzáló magasabb kamataik a kamatbevételek között az időszak során folyamatosan kerülnek elszámolásra.

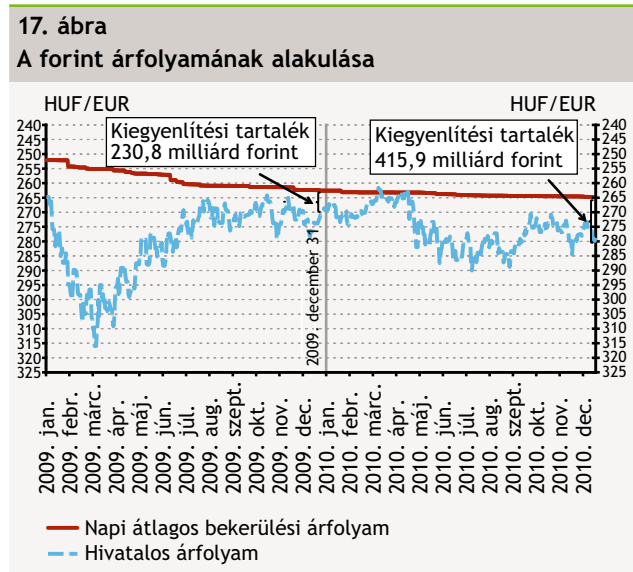
A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását meghatározó két fő tényező a hivatalos és a bekerülési

4. táblázat
Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei

<i>milliárd forint</i>				
Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2009	2010	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-63,7	-53,8	9,9
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-276,7	-245,3	31,4
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	213,0	191,5	-21,5
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	9,3	-21,7	-31,0
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	136,7	50,4	-86,3
6	Egyéb eredménytényezők* (V+...+VIII)-(XIII+XV+...+XVIII)	-16,9	-16,5	0,4
7	Eredmény (1+4+5+6)	65,4	-41,6	-107,0
8	Kiegyenlítési tartalékok egyenlege a mérlegben Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	230,8	415,9	185,1
9	Deviza-értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	21,5	-29,1	-50,6

* Banküzem nettó ráfordításai, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékfelszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

árfolyam eltérése, valamint a devizaeladások mértéke. A forint árfolyama 2010-ben is erősen ingadozott, a hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam főleg a nyári hónapokban jelentősen eltávolodott egymástól, 2010 végén 41,01 forint/euro volt, 5,73 forint/euróval magasabb az előző év végénél. Az év során összességében 2,9%-kal értékelődött le a forint az euróval szemben, a hivatalos árfolyam december 31-én 278,75 forint/euro volt. A devizaeladások mértéke az év során a szokásos nagyságrendben alakult, csak a harmadik negyedévben nőttek meg a konverziók az állam külföldi adósságtörlesztései miatt. A devizaárfolyam-változásból származó realizált eredmény 2010-ben 50,4 milliárd forint nyereség volt.

Az egyéb eredménytényezők közé tartoznak a banküzem működési bevételei, költségei, ráfordításai, a bankjegy- és érmegyártás költségei, a céltartalékképzés, -felszabadítás, valamint a jutalékból származó és az egyéb eredmény. Az ezekből adódó nettó ráfordítások előző évhez viszonyított 0,4 milliárd forintos mérséklődésében meghatározó szerepe volt a banküzemi működési költségek csökkenésének.

Az MNB saját tőkeállománya az előző év végéhez képest 122,1 milliárd forinttal 459,4 milliárd forintra emelkedett. A saját tőke nagyságát alapvetően a forintárfolyam kiegyen-

lítési tartalékának szintje befolyásolta, de hatással volt rá az éves eredmény alakulása is.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2009. év végéhez képest 185,1 milliárd forinttal emelkedett. Ennek oka a hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam közötti eltérés növekedése, és ez irányba hatott az átértékelésre kerülő devizaállományok (nettó devizapozíció) növekedése is. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2010. december 31-én 415,9 milliárd forint volt.

2010. december 31-én a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 29,1 milliárd forint nem realizált veszteség keletkezett, mely a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában jelent meg. Az MNB tv. értelmében: amennyiben a tartaléknak év végén negatív egyenlege van, akkor azt a költségvetés a tárgyév követő év március 31-ig megtéríti – ezért ezen összeg a tárgyévi mérlegben átsorolásra került a központi költségvetéssel szembeni követelések közé.

Mivel az eredménytartalék (75 milliárd forint) fedezetet nyújt a 2010. évi veszteségre, ezért a költségvetésnek veszteségtérítés miatt nem állt elő az MNB tv.-ben meghatározott térítési kötelezettsége.

Az MNB 2010. évi gazdálkodása

Az MNB gazdálkodása a jegybanktvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony – a kockázatmentes működést a legalacsonyabb mértékű felhasználással megvalósító – biztosítására irányul. Az MNB működésének ellenőrzésekor az Állami Számvevőszék (ÁSZ) vizsgálatai arra irányulnak, hogy az intézményi gazdálkodás megfelel-e a jogszabályoknak és a belső szabályzatoknak, illetve a gazdálkodásban – a működési költségeknél és a beruházásoknál – érvényesül-e a költségtakarékosság követelménye. A 2009. év vizsgálatokor az ÁSZ-nak ezzel kapcsolatban megállapítása, javaslata nem volt.

Az MNB részben a működési hatékonyságát javító, 2008-ban elindított projekt kezdeményezéseinek folytatásával, továbbá a projekt révén a költséghatékony megoldások előtérbe

5. táblázat
Az MNB 2010. évi működési költségeinek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi terv (tartalék nélkül)	2010. évi tény	Index (2010. évi tény / 2010. évi terv)	Index (2010. évi tény / 2009. évi tény)
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	7 661	7 193	7 009	97,4	91,5
Banküzemi általános költségek	6 066	6 107	5 774	94,6	95,2
Összesen	13 727	13 300	12 783	96,1	93,1

helyezését eredményező szemléletváltással 2010-ben a működési költségek terén az előző évi kiadásokhoz képest 6,9%-os (több mint 900 millió forintos) csökkenést ért el. Figyelembe véve a végrehajtott intézkedések 2009-ben realizálódott költségméréselő hatását is, az elmúlt két év alatt elért megtakarítások összege több mint 2,1 milliárd forint.

2010-ben az előző évhez viszonyított megtakarítás több mint kétharmada a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkezett, főként a kompenzációs rendszer átalakításának, valamint a járulékfizetési szabályok változásának eredményeként. Emellett tovább mérséklődtek a banküzemi általános költségek, ezen belül különösen az értékcsökkenési leírás összege, mivel az amortizációs kulcsok – a két évvel ezelőtt elvégzett felülvizsgálat eredményeként – jelenleg az eszközök tényleges hasznos élettartamához igazodnak. Ismét csökkentek az információtechnológiai (IT) és az üzemeltetési költségek, valamint javult a működési hatékonyság a belső erőforrások korábnál jobb kihasználása, valamint a Hold utca 7. szám alatti épület használatának júniusi megszüntetése következtében. Ugyanakkor az előző évhez képest 2010-ben emelkedtek az egyéb költségek, a Holokauszt-per nem tervezett és jelentős összegű jogi szakértői költségei miatt. (A perről részletesebben lásd a Banküzemi általános költségek részben az egyéb költségekről szóló részt.)

Össességében az MNB 2010. évi működési költségei nominálértéken – 2003 óta először – nem érték el a 13 milliárd forintot.

A 2010. évben megvalósított beruházások pénzügyileg realizálódott értéke 1839 millió forint volt, ez megegyezik az előző évvel. A 2010. évi beruházási kiadásokat a jóváhagyott informatikai stratégia céljaihoz kapcsolódó, azokhoz hozzárendelt beruházások megvalósítása (pl.: redundáns központi adattároló és mentőeszköz, illetve nagy sebességű adatátviteli eszközök beszerzése, továbbá az informatikai rendszerek szétválasztása) befolyásolta, amelyek együttes összege a 2010. évi kiadások több mint 70%-át tette ki. Emellett befejeződött az új munkahelyek kialakítása a Szabadság tér 8-9. számú épületben, amit a Hold utcai épület használatának megszüntetése tett szükségessé, az elfogadott ingatlanstratégiának megfelelően. A 2010. évi beruházási terv teljesítésének mértéke 95,9%, ami több év távlatában is példa nélküli. Annak ellenére, hogy ebben közre játszottak a 2011-ről előrehozott, a 2009-ről áthúzódó és a nem tervezett beruházások is, összességében ez a változás a beruházások tervezésének, különösen azok időbeli ütemezésének javulását mutatja.

Az MNB 2004 óta tartozik a közbeszerzési törvény hatálya alá. Az azóta eltelt időszakban a közbeszerzési eljárások

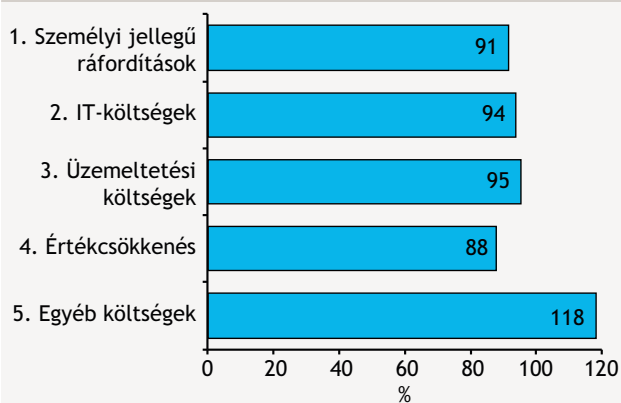
kapcsán indított jogorvoslati eljárások száma és aránya mindig jelentősen az országos átlag alatt volt, illetve az utolsó két évben ilyen jellegű kifogás nem is merült fel. Az MNB a teljes központi beszerzési tevékenységre vonatkozóan működés- és szervezetfejlesztési programot indított, amelynek célja az elért törvényi megfelelés fenntartása mellett a jegybank beszerzési gyakorlatának további közelítése a legjobb versenypiaci gyakorlathoz. Ezt szolgálja a stratégiai beszerzés egységes egészként kezelése, a kategóriamegzárolás megvalósítása, a hatékony versenyztetés és a szállítói kapcsolatok tudatos kezelése mellett a beszerzési konszolidáció megvalósítása, a teljes költség-elv érvényesítése és a stratégiai, operatív beszerzési folyamatok rendszeres szemléletű kezelése. A lebonyolított beszerzési eljárásokban 2010-ben jelentősen emelkedett az e-aukció, illetve többfordulós ártárgyalás alkalmazása, mely eszközök és technikák is hozzájárultak a jelzett megtakarítás eléréséhez.

Működési költségek

A működési költségek 2010. évi tervének jóváhagyott főösszege 13 500 millió forint volt (ebből központi tartalék: 200 millió forint), amellyel szemben a tényleges költségek 12 783 millió forintot tettek ki. Ez az összeg a 2009. évi működési költségekhez képest 6,9%-os (944 millió forintos) megtakarítást jelent, a csökkenés az egyéb költségek kivételével valamennyi fő költségcsoportnál jelentkezett.

18. ábra

A 2010. évi működési költségek alakulása a 2009. évi tényadatok arányában

Személyi jellegű ráfordítások

A 2010. évi személyi jellegű ráfordítások (7009 millió forint) a 2009. évihez képest összességében 8,5%-kal (több mint 650 millió forinttal) csökkentek. Ez egyrészt a működési hatékonyságot javító projekt kezdeményezéseihez kötődik: 2010-től a kompenzációs rendszer átalakult, így az alapjuttatások költségei jelentősen mérséklődtek, továbbá a projekt ütemezéséből adódóan kisebb összegű felmentési és

végkielégítési költségek merültek fel 2010-ben, mint 2009-ben. Másrészt a járulékfizetési szabályok 2010. évi változása ugyancsak megtakarítást eredményezett. A költségek csökkenésében közrejátszott az is, hogy évközi törvénymódosítás következtében az elnök, az alelnökök, valamint a Monetáris Tanács és a felügyelőbizottság tagjainak keresete 2010. szeptember hónaptól (a felügyelőbizottság esetében decemberig) jelentősen mérséklődött. Az MNB átlaglétsszáma az előző évhez képest csupán 2,2%-kal (13,5 fővel) csökkent, ugyanakkor a 2009. évi jelentős létszámcsökkenés áthúzódó hatása 2010-ben számottevően csökkentette a költségeket. A fenti tényezőkből adódó megtakarításokat mérsékelte a 2010. év elején végrehajtott bérfejlesztés.

Banküzemi általános költségek

A 2010. évi banküzemi általános költségek (5774 millió forint) a 2009. évihez képest 4,8%-kal csökkentek.

A 2010-ben felmerült *IT-költségek* összege (1219 millió forint) 6,2%-kal alacsonyabb a 2009. évi kiadásoknál. A költségek túlnyomó hányadát a szoftverek üzemeltetési (követési, támogatási, karbantartási, tanácsadási) költségei teszik ki. A megtakarítás a beszerzési folyamat korszerűsítéséhez kötődik, ami növelte az informatikai beszerzésekénél az árverseny intenzitását, és ezáltal – többek között – költségcsökkenést sikerült elérni az új adattároló rendszer működésének támogatása terén. Emellett az informatikai szakterület működésében a külső tanácsadói közreműködést egyre inkább felváltja a belső erőforrások és a szervezetben meglévő tudás jobb kiaknázása, ami a tanácsadói díjakat mérsékelte. Az IT-költségek 2010. évi alakulását egyszeri, gazdálkodási döntéstől független megtakarítás is befolyásolta, miután az MNB által igénybe vett európai központi banki adatátviteli szolgáltatások díjának egy része – technológiai módosítások miatt – utólagosan jóváírásra, illetve csökkentésre került.

Az *üzemeltetési költségek* összege (1550 millió forint) 4,6%-kal alacsonyabb az előző évinél. Ebben jelentősen közrejátszott a Hold utca 7. számú épület használatának 2010. félévkor történt megszüntetése, amely megtakarításokkal, de egyúttal egyszeri többletköltséggel is járt. A Logisztikai központ biztonsági szintjének felülvizsgálata és 2009. második félévtől történt módosítása a 2010. évi őrzésvédelmi kiadások tekintetében már egész évre kiterjedő megtakarítást eredményezett. A költségeket csökkentette az is, hogy a központi épületek fegyveres őrzésvédelmét az új szolgáltató – a pályázati kiírás során megfogalmazott követelmények eredményeként – a korábbinál kedvezőbb díjazás ellenében látja el. Mindezek mellett több tudatos, költségmegtakarítást eredményező évközi intézkedésre is sor került, amelyek többek között a telefonköltségek és az elektromos-

áram-költségek csökkenését eredményezték. Ezen intézkedések egy része hozzájárult a Zöld Iroda versenyben elért sikerhez is. Az említett megtakarításokat mérsékeltek az ingatlanok és eszközök állagmegóvását célzó, részben időszakosan jelentkező felújítási munkák költségei.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2010. évi összege (2180 millió forint) 12%-kal alacsonyabb az előző évinél. Ennek oka elsősorban a teljesen leírt eszközök állományának emelkedése, miután a korábbi években beszerzett eszközök értékének egy része a valós használat időtartamánál rövidebb idő alatt került leírásra. A 2008 végén elvégzett felülvizsgálat eredményeképpen az amortizációs leírási kulcsok a tényleges hasznos élettartamhoz igazodnak.

Az *egyéb költségek* együttes összege 2010-ben 957 millió forintot tett ki, ami 18,3%-kal (148 millió forinttal) magasabb a 2009. évinél, döntően a Holokauszt-per jelentős összegű, jogi szakértői költségeinek következményeként. Ennek előzménye, hogy 2010 márciusában az Amerikai Egyesült Államok Illinois Államának Északi Kerületi elsőfokú bírósága előtt 10-cv-01884 számon peres eljárás indult, a Holokauszt-per. A perben a felperesek a banki lopások holokauszt-áldozatai, az alperesek pedig a Magyar Nemzeti Bank, Erste Group Bank, MKB Bayerische Landesbank, OTP Bank és a Creditanstalt Bank. A Holokauszt-per kapcsán egy amerikai és egy magyar ügyvédi iroda közreműködését is igénybe kell venni, aminek 2010. évi jogi szakértői költsége 179 millió forint volt, emellett fordítási és külföldi kiküldetési költségek is felmerültek a perrel kapcsolatban, együttesen további 8 millió forint összegben. Az egyéb költségek más részének 2010. évi összege ugyanakkor az előző évi kiadásoknál alacsonyabb volt (pl.: kiküldetési, közgazdasági tanácsadási és adatvásárlási, valamint emberi erőforrásokkal kapcsolatos szakértői költségek).

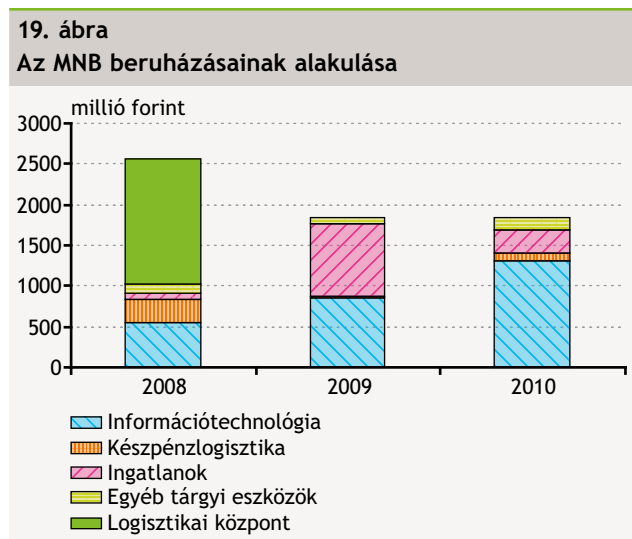
A Magyar Pénzverő Zrt. által a Logisztikai központ részleges használatáért fizetett bérleti díj, továbbá a jóléti tevékenységgel kapcsolatos szolgáltatások miatti kisebb bevételek átvezetesként elszámolt összege 130 millió forintot tett ki, ami a banküzemi általános költségek összegét csökkentette.

Beruházások

A bank elnöke 2009 decemberében a 2010. évben induló új, valamint az aktualizált értékű és ütemezésű beruházások 2010. évi tervét 1917 millió forintban hagyta jóvá. Emellett tudomásul vette a korábbi döntések alapján már folyamatban lévő beruházások előirányzatát is.

A Logisztikai központ létesítményének 2008-ban lezárult létrehozását követően a beruházási kiadások éves összege

azonosan alakult, 2009-ben és 2010-ben is 1839 millió forintot tett ki. A csupán összetételben jelentkező különbség abból adódott, hogy a 2009-ben jelentős kiadással járó ingatlanberuházások a 2010. év első felében lezárultak.

A 2010. évi beruházások legnagyobb része az informatikai infrastruktúra fejlesztéséhez kötődött. Ezek közül a legjelentősebb a redundáns központi adattároló és mentőeszköz beszerzése volt, mely telephelyenként (a Logisztikai központ és a Szabadság téri épület) azonos paraméterű és kapacitású tárolóeszköz beszerzését jelentette. Az archiváláshoz kapcsolódott a mentési és visszatöltési folyamatok gyorsítása, üzembiztosabbá tétele érdekében megvalósított új mentési architektúra kialakítása. A két épület közötti nagy sebességű adatátvitelt tette lehetővé a DWDM-eszközök cseréjét célzó beruházás, amely szintén jelentős kiadást jelentett 2010-ben. Ugyancsak nagy előrelépést jelentett az informatikai rendszerek szétválasztása, aminek célja tartományok kialakításával a kritikus rendszerek leválasztása volt. Ezáltal a pénzforgalmi rendszerek önálló biztonsági szegmensbe kerültek, ami lehetővé teszi, hogy a jövőben az egyéb informatikai rendszerek környezete bankbiztonsági szempontból liberalizáltabbá váljon.

A jegybanki statisztikát támogató információs rendszer minősége döntő fontosságú, és e tevékenység elengedhetetlen eszköze a megfelelő színvonalú informatikai támogatás. 2010-ben folytatódott az Integrált Statisztikai Rendszer programja, amelynek keretében befejeződtek a 2009-ben elindult beruházások, ilyen volt például a Monetáris Statisztikai Rendszer fejlesztése. 2010-ben megvalósultak továbbá a statisztikai rendeletváltozások követése miatt szükséges fejlesztések is.

Az eredményesség és hatékonyság fejlesztése 2010-ben számos beruházást indokolt, többek között a kézpénzlo-

gisztikát támogató informatikai eszköz (Integrált Emissziós Rendszer) továbbfejlesztését, ami a konténeres bankjegyfeldolgozás kialakítása kapcsán vált szükségessé.

A technológiai korszerűsítés aktuálissá válása és az arculatváltás indokolta az MNB internetes honlapjának megújítását, mely 2010-ben ugyancsak sikeresen befejeződött.

Az ingatlanokhoz kapcsolódó, 2009-ben megkezdett beruházások (a Hold utcai épületből áttelepített számítástechnikai gépterem új helyének a Szabadság tér 8-9. alatti épületben történő kialakítása, továbbá az új munkahelyek létrehozása) eredményesen lezárultak. A munkahelyek, illetve az új gépterem kialakítása lehetővé tette a Hold u. 7. szám alatti épület használatának megszüntetését. További épületkorszerűsítést jelentett 2010-ben a tűzjelző rendszer átalakítása, illetve egyes klímaberendezések cseréje.

A 2010. évi egyéb beruházások között az intézményi márka megújításával új arculati elemek kerültek bevezetésre. Kezdetét vette továbbá a Látogatóközpont kiállításának a pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében megvalósuló fejlesztése, egy új eurosarok kialakításával. Ezenkívül biztonságtechnikai eszközök korszerűsödtek, például a videomegfigyelő rendszer, továbbá egyéb, a működéshez szükséges eszközök beszerzése történt meg.

Az MNB emberierőforrás-gazdálkodása

2010-ben folytatódott a 2009-ben megkezdett, működési költségek csökkentését célzó kezdeményezések hatékonyságjavító projekt keretében történő végrehajtása, amely 2010-ben emberi erőforrás szempontjából létszámleépítéssel és a kompenzációs struktúra átalakításával járt. A változások jelentős hatást gyakoroltak a munkahelyi légkör és a bankkal való általános munkatársi elégedettség alakulására, így tevékenységünk fókuszába 2010-ben a munkatársak elkötelezettségének javítása, erősítése helyeződött. E cél elérése érdekében kiemelt figyelmet fordítottunk a munkatársi és vezetői kapcsolatok fejlesztésére, a munkatársak személyes fejlődésének elősegítésére és az ösztönző munkakörülmények kialakítására. 2010 ősztől, két év elteltével ismételten elkötelezettségi felmérést bonyolítottunk le, amelynek eredményei mind elégedettségben, mind elkötelezettségben jelentős javulást mutatnak a 2008. évi felmérés eredményeihez képest.

A hatékonyságjavító projekt emberierőforrás-gazdálkodást érintő változásainak támogatása

A bank kompenzációs rendszerében 2010. január 1-jén léptek életbe a hatékonyságjavító projekt kezdeményezésére elhatározott változások: az általános költségterítés beépült

a munkatársak választható béren kívüli juttatási keretébe és alpbérébe.

A projekt kezdeményezéseihez kapcsolódó létszámcsökkenés során a bank kiemelt figyelmet fordított arra, hogy az jogszerűen, méltányosan, humánus módon történjen. Az érintett munkatársak távozását elhelyezkedési tanácsadási programmal segítette, felkészítve őket a személyes élethelyzetükben bekövetkező változások kezelésére és a rájuk váró álláskeresésre. A projekt keretében megvalósuló 2010. évi 10 munkaviszony-megszüntetésből 4 korengedményes nyugdíjazással, 6 pedig közös megegyezéssel valósult meg. A közös megegyezéssel távozó munkatársak 50%-a élt a bank által biztosított elhelyezkedési tanácsadás nyújtotta lehetőséggel.

Az elkötelezettségi felmérés megvalósítása, fejlesztési akciók tervezése, a megkezdett akciók folytatása

A 2010. évi elkötelezettségi, elégedettségi felmérésben a 2008-as felméréshez képest jóval több munkavállaló, a bank munkatársainak 73%-a vett részt. (2008-ban a munkatársak 58,3%-a élt a visszajelzés lehetőségével.)

A bank munkatársainak mintegy kétharmada (63%-a) pozitívan vélekedik a munkahelyéről, érzelmileg kötődik a szervezethez, illetve nehezen válna meg a banktól, és motiválva érzi magát kiemelkedő teljesítmény nyújtására. A 2008-as felmérés 51%-os eredményéhez képest mindez jelentős javulást mutat a munkatársak elkötelezettségi szintjében. Az elmúlt két évben javult a munkatársak bankkal való általános elégedettsége is. A munkatársak közel kétharmada összességében elégedett a munkahelyével, jobban kedveli feladatait, javulást tapasztal az önmegvalósítási lehetőségekben, a munkafolyamatok hatékonyságában, a felelősségi körök, eljárásrendek, folyamatok, szerepek definiáltságában és eredményes működésében.

A bank munkatársai több ösztönzést várnak viszont a munkájuk anyagi elismerésében, illetve szakmai és személyes előrelépési lehetőségei tekintetében, intenzívebb és közvetlenebb kapcsolatot keresnének a bank felső vezetőivel és középvezetőivel, munkájukról, szakmai teljesítményükről pedig szívesen folytatnának rendszeres párbeszédet, kérnének még több visszajelzést.

A felmérés eredményei alapján – a munkatársi elkötelezettség növelése érdekében – a bank vezetése hosszabb távú fejlesztési tervet alakít ki, melynek megvalósulását az elkövetkező két évben folyamatosan nyomon követi.

Előrelépési lehetőségek, karriermenedzsment

A bank által szervezett elkötelezettségi, elégedettségi felmérés eredménye alapján elmondható, hogy a 2009-ben kezdett karrierfejlesztési törekvéseink pozitív fogadtatásra találtak, érzékelhető mértékben javult munkatársaink karrierfejlesztéssel kapcsolatos elégedettsége. A banki karrierutak tervezhetőségének, tudatosításának erősítése érdekében bevezetett szervezeti „karriertérképek” kialakítását 2010-ben is folytattuk. Emellett rendszeresítettük az egyéni fejlődési, előrelépési ambíciók feltárására és megvalósításuk támogatására szervezett karriertréning programokat, illetve az egyéni karrierkonzultációkat.

A vezetőiutánpótlás-program sikerét mutatja, hogy a programban részt vevő munkatársak közül 2010-ben két kolléga szervezeti egység-vezetői pozícióba került, további két munkatárs szervezeti egység-vezető-helyettesi kinevezésben részesült.

Munkafeltételek alakítása

A munkatársak számára biztosított munkakörülmények és munkafeltételek meghatározó szerepet játszanak a dolgozói elkötelezettség és a munkahelyi légkör alakulásában, jelentős hatást gyakorolnak a munkavégzés eredményességére és hatékonyságára, valamint számottevően hozzájárulnak a nyitott, egyéni felelősségvállalásra épülő szervezeti kultúra kialakulásához is. Ezért az MNB a 2010. évben átfogó megközelítés keretében kiemelt hangsúlyt fektetett a munkavállalókat támogató munkahelyi környezet fejlesztésére. Ennek keretében a még 2009-ben indított „Közösségi terek” projekt mellett 2010-ben a rugalmas munkavégzési és foglalkoztatási formák továbbfejlesztése, kiterjesztése valósult meg, illetve megfogalmazódott a bank egészségmenedzsment-stratégiája. Mind a rugalmas munkavégzési feltételek továbbfejlesztését, mind a bank egészségmenedzsment-stratégiájának kidolgozását érintő projekt során kiemelt figyelem irányult az érintettek (vezetők és munkatársak) bevonására: kérdőíves felmérések, vezetői interjúk, vezetői és munkatársi fókuszcsoportok támogatták a jelenlegi megoldásokkal való elégedettség felmérését, illetve a felmerülő igények és lehetőségek feltárását.

Rugalmas munkavégzési formák kiterjesztése

Az elmúlt években az MNB már több konkrét intézkedést tett a rugalmas munkavégzés alapjainak kialakítására (pl. mobil munkavégzés lehetősége vezetői körben, kéthavi munkaidőkeret bevezetése). A meglévő gyakorlat működését megerősítő visszajelzések és a további változásokra

vonatkozó igények alapján időszerűvé vált az alkalmazott rugalmas munkavégzési és foglalkoztatási formák továbbfejlesztése. A fejlesztő munka során fontos szempontot jelentett a szervezeti egység-vezetők által megfogalmazott kockázati tényezők minimalizálása, illetve a működtetést lehetővé tevő feltételek (pl. IT infrastrukturális feltételek, szabályozás, vezetői felkészítés, széles körű munkatársi kommunikáció) támogatása. A projekt eredményeként a jegybank új foglalkoztatási formákat vezetett be (pl. rész-munkaidős otthoni munkavégzés), egységes szabályozást alakított ki, és a munkatársak 18%-a, a vezetők jóváhagyása mellett valamely rugalmas munkavégzési formában kezdett dolgozni. A rugalmas munkavégzők 30%-a rész-munkaidőben dolgozik otthonról.

Egészségmenedzsment

Az MNB hároméves egészségmenedzsment-programot dolgozott ki, hangsúlyt helyezve számos, az egészségmegőrzés szempontjából fontos lépés megvalósulására: éves általános állapotfelmérés, illetve szűrés lebonyolítása. A munkatársak bevonását erősítve Egészségcsapat alakult, amely a negyedévente előtérbe kerülő témák meghatározásában, a hozzájuk kapcsolódó programok és kommunikáció megvalósításában működik közre.

2010-ben munkahelyi egészség megőrzését támogató eszközök igénylése vált lehetővé (185 eszköz lett kiosztva), valamint az egészségmenedzsment-program megvalósítása érdekében a bank új egészségügyi szolgáltatóval kötött szerződést.

Fejlesztés

A teljesítménymenedzsment-rendszer működtetéséről készített felmérés eredményei alapján 2010-ben a teljesítményekre vonatkozó vezetői visszajelzések fejlesztése került fókuszba. A készségek gyakorlati alkalmazásának erőteljesebb segítése érdekében, a képzési programokba módszertani újítások kerültek. A vezetői programok egy részénél színészek segítették a szituációk, dilemmák valóságos megélését, a vezetői klub keretében pedig meghívott előadó biztosította egy új vezetői gondolkodásmód megjelenését. A középvezetői kör fejlesztésében, ezen belül kiemelten a vezető tanácsadók és csoportvezetők körében, kísérleti jelleggel bevezetésre került az akció tanulócsoporthoz tartozó módszer. A módszer a vezetéshez kötődő készségek, illetve a visszajelzési kultúra fejlesztését támogatja. A munkatársak készségfejlesztő programjai egyre inkább a korábbi fejlesztési programok megerősítése, utókövetése, illetve továbbfejlesztése céljából szerveződtek.

Sok esetben maguk a kollégák kezdeményezték egyéni fejlődésük további támogatását.

2010-ben a vezetői kör egészére kiterjedt a vezetői munka minőségére visszajelzést biztosító úgynevezett „360 fokos” értékelés. A 2010. évi értékelés alapján a vezetők egyéni eredményeire alapozva egyéni fejlesztési tervek készülnek, illetve valósulnak meg, míg az összbanki eredmények a bank vezetőfejlesztési koncepciójának és az ennek keretében tervezett programok tartalmának alapját képezik.

Létszám és fluktuáció alakulása

Az MNB 2010. évi átlagléttszáma (591,4 fő) 13,5 fővel volt alacsonyabb az előző évinél. A 2010. évi zárólétszám 589 fő volt, a foglalkoztatottak száma így csupán 4 fővel (0,7%-kal) volt alacsonyabb a 2009. évi zárólétszámnál. Az MNB 2010. évi létszámának alakulását döntően a működés hatékonyság-javító projekt által megfogalmazott kezdeményezések 2010. évi folytatása, valamint az év közben jelentkező új feladatokhoz szükséges kompetenciával rendelkező külső szakemberek felvétele befolyásolta.

2010-ben 63 munkavállaló munkaviszonya szűnt meg, ebből 27 munkáltatói, 26 munkavállalói kezdeményezésre, 10 munkaviszony nyugdíjazás és egyéb okok (pl. határozott munkaszerződés lejárt stb.) miatt szűnt meg. Ugyanakkor 2010-ben 50 új munkatárs felvétele történt meg megüresedett vagy új pozíciókba.

E változásokból következően 2010-ben a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező munkavállalók aránya tovább emelkedett, az előző évinél 1%-kal magasabb arányt ért el. A korösszetételt vizsgálva a foglalkoztatottak átlagos életkorában (2010-ben 41 év) kismértékű emelkedés figyelhető meg. Az átlagos banki munkaviszony az előző évi 12,6 évről 2010-ben 12,8 évre változott.

2010-ben a fluktuációs ráta kismértékben csökkent, mivel a működés hatékonyság-javító projekthez kapcsolódó munkaviszony-megszüntetések döntő része 2009-ben valósult meg. Az önkéntes távozások aránya 2010-ben magasabb volt a 2009. évihez képest, ugyanakkor kevesebb kulcspozícióban lévő munkatárs távozott a bankból. 2010-ben az MNB munkatársai köréből betöltött üres pozíciók aránya megemelkedett, kiemelkedő arányú a vezetői munkakörök házon belüli betöltése. 2010-ben a megüresedett szervezeti egység-vezetői pozíciók 60%-a, az osztályvezetői pozíciók 75%-a MNB-n belülről történt. A munkatársak munkaidő-kihasználtsága, köszönhetően a betegség miatt kiesett idő csökkenésének, 2010-ben megemelkedett.

6. táblázat

A munkaerőmozgáshoz kapcsolódó mutatószámok alakulása 2010-ben

Mutatók	2009	2010
Fluktuáció		
Fluktuációs ráta (kilépők + belépők száma/2 x teljes létszám)	12,8%	9,6%
Kilépési arány (kilépők száma/teljes létszám)	17,0%	10,7%
Önkéntes távozási arány (a teljes létszám arányában)	4,0%	4,4%
Önkéntesen távozó kulcsemberek száma	6	2
Külföldre távozó, önkéntesen kilépő kulcsmunkatársak aránya	0,0%	0,0%
Toborzás		
Toborzási igények	54	52
Kilépő munkatársak pótlására irányuló toborzások a teljes toborzási igényen belül	72,2%	63,5%
A belépők aránya a teljes létszámra vetítve	8,6%	8,5%
Belülről betöltött üres pozíciók aránya	21,5%	37,3%
Munkaidő		
Munkaidő-kihasznátltság	84,0%	85,1%
Betegség miatti kieső idő	2,4%	1,6%

3.11. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Uniós csatlakozásunk óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. A bizottságokban és a munkacsoportokban nyílik lehetőség a nemzeti jegybankok együttműködésével történő álláspontok közös kidolgozására, és ez a közös együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy az egyes nemzeti bankok képviselői rendszeresen tájékozódjanak az EKB munkájáról.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre (mandátuma) röviden az alábbiakban összegezhető:

Számviteli és monetáris jövedelem bizottsága – Accounting and Monetary Income Committee (AMICO): Kialakítja, és rendszeresen felülvizsgálja a KBER alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számvitelpolitikai elveket, a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát, és elősegíti ezek nemzetközi szintű összehangolását. Figyelemmel kíséri a monetáris jövedelem számítását a számviteli biztonsági keretrendszer által kialakított kockázatkezelési folyamatnak megfelelően.

Bankjegybizottság – Banknote Committee (BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegy-szükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegy-feldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítása kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata és fejlesztése, valamint az

euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához, valamint az eurobankjegyekre és -érmékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Bankfelügyeleti bizottság – Banking Supervision Committee (BSC): A BSC rendszeresen vizsgálja a konjunkturális folyamatoknak az EU-s bankszektorra gyakorolt hatásait, az EU-s bankszektor stabilitását és megfelelő működését, valamint a középtávú strukturális változások hatását az EU-s bankokra. Segítséget nyújt továbbá a KBER-nek a prudenciális felügyeletre és a pénzügyi stabilitásra vonatkozó szabályozási feladatok végrehajtásában. A Magyar Nemzeti Bank a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével együtt képviseli Magyarországot a bizottságban.

Az Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board, ESRB) szakmai tanácsadó bizottságának (Advisory Technical Committee, ATC) létrejöttével a BSC 2010 végén megszűnt, és 2011-től az EKB döntéshozó testületeit a pénzügyi stabilitással kapcsolatos feladataik ellátásában egy új Eurorendszer/KBER-bizottság, az ún. Pénzügyi stabilitási bizottság (Financial Stability Committee, FSC) támogatja.

Költségmódszertani bizottság – Committee on Cost Methodology (COMCO): A COMCO 2007 júliusa óta tartozik a KBER-bizottságok közé (csak az euroövezeti jegybankok vesznek részt ezen bizottság munkájában). Hozzájárul az Eurorendszer által alkalmazott egységes költségmódszertan (Common Eurosystem Cost Methodology) alkalmazásához és továbbfejlesztéséhez, elemzéseket készít az Eurorendszer/

KBER bizonyos funkcióinak/termékeinek költségadatairól és költség szerkezetéről. A vezetői információs rendszerek terén a KBER egészének érdeklődésére számot tartó kérdésekben az információ- és tapasztalatcsere fórumaként szolgál.

Eurorendszer/KBER kommunikációs bizottsága – Eurosystem/ESCB Communications Committee (ECCO): Hozzájárul az Eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy az Eurorendszer/KBER által megfogalmazott célok átláthatóvá és világossá váljanak és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az Eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Pénzügyi stabilitási bizottság – Financial Stability Committee (FSC): Az FSC mint új Eurorendszer/KBER-bizottság a BSC megszüntetésével 2011 elején kezdte meg munkáját, feladata az, hogy az EKB döntéshozó testületeit pénzügyi stabilitással kapcsolatos feladataik ellátásában támogassa.

Belső ellenőrzési bizottság – Internal Auditors Committee (IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási kérdéseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi kapcsolatok bizottsága – International Relations Committee (IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti. Hozzájárul az Eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein, az EU-n belül pedig elemzi az EU- és a GMU-csatlakozási folyamat állását és az ERM-II-vel összefüggő kérdéseket.

Információtechnológiai bizottság – Information Technology Committee (ITC): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek a kidolgozásához – különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra –, és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően Eurorendszer/KBER szintű fejlesztéseket, önálló projekteket indít, hajt végre.

Jogi bizottság – Legal Committee (LEGCO): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és az uniós intézmények mennyiben tartják be a jogszabálytervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci műveletek bizottsága – Market Operations Committee (MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, valamint azon tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, amelyek még nem vezették be az eurót, továbbá az ERM-II alkalmazásában.

Monetáris politikai bizottság – Monetary Policy Committee (MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, amelyek a nem euroövezeti tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának koordinálásából adódnak.

Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága – Payment and Settlement Systems Committee (PSSC): Segíti a KBER-t a fizetési rendszer zökkenőmentes működtetésében, ennek során tanácsot ad a TARGET (Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó teljesítést biztosító expressz átutalási rendszer), a TARGET2, a TARGET2-Securities, a SEPA (Egységes eurofizetési övezet) és a CCBM (Levelező jegybanki modell) működését illetően, valamint a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Támogatja továbbá a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerekre vonatkozóan a központi bankokat érintő kérdésekben.

Kockázatkezelési bizottság – Risk Management Committee (RMC): Az EKB 2010 szeptemberében döntött egy új fórum, az ún. Kockázatkezelési bizottság létrehozásáról. Az RMC csak euroövezeti összetételben ülészik, feladata az, hogy az Eurorendszer piaci műveleteiből származó kockázatok kezelése és ellenőrzése terén elemzésekkel és javaslatokkal segítse az EKB-döntéshozók munkáját.

Statisztikai bizottság – Statistics Committee (STC): Segítést nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költségghatókony alkalmazásához.

A KBER munkáját támogató egyéb bizottságok:

Költségvetési bizottság – Budget Committee (BUCOM): Az EKB költségvetésével kapcsolatos kérdésekben nyújt segítséget az EKB Kormányzótanácsának, tagjai az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Emberi erőforrások konferenciája – Human Resources Conference (HRC): A 2005-ben létrehozott bizottság célja az, hogy fórumként szolgáljon az Eurorendszer/KBER-jegybankok között a tapasztalat-, vélemény- és információ-cseréhez az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás területén.

Eurorendszer informatikai operatív bizottsága – Eurosystem IT Steering Committee (EISC): A 2007-ben létrehozott bizottság feladata az, hogy irányítsa az Eurorendszerben a folyamatos informatikai fejlesztéseket, különös tekintettel az Eurorendszer informatikai irányításával kapcsolatos feladatkörökre. A bizottság az EKB Kormányzótanácsát támogatja az Eurorendszer/KBER szintű közös informatikai projektekkel és üzemeltetéssel kapcsolatos döntéshozatal során, hozzájárulva ezen terület irányításának eredményességéhez és hatékonyságához. Tagjai az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Eurorendszer beszerzési koordinációs irodája – Eurosystem Procurement Coordination Office (EPCO): A 2008-ban létrehozott iroda többek között az alábbi feladatokat látja el: a bevált beszerzési gyakorlatok Eurorendszeren belüli elfogadásának elősegítése; a közös beszerzéshez szükséges infrastruktúra (pl. készségek, funkcionális eszközök, információs rendszerek, eljárások) kialakítása; a közös pályázati eljárásban részt vevő központi bankokkal együttműködésben közös követelmények kidolgozása; a központi bankok támogatása a közös beszerzési eljárásokban.

3.12. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK 2010-BEN

Kiadványok

Jelentés az infláció alakulásáról

Az inflációs jelentés évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája. Ebben a kiadványban az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat, és összefoglalja azokat az előrejelzéseket és megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Jelentés a pénzügyi stabilitásról

A stabilitási jelentés ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja ezen változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására. A kiadvány 2010-ben kétszer jelent meg.

Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységéről

A negyedéves rendszerességgel megjelenő kiadvány röviden beszámol a jegybanki szakterületek előző negyedévi tevékenységéről (monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizatartalék, pénzforgalom, emissziós tevékenység, statisztikai változások).

Éves jelentés

A kiadvány tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált éves beszámolóját.

Elemzés a konvergenciafolyamatokról

Az MNB 2005 óta publikálja ezen kiadványát, amely általában évente jelenik meg, így 2010-ben is napvilágot látott. Az MNB a kiadvány megjelentetésével hozzá kíván járulni ahhoz, hogy a döntéshozók, a szakmai és a tágabb közvélemény tájékozottabb legyen a monetáris unióban való részvétel sokszor igen összetett kérdéseiben.

MNB-tanulmányok

A sorozatban az MNB monetáris döntéshozatalához kapcsolódó közgazdasági elemzések kerülnek nyilvánosságra. A sorozat célja a monetáris politika átláthatóságának növelése. Így az előrejelzési tevékenység technikai részleteit is ismertető tanulmányokon túl közzéteszi a döntés-előkészítés során felmerülő közgazdasági kérdéseket is.

MNB Working Papers (MNB-füzetek)

A kiadványsorozat a jegybankban készült elemzési és kutatási munkák eredményeit tartalmazza. Az elemzések a szerzők véleményeit tükrözik, s nem feltétlenül esnek egybe az MNB hivatalos véleményével. A sorozat 2005 ősze óta csak angol nyelven érhető el.

MNB-szemle

A 2010-ben ötödik évfolyamába lépő kiadványban megjelenő rövid cikkek célja az, hogy közérthető formában tájékoztassák a szélesebb közvéleményt a gazdaságban végbemenő folyamatokról és a jegybanki kutatómunka közérdeklődésre számot tartó eredményeiről. A kiadvány 2010-ben négy alkalommal jelent meg.

Egyéb kiadványok

Az MNB 2010-ben megjelentette a „Tájékoztató az államháztartásért felelős új miniszter részére a Magyar Nemzeti

Bank működéséről” című kiadványt, amely bemutatja a jegybank szerepét, feladatait, aktuális tevékenységét, működési környezetét, a legfontosabb, a működést jelenleg leginkább befolyásoló kihívásokat, az MNB által végzett tevékenységek mögött meghúzódó különböző gazdaságpolitikai célokat, valamint az MNB döntéshozatalát, irányítását és felügyeletét meghatározó intézményi környezetet.

A Magyar Nemzeti Bank valamennyi publikációja elérhető a jegybank honlapján (<http://www.mnb.hu>).

Konferenciák, előadások

Konferenciák, tudományos rendezvények

2010. június 1–25. ESCB EPCO (Eurorendszer beszerzési koordinációs irodája) szakértői csoport ülése

2010. június 8. Jelzáloglevél-kibocsátási modellek és lehetséges hatásuk a jelzáloglevél-piacra

2010. június 9–11. A KBER Információs technológiai bizottságának LXVI. ülése

2010. június 14–15. A KBER WG EAA (Euroövezeti számlák munkacsoportja) ülése

2010. június 23. A kelet-európai bankok jövője a pénzügyi válság után (The Future of Central European Banks after the Financial Crisis) – SUERF/Magyar Nemzeti Bank konferencia és a 2010. évi SUERF éves előadás

2010. június 28–29. XII. EABCN (Euroövezeti konjunktúra-hálózat) műhely: Nemzetközi konjunktúraciklus – Kapcsolódások, különbségek és következmények (International Business Cycle – Linkages, Differences and Implications), Budapest

2010. szeptember 23–24. KBER BANCO (Bankjegybizottság) ülése

2010. szeptember 30–október 1. IX. Makrogazdasági kutatási műhely a pénzügyi súrlódások megértéséről (9th Macroeconomic Policy Research Workshop on Understanding Financial Frictions) – CEPR/MNB

2010. november 18–19. CE igazgatósági ülés

2010. december 7. Pénzhamisítás elleni konferencia

2010. december 17. Horgony 2011

BESS at MNB-előadások

2010. január 13. Adam Szeidl (University of Berkeley): Consumption Commitments and Risk Preferences (Fogyasztási kötelezettségek és kockázati preferenciák)

2010. február 3. Arturo Ormeno (Universitat Pompeu Fabra): Disciplining Expectations: Using Survey Data in Learning Models (A várakozások megfigyelmezése: felmérések adatainak felhasználása a tanulási modellekben)

2010. február 8. Roman Sysuyev (University of Rochester): Ambiguity In A Two-Country World (Bizonytalanság egy kétországos világban)

2010. február 11. Cosimo Pancaro (European University Institute): The Balassa–Samuelson and the Penn effect: are they really the same? (A Balassa–Samuelson és a Penn-effektus: a kettő valóban ugyanaz?)

2010. február 18. Ctirad Slavic (University of Minnesota): Asset Prices and Business Cycles with Financial Frictions (Eszközárak és üzleti ciklusok pénzügyi súrlódásokkal)

2010. február 26. Zoltán Pozsár (NY FED): Shadow Banking (Az árnyék bankrendszer)

2010. március 3. Bernd Willing (Munster School of Business and Economics, Germany): Identification of speculative bubbles using state-space models with Markov-switching (Spekulatív buborékok azonosítása Markov-váltású állapot-tér-modellek felhasználásával)

2010. március 10. Michael Reiter (IHS, Vienna): Approximate and Almost-Exact Aggregation in Dynamic Stochastic Heterogeneous-Agent Models (Közelítő és közel pontos aggregáció dinamikus sztochasztikus heterogén ágens modellekben)

2010. március 17. Lucio Sarno (City University London): Spot and Forward Volatility in Foreign Exchange (Devizák azonnali és határidős volatilitása)

2010. március 18. Robert P. Lieli (University of Texas at Austin): The Construction of Empirical Credit Scoring Rules Based on Maximization Principles (Empirikus hitelképességi követelmény-szabályok összeállítása maximalizációs szempontok alapján)

2010. március 31. Matteo Iacoviello (Boston College, USA): Financial Business Cycles (Pénzügyi konjunktúraciklusok)

2010. május 5. Gert Peersman (Ghent University): Time Variation in U.S. Wage Dynamics (A bérdinamika időbeli változása az USA-ban)

2010. május 12. Regis Barnichon (Federal Reserve Board): What drives movements in the unemployment rate? (Milyen tényezők irányítják a munkanélküliségi ráta alakulását?)

2010. május 19. Guglielmo-Maria Caporale (Brunel University, London): Inflation and Inflation Uncertainty in the Euro Area (Infláció és inflációs bizonytalanság az euroövezetben)

2010. május 27. Elod Takats (BIS): Aging and asset prices (Előregedés és eszközárak)

2010. június 2. Richild Moessner (BIS): Central bank co-operation and international liquidity in the financial crisis of 2008–9 (Jegybanki együttműködés és nemzetközi likviditás a 2008–2009-es pénzügyi válság alatt)

2010. június 16. Mikhail Golosov (Yale University): Optimal Dynamic Taxes (Optimális dinamikus adók)

2010. június 24. John Boyd (Carlson School of Management): Banking Crises and Crisis Dating: Theory and Evidence (Bankválságok és krízisdatálás: elmélet és tények)

2010. szeptember 15. Kristoffer Nimark (CREI, Barcelona): Speculative dynamics in the term structure of interest rates (A kamatlábak lejáratú struktúrájának spekulatív dinamikája)

2010. október 13. Salvador Ortigueira (EUI, Florence): How important is intra-household risk sharing for savings and labor supply? (Mekkora jelentőséggel bír a háztartáson belüli kockázatmegosztás a megtakarításokra és a munkaerő-kínálatra?)

2010. október 27. Ugo Panizza (Graduate Institute of International and Development Studies Geneva and United Nations): The Economics of Sovereign Debt and Sovereign Default (Az államadósság és a szuverén nemfizetés közgazdaságtana)

2010. november 11. Dirk Niepelt (Study Center Gerzensee; University of Bern; IIES, Stockholm University): Debt Maturity without Commitment (Adósságlejárat elkötelezettség nélkül)

2010. november 19. Thomas Lubik (Fed Richmond): On-the-job search and the cyclical dynamics of the labor

market (Munka melletti keresés és a munkaerőpiac ciklikus dinamikája)

2010. december 1. Gernot Mueller (University of Bonn): Debt consolidation, spending reversals, and the transmission of fiscal policy (Adósságkonszolidáció, kiadáscsökkentés és a fiskális politika hatásmechanizmusa)

Jegybanki oktatások központjának kurzusai

2010. tavaszi kurzus 1. hét: 2010. március 22–26.

Solving, calibrating and evaluating structural models (Strukturális modellek megoldása, kalibrálása és értékelése) – Instruktor: Prof. Fabio Canova (Universitat Pompeu Fabra, ICREA, and CEPR)

Empirical time series methods for policy analyses (Empirikus időszormódszerek gazdaságpolitikai elemzésekhez) – Instruktor: Prof. Fabio Canova (Universitat Pompeu Fabra, ICREA, and CEPR)

2010. tavaszi kurzus 2. hét: 2010. március 29.–április 2.

Inflation and the nominal side of the economy: closed and open economy considerations (Infláció és a gazdaság nominális oldala: megfontolások zárt és nyitott gazdaságokra) – Instruktor: Prof. Tommaso Monacelli (Università Bocconi, IGIER and CEPR)

Managing monetary policy in a small developing economy (A monetáris politika irányítása kis, fejlődő gazdaságban) – Instruktor: Prof. Zvi Eckstein (Deputy Governor, Central Bank of Israel and Tel Aviv University)

2010. őszi kurzus 1. hét: 2010. augusztus 30.–szeptember 3.

Financial frictions and the macroeconomy (Pénzügy súrlódások és a makrogazdaság) – Instruktor: Prof. Larry Christiano (Northwestern University and NBER)

2010. őszi kurzus 2. hét: 2010. szeptember 6–10.

The macroeconomics of labor markets: basic concepts (A munkaerőpiacok makrogazdasága: alapfogalmak) – Instruktor: Prof. Christopher Pissarrides (London School of Economics and CEPR)

The macroeconomics of labor markets: advanced topics (A munkaerőpiacok makrogazdasága: haladó témakörök) – Instruktor: Prof. Claudio Michelacci (CEMFI and CEPR)

3.13. RÖVIDÍTÉSEK, JEGYBANKSPECIFIKUS FOGALMAK MAGYARÁZATA

Rövidítések

ALCO: Eszköz-forrás bizottság

AMICO: Számviteli és monetáris jövedelem bizottsága (KBER-bizottság)

ÁSZ: Állami Számvevőszék

BANCO: Bankjegybizottság (KBER-bizottság)

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja

BKR: Bankközi Klíringrendszer

BSC: Bankfelügyeleti bizottság (KBER-bizottság)

BUCOM: Költségvetési bizottság

COMCO: Költségmódszertani bizottság (KBER-bizottság)

ECCO: Eurorendszer/KBER kommunikációs bizottsága (KBER-bizottság)

EISC: Eurorendszer informatikai operatív bizottsága

EKB: Európai Központi Bank

EPCO: Eurorendszer beszerzési koordinációs irodája

ERM-II: A GMU harmadik szakaszától induló árfolyam-mechanizmus, amelynek lényege, hogy az eurozónán kívüli tagállamok valutáit összekötik az euróval.

FSC: Pénzügyi stabilitási bizottság (KBER-bizottság)

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zrt.

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió

HRC: Emberi erőforrások konferenciája

IAC: Belső ellenőrzési bizottság (KBER-bizottság)

IMF: Nemzetközi Valutaalap

IRC: Nemzetközi kapcsolatok bizottsága (KBER-bizottság)

ITC: Információtechnológiai bizottság (KBER-bizottság)

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere

KELER: Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.

KOMAB: Kommunikációs albizottság, a NEB egyik albizottsága

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

LEGCO: Jogi bizottság (KBER-bizottság)

MOC: Piaci műveletek bizottsága (KBER-bizottság)

MPC: Monetáris politikai bizottság (KBER-bizottság)

NÁT: Nemzeti euroátállási terv

NEB: Nemzeti Euró Koordinációs Bizottság

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet

OSAP: Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program

PSSC: Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága (KBER-bizottság)

PSZAB: Pénzügyi szektor albizottság, a NEB egyik albizottsága

PSZÁF: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

SEPA: Single Euro(pean) Payment Area, Egységes eurofizetési övezet – az EU célkitűzése annak érdekében, hogy a belső piacon a fizetési forgalom lebonyolításának színvonala belátható időn belül érje el a tagállamokon belül tapasztalható nívót.

STC: Statisztikai bizottság (KBER-bizottság)

SWIFT: Pénzügyi üzenetek biztonságos továbbítására szakosodott nemzetközi társaság

TARGET: Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó expressz átutalási rendszer, az euroövezet VIBER-rendszere.

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer.

Fogalmak magyarázata

CIF, FOB: a világkereskedelemben alkalmazható kidolgozott szokvány (Incoterms) paritásai. A szokvány rögzíti a kereskedelmi szerződés feltételeit, egyértelműen meghatározza az eladó és a vevő kötelezettségeit, felelősségeit. A CIF-paritás a rezidens ország határán, a FOB-paritás az exportáló ország határán számítja a külkereskedelemben kerülő áruk értékét. Az export esetében e két érték megegyezik, import esetében azonban – hacsak nem két szomszédos országról van szó – eltér; a CIF-paritáson számolt áruimport definíció szerint magasabb a FOB-paritáson számolt áruimportnál. A nemzetközi módszertani szabványok értelmében a külkereskedelmi termékforgalomban szereplő áruimport CIF-paritáson vett értékét a fizetési mérlegben és a nemzeti számlákban FOB-paritásra kell átszámítani.

Devizaswapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserelését foglalja magába.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatosságának jellemzésére használt mérőszám.

Elszámolás (klíring): a fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

ERM-II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM-II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál $\pm 15\%$ -os ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési Rendszer Fórum: az MNB kezdeményezésére a Magyar Bankszövetség támogatásával a pénzforgalomban meghatározó szerepet játszó bankok – OTP, MKB, CIB, CITI, ING, MTB, Raiffeisen, BB, K&H, Unicredit – és a Magyar Államkincstár, a GIRO Zrt. és KELER Zrt. részvételével működő önálló, önszervező, a hazai fizetési rendszer ügyei iránt elkötelezett konzultatív jellegű szakmai szerveződés.

Fizetési Rendszer Tanács: a Fizetési Rendszer Fórum döntéshozó testülete.

FX-swap ügylet: lásd devizaswapügylet

Haircut: a fedezetként szolgáló eszközökre alkalmazott kockázatkezelési intézkedés, amelynek során a központi bank a fedezeti eszköz értékének kiszámításakor az eszköz piaci értékét egy meghatározott százalékkal csökkenti.

IMF-tartalékvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right – különleges lehvási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatláb futures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatozó devizaswap- (currency swap) ügylet: olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magába.

Kamatswap: valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: a jegybankba történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok, melyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig a megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokra alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke

részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalmában kell kimutatni.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzügyi alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára – amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot – mindez kötelezettséggént értelmezendő.

Pénzügyi alapok: a pénzügyi alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85%-ban pénzügyi eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú, transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzügyi eszközök kamataihoz hasonló megtérülésű eszközökbe fektetik.

Pénzügyi eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre válása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROA (return on assets): eszközarányos nyereség

ROE (return on equity): sajáttőke-arányos nyereség

Teljesítés (kiegyenlítés): A bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

VaR (value at risk): kockázatosított érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

B) rész

**A Magyar Nemzeti Bank 2010. évi auditált
éves beszámolója**

1. Auditori jelentés

KPMG Hungária Kft.
Váci út 99.
H-1139 Budapest
Hungary

Tel.: +36 (1) 887 71 00
Fax: +36 (1) 887 71 01
E-mail: info@kpmg.hu
Internet: kpmg.hu

Független könyvvizsgálói jelentés

A Magyar Nemzeti Bank tulajdonosának

Az éves beszámolóról készült jelentés

Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban „a Bank”) mellékelt 2010. évi éves beszámolójának a könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2010. december 31-i fordulónapra elkészített mérlegből – melyben az eszközök és források egyező végösszege 10.177.497 M Ft, a mérleg szerinti eredmény 41.577 M Ft veszteség –, és az ezen időponttal végződő évre vonatkozó eredménykimutatásból, valamint a számviteli politika meghatározó elemeit és az egyéb magyarázó információkat tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

A vezetés felelőssége az éves beszámolóért

A vezetés felelős ennek az éves beszámolóért a számviteli törvényben foglaltak és a Magyarországon elfogadott általános számviteli elvekkel összhangban történő elkészítéséért és valós bemutatásáért, valamint az olyan belső kontrolloktól, amelyeket a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításoktól mentes éves beszámoló elkészítése.

A könyvvizsgáló felelőssége

A mi felelősségünk ennek az éves beszámolóért a véleményezésére könyvvizsgálatunk alapján. Könyvvizsgálatunkat a magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardok (amelyek minden lényeges vonatkozásban összhangban állnak a Nemzetközi Könyvvizsgálói Standardokkal) és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon érvényes – törvények és egyéb jogszabályokkal összhangban hajtottuk végre. Ezek a standardok megkövetelik, hogy megfeleljünk az etikai követelményeknek, valamint hogy a könyvvizsgálatot úgy tervezzük meg és hajtsuk végre, hogy kellő bizonyosságot szerezzünk arról, hogy az éves beszámoló mentes-e a lényeges hibás állításoktól.

A könyvvizsgálat magában foglalja olyan eljárások végrehajtását, amelyek célja könyvvizsgálói bizonyítékot szerezni az éves beszámolóban szereplő összegekről és közzétételekről. A kiválasztott eljárások – beleértve az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításai kockázatainak felmérését is – a mi megítélésünktől függenek. A kockázatok ilyen felmérésekor az éves beszámoló gazdálkodó egység általi elkészítése és valós bemutatása szempontjából releváns belső kontrollt azért mérlegeljük, hogy olyan könyvvizsgálói eljárásokat tervezzünk meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a gazdálkodó egység belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt mondjunk. A könyvvizsgálat magában foglalja továbbá az alkalmazott számviteli politikák megfelelőségének és a vezetés által készített számviteli becslések ésszerűségének, valamint az éves beszámoló átfogó prezentálásának értékelését.

Meggyőződésünk, hogy a megszerzett könyvvizsgálói bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt könyvvizsgálói záradéknak (véleményünk) megadásához.

Záradék (vélemény)

A könyvvizsgálat során a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóját, annak részeit és tételeit, azok könyvelési és bizonylati alátámasztását az érvényes nemzeti könyvvizsgálói standardokban foglaltak szerint felülvizsgáltuk, és ennek alapján elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztünk arról, hogy az éves beszámolót a számviteli törvényben foglaltak és a Magyarországon elfogadott általános számviteli elvek szerint készítették el. Véleményünk szerint az éves beszámoló a Magyar Nemzeti Bank 2010. december 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad.

Az üzleti jelentésről készült jelentés

Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank mellékelt 2010. évi üzleti jelentésének a vizsgálatát.

A vezetés felelős az üzleti jelentésnek a számviteli törvényben foglaltakkal és a Magyarországon elfogadott általános számviteli elvekkel összhangban történő elkészítéséért. A mi felelősségünk ezen üzleti jelentés és a 2010. évi éves beszámoló összhangjának megítélése. Az üzleti jelentéssel kapcsolatos munkánk az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélésére korlátozódott és nem tartalmazta egyéb, a Bank nem auditált számviteli nyilvántartásaiból levezetett információk áttekintését.

Véleményünk szerint a Magyar Nemzeti Bank 2010. évi üzleti jelentése a Magyar Nemzeti Bank 2010. évi éves beszámolójának adataival összhangban van.

Budapest, 2011. április 5.

KPMG Hungária Kft.
Nyilvántartási szám: 000202

Hénye István
Partner, Kamarai tag könyvvizsgáló
Nyilvántartási szám: 005674

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	279 028	313 642	34 614
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	279 027	278 593	-434
4.17.	ebből: deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának megtérítésére irányuló követelés*	0	29 142	29 142
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	0	35 041	35 041
	3. Egyéb követelések	1	8	7
	II. Követelések devizában	8 592 938	9 685 552	1 092 614
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	8 193 669	9 280 373	1 086 704
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	4 497	1 792	-2 705
4.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	1 043	7 336	6 293
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	393 729	396 051	2 322
	III. Banküzemi eszközök	34 776	34 670	-106
4.13.	ebből: Befektetett eszközök	34 016	34 527	511
4.15.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	152 933	143 633	-9 300
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	9 059 675	10 177 497	1 117 822
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	6 320 547	6 502 092	181 545
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	247 858	272 559	24 701
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	755 154	830 600	75 446
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	2 170 782	2 361 601	190 819
4.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	3 146 753	3 037 332	-109 421
	VII. Kötelezettségek devizában	2 355 769	3 172 249	816 480
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	740 569	804 216	63 647
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	21 763	31 035	9 272
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	1 593 437	2 336 998	743 561
4.14.	VIII. Céltartalék	5 283	3 352	-1 931
	IX. Banküzem egyéb forrásai	18 757	17 521	-1 236
4.15.	X. Passzív időbeli elhatárolások	22 009	22 920	911
4.16.	XI. Saját tőke	337 310	459 363	122 053
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	9 461	75 003	65 542
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.17.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	230 792	415 937	185 145
4.17.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	21 515	0	-21 515
	6. Mérleg szerinti eredmény	65 542	-41 577	-107 119
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	9 059 675	10 177 497	1 117 822

* Az MNB tv. 17. § (4) bekezdése alapján a központi költségvetés 2011. március 31-ig a követelést megtérítette.

Budapest, 2011. április 5.

Simor András
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2009	2010	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.19.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	52 856	24 724	-28 132
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	27 793	18 024	-9 769
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	17 883	1 885	-15 998
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	7 180	4 815	-2 365
4.19.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	282 066	254 292	-27 774
	1. Devizataralékok utáni kamatbevételek	200 721	227 578	26 857
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	3 028	2 639	-389
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	78 317	24 075	-54 242
4.20.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	143 613	53 088	-90 525
4.19.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	46 069	52 310	6 241
4.22.	V. Egyéb bevételek	6 197	6 362	165
	1. Jutalék bevételek	834	821	-13
4.23.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	5 363	5 541	178
4.14.	VI. Céltartalék-felhasználás	4 617	2 623	-1 994
4.14.	VII. Értékvesztés-visszairás	1	1	0
4.24.	VIII. Banküzem bevételei	1 738	190	-1 548
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	537 157	393 590	-143 567
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2009	2010	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.19.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	329 581	270 038	-59 543
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	36 408	23 319	-13 089
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	67 338	28 642	-38 696
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	225 835	217 690	-8 145
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	0	387	387
4.19.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	68 995	62 728	-6 267
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	9 988	2 324	-7 664
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	62	63	1
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	19 933	26 519	6 586
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	39 012	33 822	-5 190
4.20.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	6 862	2 718	-4 144
4.21.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	8 162	8 547	385
4.19.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	36 760	73 978	37 218
4.22.	XV. Egyéb ráfordítások	5 357	2 259	-3 098
	1. Jutalékráfordítások	2 496	660	-1 836
4.23.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	2 861	1 599	-1 262
4.14.	XVI. Céltartalékképzés	743	692	-51
4.14.	XVII. Értékvesztés	0	1 252	1 252
4.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	15 155	12 955	-2 200
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	471 615	435 167	-36 448
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	65 542	-41 577	-107 119
	XXI. Eredménytartalék igénybevétele osztalékra	0	0	0
	XXII. Fizetett (jövőre hagyott) osztalék	0	0	0
	XXIII. Mérleg szerinti eredmény (XX+XXI-XXII)	65 542	-41 577	-107 119

Simor András
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

Budapest, 2011. április 5.

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (továbbiakban: a részvényes) gyakorolja.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki.

2004. május 1-jétől az MNB a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredményszámolási szabályait.

4.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számvitelileg még le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége (lásd értékelési szabályok), elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú határidős ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti határidős ügyletekből származó követeléseit és kötelezettségeit átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatahoz kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adat-szolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményzámláit lezárni, és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését, kivéve a visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvényeket,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részekre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú határidős ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, év végén pedig az előbbieken túl a befektetett eszközöket, értékpapírokat, követeléseket és egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztés, valamint a kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalék mértékét.

A mérlegkészítés időpontja a tárgyévet követő év január 15-e.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé is beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNB tv.-ben szabályozott módon gyakorló államháztartásért felelős Nemzetgazdasági Minisztériumnak egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést, valamint a felügyelőbizottság jóváhagyása után a részvényes által részvényesi határozattal elfogadott, Számviteli tv. szerinti éves beszámolót tartalmazza. Az MNB az Éves jelentést az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza. Az internetes honlap címe: <http://www.mnb.hu>.

Az MNB r. rendelkezései szerint az MNB nem köteles konszolidált beszámolót készíteni. Tekintettel arra, hogy a befektetések mérleg- és eredményhatása nem számottevő, az MNB konszolidált beszámolót nem készít.

Az IMF hitelminősítési eljárása során előírta, hogy az MNB a kiegészítő mellékletben mutassa be a számviteli politikája, valamint az EKB/2006/16-os, a Központi Bankok Európai Rendszerében a számviteli és számviteli beszámoló jogi keretéről szóló iránymutatása (továbbiakban: a KBER számviteli iránymutatása) közötti különbségeket, illetve azok számszerűsített hatását, melyet a kiegészítő melléklet 4.26. pontja részletez.

A Számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező. Az MNB könyvvizsgálója Henye István (KPMG Hungária Kft.), kamarai tagsági száma: 005674.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Simor András, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 176115.

4.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéseget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

A központi költségvetéssel szembeni követelések között jelenik meg a kiegyenlítési tartalékok esetleges (év végi negatív egyenlege miatti) megtérítésével kapcsolatos követelés is.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A hitelintézeti követelések között kimutatott jelzálogleveleket beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönböt az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggént vagy -vesztésként kamattal jellegű eredményében.

A jelzáloglevelekre – a veszteségek kockázatának mértékével arányos – értékvesztést kell elszámolni.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-nyereség elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a deviza-átváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréseiből eredő árfolyamnyereséget vagy -vesztéséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú határidős ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a december 31-én érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), valamint a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, továbbá az egyéb célú határidős ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -vesztéségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény devizaeladáskor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az átértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének a különbsége.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték és a nyilvántartási érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor, illetve lejáratukor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -vesztéséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és vesztesége eredménysorokon kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát a december 30-án érvényes piaci árak alapján értékeli, tekintettel arra, hogy a kellően likvid árak december 31-én nem biztosítottak. Az európai és a japán tőzsdék december 31-i szünnapja miatt az értékelés az utolsó elérhető érvényes piaci árak alapján történik.

Az MNB által korábban külföldön kibocsátott, majd később visszavásárolt értékpapírokat bruttó módon, azaz az egyéb devizakövetelések soron kell kimutatni. A visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvények a bekerülési értéken történő értékelés általános szabályai szerint kerülnek értékelésre. A visszavásárolt kötvények után járó kamat bevételként és ráfordításként is elszámolásra kerül.

A repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

Az IMF-től lehívott hitelösszeg a devizatartalékot, valamint forrásoldalon az IMF forintbetétjét növeli. A hitel nyilvántartása swapügylet formájában történik, amely forintkövetelést és SDR-kötelezettséget jelent.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Határidős ügyletek elszámolása

Az MNB a határidős ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel, illetve annak megbízásából külföldi partnerrel kötött határidős ügyletek.

A határidős ügyleteket mérlegben kívüli követelésként, illetve kötelezettséggként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú határidős ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója: a pénztárában, illetve értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

Megnevezés	százalék 2010. 12. 31.
Vagyoni értékű jogok	17
Szellemi termékek	14,5-50
Alapítás-átszervezés aktivált értéke	20
Épületek	3
Járművek*	20
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9-50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	14,5-33
Számítástechnikai berendezések	9-33
Emissziós gépek	5-33
Műszerek, mérőeszközök	9-33
Bankbiztonsági eszközök	2-33
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	6,5-33

* Az 5 éves használati idejű járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján a fent megadott százalékos kulcsathatárok az irányadók, azonban ettől a tényleges használati idő függvényében el kell térni. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz.

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2010. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

Az MNB mérlegének és eredményének alakulását elsősorban a monetáris politika céljai és választott eszközei, valamint a hazai és nemzetközi gazdasági folyamatok határozzák meg.

2010-ben 41,6 milliárd forint volt az MNB vesztesége. Az év során a forint hivatalos árfolyama erősen ingadozott, és néhány naptól eltekintve végig az átlagos bekerülési árfolyamnál gyengébb volt. A hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam közötti eltérés a 2009. év végi 8,28 forint/euro értékről 2010. december 31-re 14,01 forint/euróra nőtt. A teljes nettó átértékelési hatás 235,5 milliárd forint nyereség volt. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka – a nem realizált árfolyam-eredmény – 2010. december 31-re 185,1 milliárd forinttal 415,9 milliárd forintra nőtt. A devizaeladások volumene az év nagy részében szokásos mértékű volt, ennél csak a harmadik negyedévben volt magasabb, ekkor keletkezett az éves nyereség csaknem fele. Ebben a negyedévben kerülhetett ismét sor a nettó EU-források MNB általi piacra vezetésére, továbbá lejárt két, állam által kibocsátott devizakötvény is, melyekhez nagyrészt az MNB-től vásárolta az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) a devizát. A devizaárfolyam változásából származó realizált nyereség 2010-ben 50,4 milliárd forint volt.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 53,8 milliárd forint veszteség volt 2010-ben, ami 9,9 milliárd forintos eredményjavulást jelentett az előző évhez képest. A kamategyenleg alakulását alapvetően a jegybank nettó devizaköveteléseinek növekedése határozta meg, ami egyúttal a jegybanki alapkamaton kamatozó forintkötelezettségek növekedését is eredményezte. A jegybanki alapkamat év eleji sorozatos mérséklésének hatására a forint- és devizahozamok közeledtek egymáshoz, és ez az év hátralévő részében sem változott jelentősen az év végi, két lépcsőben történő jegybanki kamatemelés ellenére sem, mivel az átlagos devizahozamok is emelkedtek valamelyest az utolsó negyedévben. A 2010. évi átlagos jegybanki alapkamat 5,47% volt, ami 316 bázisponttal volt alacsonyabb a 2009. évinél.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 3.10. fejezetét.

4.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	29 576	35 245	5 669
	1-5 éven belüli lejáratú államkötvények	101 834	66 589	-35 245
	5 éven túli lejáratú államkötvények	147 617	147 617	0
	Államkötvények	279 027	249 451	-29 576
	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka miatti követelés	0	29 142	29 142
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	279 027	278 593	-434

Az állampapírok állománya 2010. év végén bekerülési értéken 249,5 milliárd forint volt, 29,6 milliárd forinttal kevesebb, mint 2009 végén. Az év során új beszerzés nem történt, lejárt viszont két darab, az MNB által 2008 őszén – a hazai állampapírpiac zavartalan működésének és a bankrendszer likviditásának támogatása érdekében – vásárolt államkötvények közül. A két lejárat összesen 28,2 milliárd forinttal, egy amortizálódó (öt év alatt évente törlesztő) államkötvény ütemezett törlesztése pedig további 1,4 milliárd forinttal csökkentette az állományt.

A deviza-értékpapírok piaci értékeléséhez kapcsolódó kiegyenlítési tartaléknak 2010. év végi negatív egyenlege miatti követelés 29,1 milliárd forint volt, amit az MNB tv. 17. § (4) bekezdése alapján 2011. március 31-ig köteles a költségvetés megtéríteni, emiatt az év végi mérlegben költségvetéssel szembeni követelésként kell kimutatni. 2011. március 31-én a költségvetés a követelést megtérítette.

4.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	Központi költségvetéssel kötött swapok	1165	475	-690
	Központi költségvetéssel kötött currency swapok	3332	1317	-2015
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	4497	1792	-2705

A központi költségvetéssel kötött devizaswapok év végi állománya 2010. december 30-i és 31-i kötőnapon bonyolított két-két forint/deviza swapügyletből ered.

A központi költségvetéssel kötött currency swapügyletek 1,3 milliárd forintos állományát az ÁKK-val 2002 júliusa előtt – a devizaadósság deviza- és kamatszerkezetének beállítására – kötött ügyletek teszik ki. Az előző évhez viszonyított 2 milliárd forintos állománycsökkenésből 1,3 milliárd forint egyrészt egy 2010-ben lejárt ügylet, másrészt még néhány ügylet ütemezett törlesztéséből származott, a további 0,7 milliárd forint a fennmaradó állományra elszámolt átértékelés összege.

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	2886	1031	-1855
	- 1-5 éves	1611	761	-850
	- 5 éven túli	0	0	0
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	4497	1792	-2705

A központi költségvetéssel kötött swapok devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
1.	- HUF	296 156	203 826	-92 330
2.	- EUR-devizakör*	12 523	6 040	-6 483
3.	Swapkövetelések (1+2)	308 679	209 866	-98 813
4.	- HUF	746	432	-314
5.	- EUR-devizakör*	140 015	91 772	-48 243
6.	- JPY	32 413	25 788	-6 625
7.	- USD	131 008	90 082	-40 926
8.	Swapkötelezettségek (4+5+6+7)	304 182	208 074	-96 108
9.	Nettó swapkövetelés (3-8)	4 497	1 792	-2 705

* Az EUR-devizakör az eurót, és az árfolyam-kockázati szempontból idesorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

4.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZABETÉTEI

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	247 426	272 099	24 673
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	369	397	28
	Egyéb	63	63	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei összesen	247 858	272 559	24 701

A központi költségvetés devizabetétei

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek állománya 2010. december 31-én 804,2 milliárd forint volt, 2009 végéhez képest 63,6 milliárd forinttal nőtt.

A központi költségvetés devizabetéteinek mindegyike éven belüli lejáratú volt, állományuk 2009. december 31-hez képest közel 9%-kal nőtt. A devizabetétek átlagos állománya 2010-ben 162,7 milliárd forinttal volt alacsonyabb, mint az előző évben.

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
I.1.–VI.1.	Nettó forintpozíció	31 169	6 034	-25 135
II.2.–VII.1.	Nettó devizapozíció	-736 072	-802 424	-66 352
	Összesen	-704 903	-796 390	-91 487

4.7. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	1 éven belüli lejáratú jelzáloglevelek	0	2 627	2 627
	1–5 éven belüli lejáratú jelzáloglevelek	0	33 666	33 666
	5 éven túli lejáratú jelzáloglevelek	0	0	0
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	0	36 293	36 293
	Jelzáloglevelek értékvesztése	0	-1 252	-1 252
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen	0	35 041	35 041

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések 2010 végi állománya teljes egészében a jelzáloglevelekkel kapcsolatos követeléseket foglalja magába. A bruttó követelések állománya a névértéken kívül tartalmazza még a beszerzési ár-folyam-különbözetet is. Az MNB 2010 márciusában jelzáloglevél-vásárlási programba kezdett, melyre a hazai jelzáloglevél-piac hosszú távú fejlődése érdekében a Monetáris Tanács 2010 februárjában meghozott döntése alapján került sor. Ennek keretében az MNB az elsődleges és a másodpiacon egyaránt vásárolhat jelzálogleveleket. A vásárolt jelzáloglevelek monetáris célból tartott értékpapírnak minősülnek, de mivel nem állampapírok, ezért év végén az MNB r. szerint – amennyiben a piaci értékük a bekerülési ár alá csökken – értékvesztést kell elszámolni utánuk. 2010. december 31-én a jelzáloglevelek piaci értéke 1,3 milliárd forinttal maradt el azok bekerülési árától.

4.8. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
I.2.–VI.2.	Nettó forintpozíció	-755 154	-795 559	-40 405
II.3.–VII.2.	Nettó devizapozíció	-20 720	-23 699	-2 979
	Összesen	-775 874	-819 258	-43 384

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek 43,4 milliárd forinttal nőttek 2010. december 31-re. A nettó forintpozíció az előző évhez viszonyítva 40,4 milliárd forinttal romlott. Ebben jelentős szerepe volt az MNB által 2010 novemberétől bevezetett választható kötelező tartalékráta rendszerének, melynek keretein belül a bankok 2%-nál magasabb kötelező tartalékrátát is választhatnak. Ennek hatására novemberben és decemberben a kötelező tartalékok állománya emelkedett. Az ebből adódó pozícióváltozást ellentételezte az MNB jelzáloglevél-vásárlási programja kapcsán megjelenő követelésállomány. A nettó devizakötelezettségek állománya 3 milliárd forinttal nőtt az előző év végéhez képest. A belöldi hitelintézetek nettó swapkövetelése 6,3 milliárd forinttal javította a devizapozíciót. Ezzel ellentétes irányba hatott a hitelintézetek által az MNB-nél elhelyezett rövid lejáratú pénzügyi devizabetétek 8,5 milliárd forintos állománynövekedése, melyek 2010 végi állománya 29,9 milliárd forint volt.

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

Állományok forintban

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	Aranykészlet	20 545	29 071	8 526
	IMF szabad kvóta	21 690	23 725	2 035
	Devizabetét	582 636	820 390	237 754
	Deviza-értékpapírok	7 306 055	8 316 634	1 010 579
	Deviza-repoügyletek állománya	262 743	90 553	-172 190
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	8 193 669	9 280 373	1 086 704

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér.

A felhalmozott kamatok nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 1086,7 milliárd forinttal 9280,4 milliárd forintra nőtt 2010. december 31-re. A változásban az állományok növekedése és az árfolyam gyengülése egyaránt szerepet játszott.

Állományok euróban

millió euro

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	Aranykészlet	76	104	28
	IMF szabad kvóta	80	85	5
	Devizabetét	2 151	2 943	792
	Deviza-értékpapírok	26 976	29 835	2 859
	Deviza-repoügyletek állománya	970	325	-645
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	30 253	33 292	3 039

A forint hivatalos árfolyama 2009. december 31-én 270,84 forint/euro, 2010. december 31-én 278,75 forint/euro volt.

A devizatartalékok állományát növelte az ÁKK által januárban kibocsátott devizakötvényből befolyt deviza MNB-nél történő konvertálása, a nettó EU-transzferek, a pénzügyi stabilitási csomag keretében a magyar állam által a hazai hitelintézeteknek nyújtott kölcsönből történő előtörlesztés, valamint a devizatartalék hozama. Az állományt csökkentette két ÁKK által korábban kibocsátott devizakötvény lejárat, az MNB saját adósságszolgálatához kapcsolódó kifizetései, valamint a Magyar Államkincstár (MÁK) nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói. A leírt hatások együttes eredményeként az euróban kifejezett devizatartalék 3 milliárd euróval növekedett 2010. december 31-re.

4.10. EGYÉB DEVIZAKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	283 351	309 944	26 593
	Visszavásárolt saját kötvények	73 133	73 282	149
	Külföldi fedezeti ügyletek*	36 794	11 859	-24 935
	Egyéb	451	966	515
II.4.	Egyéb devizakövetelések összesen	393 729	396 051	2 322

* A fedezeti célú határidős ügyletek ártérítelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 6,7%-os gyengülése miatt nőtt.

Az MNB által külföldön kibocsátott és később visszavásárolt kötvények állománya áprilisi lejárat miatt 12,7 milliárd forinttal csökkent, viszont a forint árfolyamának japán jennel és amerikai dollárral szembeni gyengülése ezt ellensúlyozva 12,8 milliárd forinttal növelte az év végi állományt.

A külföldi fedezeti ügyletek soron 2009-ben az IMF-hitel felvételéhez kapcsolódó swapügyletnek, 2010-ben pedig az MNB külfölddel kötött éven túli currency swapügyleteinek követel egyenlege szerepel.

4.11. EGYÉB BETÉTEK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	MNB kéthetes forintkötvények	3 130 710	3 024 699	-106 011
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	15 390	11 958	-3 432
	Egyéb kötelezettségek	653	675	22
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	3 146 753	3 037 332	-109 421

Az egyéb betétek és kötelezettségek 2010. december 31-i egyenlege 109,4 milliárd forinttal csökkent az előző év végi értékhez képest, ami csaknem teljes egészében a kéthetes futamidejű MNB-forintkötvények állománycsökkenésének tudható be. A kéthetes kötvények éves átlagállománya mégis 1283,4 milliárd forinttal volt magasabb 2010-ben, mint 2009-ben. A 2010. első félévi devizakonverziók hatására megnövekedett jegybanki nettó devizakövetelések állománya többlet-forintlikviditást juttatott a gazdaságba, melynek lekötése növekvő kéthetes kötvényállomány mellett volt megvalósítható. Ám a hitelintézetekkel kötött devizaswapok állományának második félévben bekövetkezett emelkedése a kötvények állományának csökkenését eredményezte. A kéthetes futamidejű MNB-kötvény a jegybank legfontosabb monetáris politikai eszköze. A kötvények kibocsátáskori hozama megegyezik a mindenkor érvényes jegybanki alapkamattal.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	Kötvények	169 974	169 990	16
	Passzív repoügyletek	405 629	1 091 864	686 235
	IMF-betétek	982 736	1 010 503	27 767
	Külföldi betétek és hitelek	16 558	39 073	22 515
	Fedezeti ügyletek*	17 122	24 785	7 663
	Egyéb kötelezettségek	1 418	783	-635
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	1 593 437	2 336 998	743 561

* A fedezeti célú határidős ügyletek átértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek állományának 743,6 milliárd forintos növekedése döntően a repoügyletekből eredő devizakötelezettségek (686,2 milliárd forintos) növekedésével magyarázható. Az év végi repoállományból jelentős részt képviselnek az EKB-val 2010 utolsó két napján, összesen 1,8 milliárd euro értékben kötött repoügyletek. A fedezeti ügyletek soron döntően az IMF-hitelfelvételhez kapcsolódó swapügylet nettó kötelezettsége szerepel.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	1 152 890	1 926 943	774 053
	- 1-5 éves	129 052	91 600	-37 452
	- 5 éven túli	311 495	318 455	6 960
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	1 593 437	2 336 998	743 561

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
1.	– USD	48 204	48 232	28
2.	– EUR-devizakör*	411 874	1 124 742	712 868
3.	– JPY	132 360	128 260	–4 100
4.	– SDR	263 065	318 455	55 390
5.	– Egyéb	720 812	692 524	–28 288
6.	Egyéb devizakötelezettségek	1 576 315	2 312 213	735 898

* Az EUR-devizakör az eurót és az árfolyamkockázati szempontból idesorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

Az egyéb soron szereplő 692,5 milliárd forintos 2010. év végi állomány nagyrészt az IMF-kvóta forintfedezete, amely év végén 673,6 milliárd forint volt.

Külfölddel kötött fedezeti ügyletek devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
1.	– USD	46 805	46 743	–62
2.	– EUR-devizakör*	257 243	117 149	–140 094
3.	– JPY	197 583	139 111	–58 472
4.	– Egyéb	0	382 104	382 104
5.	Fedezeti ügyletekből eredő követelések (1+2+3+4)	501 631	685 107	183 476
6.	– USD	148 011	0	–148 011
7.	– EUR-devizakör*	368 909	303 570	–65 339
8.	– JPY	1 833	0	–1 833
9.	– SDR	0	406 322	406 322
10.	Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettségek (6+7+8+9)	518 753	709 892	191 139
11.	Nettó fedezeti kötelezettség (10–5)	17 122	24 785	7 663

* Az EUR-devizakör az eurót és az árfolyamkockázati szempontból idesorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

4.12. AZ MNB NEMZETKÖZI VALUTAALAPPAL SZEMBENI POZÍCIÓJA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
II/1-ből	IMF szabad kvóta	21 690	23 725	2 035
II/1-ből	SDR-betétek	277 139	240 882	–36 257
II/1-ből	IMF-nél elhelyezett nem kamatozó betétek	2 713	2 968	255
II/4-ből	IMF-kvóta forintban befizetett része	283 351	309 944	26 593
II/4-ből	IMF-fel szembeni swapkövetelés	408 254	0	–408 254
II/4-ből	IMF-fel szembeni swapkötelezettség	–371 460	0	371 460
	IMF-fel szembeni követelések összesen	621 687	577 519	–44 168
VII/3-ból	IMF SDR-allokáció miatti tartozás	291 131	318 454	27 323
VII/3-ból	IMF nem kamatozó betét	1	1	0
VII/3-ból	IMF-kvóta forintfedezet	691 604	692 048	444
VII/3-ból	IMF-fel szembeni swapkövetelés	0	–382 104	–382 104
VII/3-ból	IMF-fel szembeni swapkötelezettség	0	406 322	406 322
	IMF-fel szembeni kötelezettségek összesen	982 736	1 034 721	51 985
	IMF-fel szembeni nettó kötelezettség	–361 049	–457 202	–96 153

Az MNB által 2009-ben lehívott 1,3 milliárd SDR összegű IMF-hitel nyilvántartása – az IMF előírása szerint – swapügylet formájában történik, ez forintkövetelést és SDR-kötelezettséget jelent. A swapügylet 2010 végén a kötelezettség oldalon jelent meg az átértékelések hatására: a forintkövetelés összegét az IMF határozza meg, a kötelezettség nagysága a SDR árfolyamától függ. A hiteltartozás összegét a táblázat IMF-fel szembeni swapkötelezettség sora mutatja, melynek értéke 2010. december 31-én 406,3 milliárd forint volt. Az IMF-től lehívott hitelösszeg a devizatartalékokat, valamint forrásoldalon az IMF forintbetétjét növelte (IMF-kvóta forintfedezet).

Az SDR-allokáció miatti tartozás soron az IMF által 2009-ben végrehajtott SDR-kihelyezésből egyrészt 318,4 milliárd forint (991,1 millió SDR) lejárat nélküli kötelezettség jelent meg, másrészt ez az összeg növelte a devizatartalékban lévő SDR-betétet. Az SDR-allokáció felhasználható az IMF-től lehívott hitelek tőketartozásának és kamatának törlesztésére. A 2010. évi felhasználás kamatfizetés miatt történt.

Az MNB mérleg alatti tételként mutatja ki a magyar állam IMF-fel szembeni hiteltartozásához kapcsolódó, forintban kiadott kötelezvényét, amely az MNB-nél mint a hitelügylet ügynökénél letétként került elhelyezésre (lásd 4.18. pont). Az állami kötelezettségvállalás 2009. december 31-én kimutatott 2057,4 milliárd forintos összege az átértékelési hatás következtében 2010. december 31-re 1925,6 milliárd forintra csökkent.

4.13. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (16,2 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (7,8 milliárd forint külföldi és 10,5 milliárd forint belöldi befektetés) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

	Eszközcsoport						Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások mindösszesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök			Beruházások	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok	Berendezések	Bankjegy- és éremgyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása							
2009. 12. 31.	7 881	81	12 070	11 116	227	277	31 652
Üzembe helyezés/Beszerzés	646	-65	350	983	6	-69	1 851
Egyéb növekedés	139	6	0	0	0	0	145
Selejt	-252	0	0	-227	0	0	-479
Eladás	0	0	0	-184	0	0	-184
Térítés nélküli eszközátadás	0	0	-37	-812	0	0	-849
Egyéb csökkenés/Átsorolás	-713	0	0	-9	-3	0	-725
2010. 12. 31.	7 701	22	12 383	10 867	230	208	31 411
Értékcsökkenés részletezése							
2009. 12. 31.	6 332	0	1 920	6 822	0	0	15 074
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	819	0	382	980	0	0	2 181
Állományból történő kivezetés	-820	0	-37	-1 210	0	0	-2 067
Átsorolás miatti csökkenés	0	0	0	0	0	0	0
2010. 12. 31.	6 331	0	2 265	6 592	0	0	15 188
Nettó érték							
2009. 12. 31.	1 549	81	10 150	4 294	227	277	16 578
2010. 12. 31.	1 370	22	10 118	4 275	230	208	16 223
Változás	-179	-59	-32	-19	3	-69	-355

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	2009	2010
BIS	1,43	1,43	5404	6225	671	1967
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			13,5	13,5		
Európai Központi Bank	1,39	1,39	1513	1559	0	0
<i>ezer EUR</i>			5587	5591		
SWIFT	0,02	0,02	2	2	0	0
<i>ezer EUR</i>			8,6	8,6		
Befektetések összesen			6919	7786	671	1967

* Az adott évben pénzügyileg rendezett osztalék.

2010-ben a BIS a szokásosnál magasabb osztalékot fizetett – a megelőző évhez képest 1,3 milliárd forinttal többet –, ami- nek oka, hogy az eredményes üzleti évet záró szervezet a normál 285 SDR/részvény osztalékot 400 SDR/részvény bónusz- szal egészítette ki.

2004. május 1-jén a Magyar Köztársaság csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rend- szerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 27 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az Eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulaj- donosává is vált.

Az MNB mérlegének „III. Banküzemi eszközök” során, a „Befektetett eszközök” között az MNB EKB-részesedése is szerepel. A részesedés arányát és annak ötévente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakaszának 3. bekezdése határozza meg. Az alkalmazott számítási módszer szerint – az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján – Magyarország részesedése az EKB-ban a csatlakozáskor 1,3884%, azaz 77,3 millió euro volt. A részesedés két esetben vál- tozhat, egyrészt új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, másrészt az ötévenkénti kiigazítással. Ez utóbbi miatt 2009. január 1-jétől az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,3856%-ra növekedett, ezzel részesedése 79,8 millió euróra változott.

2010. december 29-i hatállyal az EKB az alaptőkéjét 5 milliárd euróval, 10 761 millió euróra emelte, aminek hatására Magyarország részesedése az EKB alaptőkéjéből 149,1 millió euróra nőtt, változatlan tőkejegyzési kulcs mellett. Ezzel egyidejűleg változott a nem eurozóna jegybankok befizetési kötelezettsége, mindenkor részesedésük 7%-a helyett annak 3,75%-ának befizetésével kell az EKB működési költségeihez hozzájárulniuk, az Alapokmány 47. szakasza értelmében. 2010. december 29-én – az előzőekben említett változások következtében – csak kisebb összegű (3863 euro) befizetésre került sor, így a befektetés értéke az MNB mérlegében változatlanul 5,6 millió euro maradt.

2011. január 1-jétől Észtország törvényes fizetőeszköze az euro, ezáltal az Eesti Pank már az euroövezeten belüli bankok csoportjába tartozik.

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2010. december 31-én

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	261 010	180 157	2,4256
Deutsche Bundesbank	2 037 777	1 406 534	18,9373
Bank of Greece	211 436	145 939	1,9649
Banco de España	893 565	616 765	8,3040
Banque de France	1 530 294	1 056 254	14,2212
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	119 519	82 495	1,1107
Banca d'Italia	1 344 716	928 162	12,4966
Central Bank of Cyprus	14 731	10 168	0,1369
Banque centrale du Luxembourg	18 799	12 976	0,1747
Central Bank of Malta / Bank Centrali ta' Malta	6 801	4 694	0,0632
De Nederlandsche Bank	429 156	296 216	3,9882
Österreichische Nationalbank	208 940	144 216	1,9417
Banco de Portugal	188 354	130 008	1,7504
Banka Slovenije	35 381	24 421	0,3288
Národná banka Slovenska	74 614	51 501	0,6934
Suomen Pankki-Finlands Bank	134 928	93 131	1,2539
Euroövezetbeli NKB-k összesen	7 510 021	5 183 637	69,7915
Danmarks Nationalbank	159 634	5 986	1,4835
Sveriges Riksbank	242 997	9 112	2,2582
Bank of England	1 562 145	58 581	14,5172
Česká národní banka	155 728	5 840	1,4472
Eesti Pank	19 262	722	0,1790
Latvijas Banka	30 528	1 145	0,2837
Lietuvos bankas	45 797	1 718	0,4256
Magyar Nemzeti Bank	149 100	5 591	1,3856
Narodowy Bank Polski	526 777	19 754	4,8954
Bulgarian National Bank	93 467	3 505	0,8686
Banca Națională a României	265 196	9 945	2,4645
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	3 250 631	121 899	30,2085
Összes NKB	10 760 652	5 305 536	100,0000

Az MNB 2004. július 1-jén tagsági részesedést vállalt a londoni székhelyű és brit társasági jog alapján alapított CEBS Secreteriat Ltd-ben, amelynek alapító okirata alapján az Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors, CEBS) részére adminisztratív szolgáltatásokat hivatott nyújtani. A tagok a működési költségekhez az éves pénzügyi terv alapján meghatározott kvótájuknak megfelelő mértékben évente járulnak hozzá. A tagsági részesedés nem igényelt befektetést, értéke mindössze 1 angol font, ezért nem szerepel az MNB könyveiben a befektetések között. 2011-től a CEBS feladatait az Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA) veszi át, melyben Magyarországot a továbbiakban a PSZÁF képviseli, az MNB pedig megfigyelő tagként vesz részt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	2009	2010
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 17.	100,0	100,0	8 927	8 927	1 120	1 688
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	575	575	260	811
KELER Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Kft. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	13,6	13,6	7	7	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	7,3	7,3	46	46	154	132
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1062 Budapest, Andrássy út 93.	6,9	6,9	321	321	158	96
Befektetések összesen			10 519	10 519	1 692	2 727

* Az adott évben pénzügyileg rendezett osztalék.

Belföldi befektetések főbb mutatószámai (előzetes adatok*)

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Mérleg szerinti eredmény	Saját tőke	Adózott eredmény
	2010. 12. 31.	2010. 12. 31.	2010. 12. 31.	2010. 12. 31.	2010
Pénzjegynyomda Zrt.	8 927	83	0	9 010	890
Magyar Pénzverő Zrt.	575	346	0	921	415
KELER Zrt.	4 500	11 494	1 785	17 779	1 983
KELER KSZF Kft.	20	229	174	423	174
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	2 496	3 600	15	6 111	1 675
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	4 879	1 321	6 741	1 321

* Az Éves jelentés elkészítésekor a legfrissebb és a 100%-os leányvállalatok esetében már auditált adatok.

millió forint

Gazdasági társaság neve	Értékesítés nettó árbevétele		Pénzügyi tevékenység bevételei		Egyéb bevételek		Rendkívüli bevételek	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Pénzjegynyomda Zrt.	7642	7752	472	286	20	19	0	0
Magyar Pénzverő Zrt.	3689	3556	75	41	201	4	0	0
KELER Zrt.	n. a.	n. a.	8299	9263	354	257	0	0
KELER KSZF Kft.	595	636	10	141	0	0	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	n. a.	n. a.	4687	4641	1268	1320	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	3193*	3397*	271	106	8	13	0	0

n. a.: Nem értelmezhető a „bevétel” kategória.
* Tőzsdei tevékenységből származó bevétel.

fő

Gazdasági társaság neve	Átlagos állományi létszám	
	2009. 12. 31.	2010. 12. 31.
Pénzjegynyomda Zrt.	435	419
Magyar Pénzverő Zrt.	42	38
KELER Zrt.	121	113
KELER KSZF Kft.	4	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	128	128
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	61	59

Az MNB követeléseai és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
Pénzjegynyomda Zrt.	0	110
Magyar Pénzverő Zrt.	16	4
KELER Zrt.	0	4
KELER KSZF Kft.	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0	1
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	0
Összesen	16	119

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak.

A **Pénzjegynyomda Zrt.** a bankjegyek mellett okmányokat, zárjegyet, értékpapírokat állít elő, elsősorban intézményi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések lehetővé teszik a forintbankjegyek biztonságos gyártását az euro bevezetéséig. Ekkor a forintbankjegy-gyártás meg fog szünni, és az MNB döntése szerint a Pénzjegynyomda eurobankjegyeket nem fog gyártani. Ebből adódóan az MNB potenciális veszteséget realizálhat, melynek várható mértéke nem számszerűsíthető, ezért az MNB értékvesztést erre nem képez.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata az MNB megrendelése alapján a készpénzforgalomhoz szükséges forgalmi pénzermék és az MNB által kibocsátott emlékpénzermék előállítás. Szabad kapacitása erejéig saját éremprogramja és egyedi megrendelésre történő éremgyártás keretében – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlék- és exportérmeket gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön forgalmazza a jegybank által kibocsátott emlékpénzerméket, gyűjtői célú bankjegyeket, érmekeket és befektetési arany-termékeket. A 2010. év kiemelt feladata volt az érmék automaták általi elfogadásának szakmai támogatása, a forintérme- és euroérme-hamisítás elleni védelem fokozása. A forgalmiérme-gyártási igény mérséklődése miatt további hatékonyságjavító és a jövedelmezőség megőrzését szolgáló intézkedések, megoldások kerültek kidolgozásra, valamint megvalósításra. A kereskedelem területén megvalósult az e-kereskedelem fejlesztése és a webáruház létrehozása. Az elvégzett munka eredményeként a társaság a 2010-es gazdasági évet – a bázisét is meghaladó – kimagasló pénzügyi-gazdasági eredménnyel zárta.

4.14. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2009. 12. 31.	Évközi változások		2010. 12. 31.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés (+)	Felhasználás/ visszairás (-)	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I/2-ből	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	0	1252	0	1252
III-ből	Egyéb eszközök	21	0	-1	20
VIII.	Kötelezettségek	5283	692	-2623	3352
	– határidős ügyletek	158	234	-158	234
	– kötvénykölcsönzés	5125	458	-2465	3118
	Összesen	5304	1944	-2624	4624

A céltartalék és értékvesztés állománya 2010-ben nettó értékben 680 millió forinttal csökkent.

A hitelintézetekkel szembeni követelésként nyilvántartott monetáris politikai céllal vásárolt jelzáloglevelekre értékvesztést kellett elszámolni – 1252 millió forint értékben – az értékpapírok könyv szerinti értékénél alacsonyabb piaci értéke miatt.

Az egyéb célú határidős ügyletek negatív piaci értéke miatt 2009 végén képzett céltartalék állománya az ügyletek lejáratá miatt teljes egészében felszabadításra került. A 2010. december 31-én fennálló – mérleg alatti követelésként nyilván-

tartott – kamatfutures ügyletekből származó nyitott pozíció negatív piaci értéke miatt 234 millió forint céltartalékot kellett képezni.

A nemzetközi értékpapír-kölcsönzési szerződések szerint a kapott fedezet értékpapírokba való – ügynökök általi – befektetéséből származó esetleges veszteség teljes egészében az MNB-t terheli. Erre a veszteségre mint jövőbeni kötelezettségre – az óvatosság elvéből adódóan – céltartalékot kell képezni. 2010 végéig további 458 millió forint összegű céltartalékképzés vált szükségessé, ugyanakkor az év folyamán, a 2009-ben képzett céltartalék-állományból 2465 millió forint felszabadításra került egyes értékpapírok lejáratára, valamint piaci megítélésének javulása miatt. Az ügyleteken veszteség nem realizálódott, ezért céltartalék-felhasználás nem történt.

4.15. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	Bankügyletek miatt	152 797	143 523	-9 274
	Belső gazdálkodás miatt	136	110	-26
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	152 933	143 633	-9 300
	Bankügyletek miatt	21 083	21 917	834
	Belső gazdálkodás miatt	926	1 003	77
X.	Passzív időbeli elhatárolások	22 009	22 920	911

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.16. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2009. 12. 31.	Évközi változás	2010. 12. 31.
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék	9 461	65 542	75 003
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	230 792	185 145	415 937
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	21 515	-21 515	0
XI.6.	Mérleg szerinti eredmény	65 542	-107 119	-41 577
XI.	Saját tőke	337 310	122 053	459 363

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az MNB tv. szerint az MNB osztalékfizetéséről a részvényes határoz. A részvényes döntése alapján az MNB 2010. évi eredményéből és eredménytartalékából osztalékot nem fizet.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.17. pontot.

4.17. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	230 792	415 937	185 145
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka*	21 515	0	-21 515
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	252 307	415 937	163 630

* 2010. év végén a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának negatív egyenlege volt, amit a központi költségvetés 2011. március 31-ig megtérített.

A forint hivatalos árfolyama 2010-ben széles intervallumban ingadozott: 2010 első negyedévében erősödött, majd áprilistól a közép-európai országok devizáival összhangban, nyáron pedig az ország kockázati megítélése következtében gyengült. Bár szeptember közepétől ismét erősödni kezdett, 2010. december 31-re a 2009. év végéhez képest összességében 7,91 forinttal 278,75 forint/euróra gyengült. Az átlagos bekerülési árfolyam 2,18 forinttal 264,74 forint/euróra gyengült. Így a devizatételek piaci és átlagos bekerülési árfolyamon számított értékének különbözetéből adódó forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 185,1 milliárd forinttal 415,9 milliárd forintra emelkedett.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka a piaci érték és a bekerülési érték különbségét mutatja. A 2010. évi hozamváltozások hatására év végén a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka 50,7 milliárd forinttal csökkent. A 29,1 milliárd forintos negatív egyenleget a központi költségvetés 2011. március 31-ig köteles megtéríteni, ezért 2010-ben ez az egyenleg nem a kiegyenlítési tartalék, hanem a központi költségvetéssel szembeni követelések mérlegsoron szerepel.

A forint éves árfolyamváltozásának mértéke

<i>forint/euro</i>			
Dátum	MNB hivatalos devizaárfolyam	Átlagos bekerülési árfolyam	
2009. 12. 31.	270,84	262,56	
2010. 12. 31.	278,75	264,74	
Éves leértékelődés			
2009-ben	2,3%		
2010-ben	2,9%		

4.18. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti célú határidős ügyletekből származó kötelezettségek a kapcsolódó követelésekkel

<i>millió forint</i>							
Sorszám	Megnevezés	2009. 12. 31.			2010. 12. 31.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	328 478	328 478	10 185	335 996	335 996	5 351
2.	CDS-ügyletek	44 689	44 689	-148	11 150	11 150	489
3.	Kamatfutures ügyletek	0	0	0	0	723 213	-1 473
4.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3)	373 167	373 167	10 037	347 146	1 070 359	4 367

Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek.

A kamatswapügyletek között a jegybanknak az ÁKK-val kötött ügyletei is szerepelnek, amelyek a devizaadósság kamatkockázatának csökkentésére szolgálnak, és ezeket az MNB a tőkepiacon ellenügylettel fedezi.

A CDS-ügyletek (hitel-nemfizetési swap) között két értékpapír hitelkockázatának csökkentése érdekében kötött ügylet szerepel 2012. és 2013. évi lejáratokkal.

A kamatfutures ügyletek a portfólióban szereplő és külföldi állampapírok hozamemelkedése elleni védelem céljából kötött éven belüli ügyletek.

Egyéb célú határidős ügyletekből származó kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2009. 12. 31.		2010. 12. 31.	
		Állomány	Piaci érték	Állomány	Piaci érték
1.	Opció ügyletek	3 072	90	1 463	4
2.	Futures ügyletek	39 594	62	0	0
3.	Swapügyletek	27 084	2 673	66 900	1 380
4.	Egyéb célú határidős ügyletek összesen (1+2+3)	69 750	2 825	68 363	1 384

Opció ügyletek bontása

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Piaci érték	
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.
1.	Vásárolt vételi opció	0	4
2.	Vásárolt eladási opció	90	0
3.	Eladott vételi opció	0	0
4.	Eladott eladási opció	0	0
5.	Opció ügyletek összesen (1+2+3+4)	90	4

A határidős ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	33 961	912 520	878 559
	- 1-5 év	322 711	152 264	-170 447
	- 5 éven túli	16 495	5 575	-10 920
1.	Fedezeti ügyletek	373 167	1 070 359	697 192
	- 1 éven belüli	42 666	1 463	-41 203
	- 1-5 év	0	66 900	66 900
	- 5 éven túli	27 084	0	-27 084
2.	Egyéb célú határidős műveletek	69 750	68 363	-1 387
3.	Összesen (1+2)	442 917	1 138 722	695 805

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
1.	IMF értékpapír-letéti számla	2 057 411	1 925 628	-131 783
2.	Garanciák	2 004	1 332	-672
3.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	2	2	0
4.	Összesen (1+2+3)	2 059 417	1 926 962	-132 455

Az IMF értékpapír-letéti számlán az MNB letétként kezeli az IMF részére a magyar állam által kibocsátott forintkötelezettséget (lásd 4.12. pont).

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. A 2010. évi állománycsökkenés 11 db garancia alóli mentesülés következménye.

A magyarországi holokauszt-túlélők és leszármazottaik az MNB és társai ellen az Amerikai Egyesült Államok Illinois Állam Északi Kerületi Bírósága előtt 2010 márciusában keresetet nyújtottak be egyes vagyontárgyaknak a második világháború során történt kisajátítása, és azok visszaszolgáltatásának elmaradása miatt. 2010. december 31-én az MNB a Holokauszt-perrel kapcsolatosan mérleg alatti kötelezettséget nem mutat ki, tekintettel arra, hogy a perből esetlegesen származó kártérítés összege nem ismert, továbbá a bank önálló felelősségének megállapítása az ellene indított kereset alapján valószínűtlennek tűnik. A Holokauszt-perről lásd részletesebben az Üzleti jelentés 3.10. fejezetének Banküzemi általános költségek részében.

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	1 981	1 305	-676
	- 1-5 év	2 057 436	1 925 657	-131 779
	- 5 éven túli	0	0	0
1.	Egyéb kötelezettségek összesen	2 059 417	1 926 962	-132 455

Értékpapír-ügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	
1.	Kölcsönadott értékpapírok névértéke	957 468	883 386	-74 082
2.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	37 056	103 069	66 013
3.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés			
	- bekerülési értéke	855 127	763 631	-91 496
	- piaci értéke	850 002	760 513	-89 489
4.	Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	253 655	88 720	-164 935
5.	Passzív repo keretében eladott értékpapírok névértéke	611 262	1 163 349	552 087

A passzív repo keretében eladott értékpapírok vonatkozásában lásd a 4.11. pontot.

4.19. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2009	2010	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)-(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	-18 603	-7 619	10 984
(I.2.+II.3.)-(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-49 517	-26 820	22 697
(I.3.+II.1.+II.4.)-(X.3.+XI.3.)	Egyéb	-42 019	-13 992	28 027
	Nettó kamateredmény	-110 139	-48 431	61 708
(I.4.-X.4.) sorokból	Forint-értékpapírok	7 180	4 427	-2 753
(II.5.-XI.4.) sorokból	Határidős ügyletek*	38 925	-9 177	-48 102
(II.5.-XI.4.) sorokból	Egyéb	380	-569	-949
(I.4.+II.5.)-(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	46 485	-5 319	-51 804
(I.+II.)-(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-63 654	-53 750	9 904

* A fedezeti és egyéb célú határidős ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2010-ben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 53,8 milliárd forint veszteség volt, ami a 2009. évi 63,7 milliárd forintos veszteséghez képest 9,9 milliárd forinttal javult.

A nettó kamateredmény az előző évhez képest 61,7 milliárd forinttal javult.

Az eredményt javította:

- a devizatartalékok után kapott, a 2009. évinél 26,9 milliárd forinttal több kamatbevétel;
- a központi költségvetés forint- és devizabetétei után az előző évinél összesen 20,8 milliárd forinttal alacsonyabb kamatfizetés;
- a belföldi hitelintézetek által elhelyezett betétek utáni kamatráfordítás 38,7 milliárd forintos csökkenése;
- az MNB által kibocsátott 2 hetes forintkötvények után fizetett 8,2 milliárd forinttal kisebb kamatráfordítás.

Az eredményt rontotta:

- a forint-államkötvények utáni kamatbevétel 9,8 milliárd forintos csökkenése;
- a hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések utáni 16 milliárd forinttal alacsonyabb kamatbevétel;
- az egyéb kötelezettségek 6,6 milliárd forinttal magasabb kamatráfordítása, mely döntően az IMF-hitelhez kapcsolódó – 2010-ben már az egész évet terhelő – kamatfizetésből adódik.

A nettó kamatjellegű eredmény 51,8 milliárd forinttal romlott. A forint-értékpapírok kamatjellegű bevétele, amely a bekezdési értéken nyilvántartott állampapírok, illetve jelzáloglevelek beszerzési értéke és névértéke közötti különbözetének tárgyidőszakra jutó időarányos összegét tartalmazza, 2,8 milliárd forinttal csökkent. A határidős ügyletek devizaárfolyamváltáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak egyenlege 48,1 milliárd forinttal csökkent.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

<i>millió forint</i>				
Er.kim. sora	Megnevezés	2009	2010	Változás
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	46 069	52 310	6 241
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	36 760	73 978	37 218
IV.–XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	9 309	-21 668	-30 977

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség a deviza- és forintértékpapírok értékesítéséből és lejáratából származó realizált nyereségeket és veszteségeket tartalmazza.

2010-ben a pénzügyi műveletek realizált vesztesége 21,7 milliárd forint volt, ami a 2009. évi 9,3 milliárd forint nyereséghez képest 31 milliárd forinttal romlott.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú határidős ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2009	2010	Változás
1.	– currency swapok kamatbevétele	9 657	9 944	287
2.	– fedezeti kamatswapok bevétel jellegű kamatkülönbözete	4 176	6 876	2 700
3.	– fedezeti FX-swapok kamatbevétele	62 685	3 913	-58 772
4.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamnyeresége	0	0	0
5.	– egyéb célú ügyletek kamatbevétele	945	3 312	2 367
6.	Határidős ügyletekből származó bevételek (1+2+3+4+5)	77 463	24 045	-53 418
7.	– currency swapok kamatráfordítása	12 289	11 521	-768
8.	– fedezeti kamatswapok ráfordítás jellegű kamatkülönbözete	523	1 522	999
9.	– fedezeti FX-swapok kamatráfordítása	24 261	14 398	-9 863
10.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamvesztesége és egyéb ráfordítása	123	417	294
11.	– egyéb célú ügyletek kamatráfordítása	1 342	5 364	4 022
12.	Határidős ügyletekből származó ráfordítások (7+8+9+10+11)	38 538	33 222	-5 316
13.	– currency swapok kamateredménye (1-7)	-2 632	-1 577	1 055
14.	– fedezeti kamatswapok kamateredménye (2-8)	3 653	5 354	1 701
15.	– fedezeti FX-swapok kamateredménye (3-9)	38 424	-10 485	-48 909
16.	– fedezeti határidős ügyletek kamatjellegű eredménye (4-10)	-123	-417	-294
17.	– egyéb célú ügyletek kamateredménye (5-11)	-397	-2 052	-1 655
18.	Határidős ügyletek nettó eredménye (6-12)	38 925	-9 177	-48 102

A currency swapok között részben külföldi partnerekkel, részben az ÁKK-val kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az MNB által korábban külföldön kibocsátott kötvények árfolyam- és kamatkockázatának fedezésére szolgálnak. A currency swapok nettó kamateredménye 1,6 milliárd forint veszteség volt, ami 2009-hez képest 1,1 milliárd forinttal javult.

A kamatswapok kamateredményének 1,7 milliárd forintos emelkedését a devizakamatok változása okozta.

A fedezeti FX-swapok kamateredménye 48,9 milliárd forinttal csökkent, ami elsősorban az ügyletek volumenének jelentős csökkenésével, illetve a devizakamatok változásával függött össze.

4.20. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2009	2010
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	136 751	50 370
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	-5 466	185 145
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	131 285	235 515

* Eredménykimutatás sora: III.–XII.

** A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4. mérleg sor)

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2010-ben 235,5 milliárd forint nyereség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések során a bank 50,4 milliárd forint nyereséget realizált, míg a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék változása 185,1 milliárd forint volt, mely nem realizált árfolyamnyereséget jelent.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 4.17. pontot.

4.21. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2009	2010	Változás
	Bankjeggyártási költség	5039	5901	862
	Forgalmi érmeverés költsége	2501	1811	-690
	Emlékérmeverés költsége	622	835	213
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	8162	8547	385

2010-ben a bankjegy- és érmegyártás költsége 8,5 milliárd forint volt, az előző évhez képest 0,4 milliárd forinttal emelkedett. A készpénzgyártás költségeinek változása főként az előállított darabszámok alakulásával magyarázható, az év során a legyártott bankjegyek mennyisége növekedett, az érmék darabszáma viszont csökkent.

4.22. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2009	2010	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	834	821	-13
XV.1.	Jutalékráfordítások	2496	660	-1836
	Jutalékeredmény összesen	-1662	161	1823
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	5363	5541	178
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	2861	1599	-1262
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	2502	3942	1440
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	840	4103	3263

A jutalékból származó nettó eredmény – amely alapvetően a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételek és -ráfordítások eredője – 1,8 milliárd forinttal javult 2009-hez viszonyítva. A jutalékráfordításokat ugyanis az előző évben az egyszeri IMF-hitel felvételéhez kapcsolódó szervízdíj 2,1 milliárd forinttal terhelte, ezzel egyidejűleg a jutalékbevételek nem változtak jelentősen az előző évhez képest.

A 2010. évi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a 4.23. pont részletezi.

4.23. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2009	2010	Változás
1.	Részesedések osztaléka	2363	4694	2331
2.	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	1849	822	-1027
3.	Befektetett pénzügyi eszközök megszűnése miatti bevétel	1105	1	-1104
4.	Hitelezési veszteségre befolyt összeg	1	0	-1
5.	Egyéb bevétel	45	24	-21
6.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek (1+2+3+4+5)	5363	5541	178
7.	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	1374	681	-693
8.	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	670	702	32
9.	Befektetett pénzügyi eszközök megszűnése miatti ráfordítás	602	0	-602
10.	Végleges pénzáadás	171	204	33
11.	Egyéb ráfordítás	44	12	-32
12.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások (7+8+9+10+11)	2861	1599	-1262
13.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény (6-12)	2502	3942	1440

A 2010. évi jutaléktól eltérő egyéb eredmény elemei a következők:

- A befektetések után kapott osztalékbevételek 2009-hez képest 2,3 milliárd forinttal emelkedtek. Ennek oka főként, hogy a BIS kiemelkedően magas, az előző évinél 1,3 milliárd forinttal több osztalékot fizetett, továbbá a Pénzjegynyomda Zrt. és a Magyar Pénzverő Zrt. osztaléka együttesen 1,2 milliárd forinttal haladta meg a 2009-ben fizetettet.
- A térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordításokon belül 501 millió forintot tett ki a végelszámolással megszűnt Bankjóléti Kft.-től átvett Nánási úti ingatlan, valamint 160 millió forintot a Magyar Pénzverő Zrt.-től osztalékkelőlegként kapott Könyves Kálmán körúti ingatlan átadása a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-nek.
- Az érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevételek 2010-ben 1 milliárd forinttal csökkentek, aminek oka, hogy 2009-ben egyszeri bevételt jelentett a forgalomból kivont 1 és 2 forintosok érmehulladékának értékesítéséből származó árbevétel.
- A befektetett pénzügyi eszközök megszűnése miatt eredmény 2010-ben nem keletkezett. Ezen eredménykategóriában az MNB a befektetéseinek kivezetéséből származó eredményt számolja el.
- A végleges pénzátadás nagyrészt hazai szervezetek, valamint alapítványok támogatását célozta.

4.24. A BANKÜZEMI BEVÉTELEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2009	2010	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	1 246	8	-1 238
	Közvetített szolgáltatások bevétele	30	32	2
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	149	130	-19
	Egyéb bevételek	312	19	-293
	Rendkívüli bevételek	1	1	0
VIII.	Banküzem bevételei összesen	1 738	190	-1 548
	Anyagjellegű ráfordítások	3 841	3 835	-6
	Személyi jellegű ráfordítások	7 661	7 009	-652
	Értécsökkenési leírás	2 482	2 180	-302
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-257	-241	16
	Banküzem működési költségei összesen	13 727	12 783	-944
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	1 242	11	-1 231
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	31	24	-7
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	146	130	-16
	Egyéb ráfordítások	9	7	-2
	Banküzem működési ráfordításai összesen	1 428	172	-1 256
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	15 155	12 955	-2 200
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-13 417	-12 765	652

A banküzem 2010. évi nettó eredménye 12,8 milliárd forint veszteség volt, ami a 2009. évihez képest 652 millió forinttal csökkent. Ezen eredményt elsősorban a banküzem működtetéséhez szükséges költségek határozzák meg, melyek összege 2010-ben 944 millió forinttal volt alacsonyabb az előző évinél.

A 2010. évi *anyagjellegű ráfordítások* lényegében a 2009. évi szinten alakultak, ami több ellentétes irányba ható tényező eredménye:

- A 2009. évihez képest több mint 80 millió forinttal csökkentek az IT- (információtechnológiai) költségek. A megtakarítás egyrészt a beszerzési folyamat korszerűsítéséhez kötődik, mellyel többek között az új adattároló rendszer működésének támogatása terén sikerült költségcsökkenést elérni. Emellett az informatikai szakterület működésében a külső tanácsadói közreműködést egyre inkább felváltja a belső erőforrások és a szervezetben meglévő tudás jobb kiaknázása, ami a

tanácsadói díjakat mérsékelte. Az IT-költségek 2010. évi alakulását befolyásolta az is, hogy az MNB által igénybe vett európai központi banki adatátviteli szolgáltatások díjának egy része – technológiai módosítások miatt – utólagosan jóváírásra, illetve csökkentésre került.

- Az üzemeltetési költségek több mint 70 millió forinttal csökkentek 2009-hez képest. Ez döntően a Hold utca 7. szám alatti épület használatának évközi megszüntetésével magyarázható. A Logisztikai központ biztonsági szintjének 2009. évi felülvizsgálata, valamint a központi épületek fegyveres őrzésvédelmét ellátó új szolgáltató kedvezőbb díjtételei az őrzésvédelmi kiadások tekintetében eredményeztek megtakarítást. Mindezekon túl tudatos, költségmegtakarítást célzó intézkedések eredményeképpen többek között a telefonköltségek és az elektromos áram költségei csökkentek.
- Az egyéb anyagjellegű ráfordítások közel 150 millió forinttal emelkedtek, döntően a Holokauszt-per jelentős összegű, jogi szakértői költségeinek elszámolása következtében.

Az MNB könyvvizsgálatának 2010. évi díja 36,3 millió forintot tett ki.

A *személyi jellegű ráfordítások* 652 millió forinttal csökkentek. Ez egyrészt a működési hatékonyságot javító projekt kezdeményezéseihez köthető: 2010-től a munkavállalók javadalmazási rendszere átalakult, ezáltal az alapjuttatások költségei jelentősen mérséklődtek. Emellett a projekt ütemezéséből adódóan 2010-ben kisebb összegű felmentési és végkielégítési költségek merültek fel, mint 2009-ben. A járulékfizetési szabályok változásai, valamint az MNB tv. módosítása következtében történt keresetcsökkenések (az elnök, az alelnökök, valamint a Monetáris Tanács és a felügyelőbizottság tagjai esetében) is megtakarítással jártak.

Az *értékcsökkenési leírás* 2010. évi összege 302 millió forinttal alacsonyabb az előző évinél. Ezt főként a leírt eszközök állományának emelkedése, valamint a magasabb hasznos élettartamhoz igazodó leirási kulcsok alkalmazása indokolta.

4.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA ÉS A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Létszám- és béradatok

millió forint

Megnevezés	2009	2010	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltisége	4471	4492	0
Egyéb bérköltiség*	357	228	-36
Kifizetett bérköltiség	4828	4720	-2
Személyi jellegű egyéb kifizetés	1061	846	-20
Járulékok	1772	1443	-19
Személyi jellegű ráfordítás összesen	7661	7009	-9

* Egyéb bérköltiség tartalmazza: a felmentési illetményre és szabadságmegváltásra, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2009	2010	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	605	591	-2

A vezető tisztségviselők javadalmazása

millió forint

Testület	Tiszteletdíj
Monetáris Tanács*	124
Felügyelőbizottság	61

* Tartalmazza a tanács – MNB tv. 49. § (4) c) alapján MNB-vel munkaviszonyban álló – külső tagjainak keresetét és a munkáltatói önkéntes nyugdíj-pénztári hozzájárulásokat számukra.

A vezető tisztségviselőknek (vezetői bizottsági, felügyelőbizottsági tagoknak) 2010 során az MNB felé hiteltartozásuk nem volt.

Az MNB-nek korábbi vezető tisztségviselőivel szemben nyugdíjfizetési kötelezettsége nincs.

4.26. A KBER SZÁMVITELI IRÁNYMUTATÁSA ÉS AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA KÖZÖTTI ELTÉRÉSEK

Az IMF 2009. évi hitelnyújtásához kapcsolódóan előírta, hogy az MNB az éves beszámolójában mutassa be számviteli politikájának a Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) számviteli szabályaitól való számszerűsített eltéréseit. Az eltérések átsorolásokból, a különböző értékelési elvekből, illetve a KBER számvitelére jellemző aszimmetrikus eredményelszámolásból származnak. Az MNB az egyes üzleti évek KBER szerinti mérlegét és eredménykimutatását a korábbi évek áthúzóó határaitól függetlenül készíti el, az adott évet minden esetben kiinduló évnél tekintve.

A KBER szerint a visszavásárolt MNB-devizakötvény állománya a forrásoldalon lévő saját kötvények egyenlegét csökkenti, míg az MNB az eszközoldalon követeléseként szerepelteti azokat.

Az MNB gyakorlatával ellentétben a KBER értékelési szabályai szélesebb körben írják elő a piaci értékelés alkalmazását az értékpapírok és a határidős ügyletek vonatkozásában. Kivételt képeznek a lejáratig megtartásra kerülőként besorolt értékpapírok, melyeket amortizációval csökkentett bekerülési értéken kell kimutatni, és ezekre szükség szerint értékvesztést elszámolni.

A piaci értékelésből eredő, valamint a devizaárfolyam-változásból származó még nem realizált nyereséget és veszteséget az MNB a forintárfolyam-, valamint a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékába helyezi. A KBER-előírások szerint viszont csak a nem realizált nyereség kerül tartalékként a forrásoldalon lévő ún. „átértékelési számlákra”. Az átértékelési számlák jellegükben hasonlatosak az MNB által használt kiegyenlítési tartalékokhoz, azonban a KBER szerint nem részei a saját tőkének, hanem kizárólag a későbbi időszakok esetleges árfolyamvesztéseinek, valamint a negatív piaci érték-különbségek fedezetére szolgálnak. A nem realizált veszteséget ugyanis az eredményben kell elszámolni, de ezt a veszteséget részben vagy egészben mérsékli az adott instrumentumokon, pozíciókon az előző években képződött és az átértékelési számlákon felhalmozódott nem realizált nyereség.

Az óvatos értékelési és eredmény-elszámolási elvek (nem realizált eredmény aszimmetrikus elszámolása) hatására a KBER szerinti mérlegben a magyar módszertannal ellentétben nem lehet az átértékelési számlák egyenlege negatív, és az MNB által használt kiegyenlítési tartalékokhoz képest magasabb egyenleget mutatnak, azonban ezzel egyidejűleg alacsonyabb eredmény keletkezik.

A mérlegfőösszeget és a saját tőkét módosító tényezők 2010-ben

millió forint

Megnevezés	Kiegyenítési tartalékok (átértékelési számlák)	Jegyzett tőke	Tartalékok	Mérleg szerinti eredmény	Tőke és tartalékok összesen
Mérlegsor	XI.4.+XI.5.	XI.1.	XI.2.+XI.3.	XI.6.	XI.
A magyar szabályok szerint elkészített mérleg adatai	415 937	10 000	75 003	-41 577	459 363
Deviza-értékpapírok piaci értékelésével kapcsolatos korrekciók					
Nem realizált nyereség jellegű piaci értékkülönbözlet elszámolása	30 801				30 801
Nem realizált veszteség jellegű piaci értékkülönbözlet elszámolása				-59 943	-59 943
Költségvetési térítés elszámolása			29 142		29 142
Határidős ügyletek piaci értékelése	10 423			-6 953	3 470
Devizaárfolyam-változás elszámolásával kapcsolatos korrekciók					
A magyar szabályok szerinti forintárfolyam-kiegyenítési tartalék kivezetése	-415 937				-415 937
Nem realizált árfolyamnyereség elszámolása	430 752				430 752
Nem realizált árfolyamveszteség elszámolása				-14 815	-14 815
Módosító tételek összesen	56 039	0	29 142	-81 711	3 470
KBER-szabályok szerinti mérlegadatok	471 976	10 000	104 145	-123 288	462 833

millió forint

Megnevezés	Eszközök	Források
Mérlegfőösszeg a magyar szabályok szerint	10 177 497	10 177 497
Visszavásárolt kötvények átsorolása	-73 282	-73 282
Deviza-értékpapírok piaci értékelésével kapcsolatos korrekciók		
Nem realizált nyereség jellegű piaci értékkülönbözlet elszámolása		30 801
Nem realizált veszteség jellegű piaci értékkülönbözlet elszámolása		-59 943
Költségvetési térítés elszámolása		29 142
Határidős ügyletek piaci értékelése	10 258	10 258
Devizaárfolyam-változás elszámolásával kapcsolatos korrekciók		
A magyar szabályok szerinti forintárfolyam-kiegyenítési tartalék kivezetése		-415 937
Nem realizált árfolyamnyereség elszámolása		430 752
Nem realizált árfolyamveszteség elszámolása		-14 815
Mérleg szerinti veszteség átsorolása eszközoldalra	123 288	123 288
Módosító tételek összesen	60 264	60 264
Mérlegfőösszeg a KBER-szabályok szerint	10 237 761	10 237 761

A KBER-szabályok alkalmazásával a 2010. évi mérlegfőösszeg 60,3 milliárd forinttal, a mérleg szerinti eredmény pedig 81,7 milliárd forinttal módosult.

A visszavásárolt MNB-devizakötvény-állomány átsorolása – nettó módon való elszámolása – 73,3 milliárd forinttal csökkentette a mérlegfőösszeget, ezzel szemben a határidős ügyletek piaci értékelése 10,3 milliárd forinttal, valamint a mérleg szerinti eredmény – jellegének megfelelő kimutatása – 123,3 milliárd forinttal emelte a mérlegfőösszeget.

A mérleg szerinti eredmény – a piaci értékelésből és a devizaárfolyam-változásból eredő nem realizált veszteség elszámolása következtében – összességében 123,3 milliárd forint veszteségre módosult. A kapcsolódó tartalékok 472 milliárd forintot tesznek ki a KBER szerinti, nem realizált nyereség elszámolása miatt.

Az MNB tv. értelmében a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának 2010. évi negatív egyenlegét a központi költségvetés 2011. március 31-ig megtérítette közvetlenül a kiegyenlítési tartalék javára. Mivel a KBER-szabályok szerint az átértékelési számláknak nem lehet negatív egyenlege, ezért ez az elismert követelés közvetlenül az eredménytartalékban került elszámolásra.

Budapest, 2011. április 5.

Simor András
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

ÉVES JELENTÉS
A MAGYAR NEMZETI BANK 2010. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS ÉVES BESZÁMOLÓJA

Nyomda: D-Plus
H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

